ประกาศพระราชบัญญัติ

เล่ม ๘

เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

ราคา ๒ บาท

มีกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อักษรนิติ

แจ้งความ

หนังสือ ฎีกา บัญญัติ เป็นหนังสือที่มีประโยชน์แก่ผู้ศึกษาวิชากฎหมาย และผู้ปกครองครัวทั้งหลาย ชี้ทางให้ความคิดความเห็นความวินิจฉัยในวิชานิติศาสตร์สำเร็จไปได้โดยพลัน เพราะเป็นคำพิพากษาศาลกรรมการฎีกาซึ่งเป็นศาลสูงสุดในกรุงสยามได้บัญญัติไว้ให้เป็นบันทักฐาน คำพิพากษากรรมการฎีกาบางเรื่องซึ่งออกมาแล้วและได้หยุดเลิกเสียนั้นมีประโยชน์ฉันใด ฎีกาบัญญัตินี้ก็ฉันนั้น

ราคาจำหน่าย

๑ ขายปลีก เล่มละ ๒ บาท

๒ รับประจำปีครบ ๑๒ เล่ม ปีละ ๒๐ บาท

๓ รับไปขายเงินค้าง ลดให้ ๑๐ เปอร์เซ็นต์

๔ รับไปขายชำระเงินสด ลดให้ ๒๕ เปอร์เซ็นต์

มีจำหน่ายตามร้านขายหนังสือที่มีป้ายบอกไว้เป็นสำคัญ ถ้าจะรับประจำปีโปรดบอกนามและตำบลที่อยู่พร้อมกับเงินล่วงหน้า ๑๐ บาท ไปยัง ขุนศรีบุพพรรณเขตร์ ณะที่ทำการฎีกาบัญญัติถนนบำรุงเมืองกรุงเทพ ฯ ใกล้กับโรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ

ขุนศรีบุพพรรณเขตร์

ผู้จัดการ

เล่ม ๘

เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

ราคา ๒ บาท

มีกรรมสิทธิ์ตาม พระราชบัญญัติ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อักษรนิติ์

สารบาน

ฎีกาบัญญัติ พ.ศ. ๒๔๕๔

คดี ขัดทรัพย์, วิธี พิจารณา น่า ๕๖๓
ฎีกา, ต่าง ประเทศ ,, ๕๓๘
ต่าง ประเทศ, วิธี พิจารณา ,, ๖๐๒
ที่สาธารณ สถาน, ทำ ร้าย ร่าง กาย ,, ๕๔๔
ทาง หลวง, ถือ อาวุธ ,, ๔๙๑
เนรเทศ, อำนาจ น่าที่ ,, ๔๙๙
แปล กฎหมาย ,, ๖๑๙
ปลอม หนังสือ, ยิน ยอม ,, ๕๒๒
ประมาท ,, ๕๐๓
แปล สัญญา ,, ๕๑๐
ผัว เมีย, อย่า, อธิบาย กฎหมาย ,, ๕๖๖
ภาษี ฝิ่น, วิธี พิจารณา ,, ๕๓๐
ภาษีสุรา ,, ๕๒๕
มรฎก, อายุ ความ ,, ๖๓๐
ยั่วโทษะ ,, ๔๘๕
ลักษณ การณ์, ไม่ เข็ดหลาบ ,, ๔๘๒

วิธีพิจารณา น่า ๔๗๙–๕๑๖–๕๒๘
๕๙๑–๖๑๒–๖๒๒
วิธีพิจารณา, อำนาจพ้อง ,, ๔๘๘
วิธีพิจารณา, ลักษณเพิ่มโทษ ,, ๕๑๔–๕๘๑
วิธีพิจารณา สินสมรส ,, ๕๑๙
วิธีพิจารณา, อาญา ,, ๕๕๗
วิธีพิจารณา, ลักษณพ้องคดี ,, ๕๖๙
วิธีพิจารณา, อายุความ ,, ๕๗๒
วิธีพิจารณา, เงินค่าธรรมเนียม, คดีมรฎก ,, ๕๘๔
วิธีพิจารณา, ค่าเสียหาย ,, ๖๐๗
วิธีพิจารณา, อธิบายกฎหมาย ,, ๖๑๐–๖๑๖
วิธีพิจารณา, สักทรัพย์ ,, ๖๓๔
ศาลตราวุธ ,, ๔๙๔
สัญญา, ลูกช้าง, เอเย็นท์ ,, ๕๓๕
สินเดิม, วิธีพิจารณา ,, ๕๔๗
สัญญา, โมฆียะสัญญา ,, ๖๒๕
สัญญา, ค่าเสียหาย ,, ๕๕๑
สัญญา, ยกทรัพย์ให้แก่กัน ,, ๕๖๐
อายุความ, มรฎก ,, ๕๙๖
อธิบายกฎหมาย ,, ๕๗๗
อธิบายกฎหมาย, การเดิรเรือ ,, ๕๐๗

คำพิพากษาที่ ๓ วันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

วิธีพิจารณา

อัยการส่งคำให้การจำเลยในชั้นไต่สวนเปนพยาน แต่ไม่ส่งการไต่สวนอย่างอื่นด้วยนั้น จะให้ศาลถือเปนหลักฐานนั้นไม่ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจท

คดีอาญา โจท อัยการเมืองสมุทสงคราม
จำเลย นายทิม

คดีนี้โจทพ้องว่าเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๔๕๗ เวลากลางคืน จำเลยกับพวกถืออาวุธขึ้นปล้นบ้านอำแดงจั่น ทำร้ายเจ้าทรัพย์แลพวกเจ้าทรัพย์มีบาดเจ็บแล้วเก็บทรัพย์ไปได้ ๒๕ สิ่ง รวมราคา ๖๔๔ บาท ๓๗ สตางค์ ขอให้ศาลลงโทษจำเลยตามกฎหมาย

จำเลยให้การปฏิเสธอ้างฐานที่อยู่ในชั้นไต่สวนว่าอยู่บ้านนายเพ็ชร์ ชั้นพิจารณาว่าอยู่บ้านนายเพลินแขวงเพ็ชร์บุรี

ศาลเมืองสมุทสงครามพิจารณาแล้วชี้ขาดว่าจำเลยเปนผู้ร้าย

ปล้นทรัพย์ จริง ดังโจทหา ควร วาง บท ๓๐๑ ลงโทษ จำคุก จำเลย มี กำหนด ๑๕ ปี อธิบดี ผู้พิพากษา ศาล มณฑล ราชบุรี เห็นชอบด้วย แล้ว เป็น คำ พิพากษา ยังคัยคดี

จำเลย อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ ข้าหลวง พิเศษปฤกษา กลับสัตย์ ให้ ปล่อยตัวจำเลย ไป แสดง เหตุไว้ ว่า พยานโจท เบิก ความไม่ กลม เกลียว แตก ต่าง กันในข้อ สำคัญ คดี ยัง มัวมลไม่ กระจ่าง ควรให้ ประโยชน์ แห่ง ความ สงสัย แก่ จำเลย

โจท ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

กรรม การ ศาล ฎีกา ได้ ประชุม ตรวจ สำนวน เรื่อง นี้ ตลอด แล้ว คงได้ ความ ตาม คำ พยานโจท ว่า เมื่อ วันโจท หา เจลา ประมาณ ๕ ทุ่ม มี ผู้ ร้าย ๗ คน ถือ มีดปืน แล คบ เพลิง เข้า ปล้น บ้าน อำแดง จั่น พวก ผู้ร้าย ฉุด คร่า ทุบ ตี อำแดง จั่น ด้วย ด้ำปืน แล ได้ ยิง ปืน ประมาณ ๑๒ นัด กระสุนปืนถูก นายชม พวกเจ้าทรัพย์ มีบาดเจ็บ ผู้ร้ายช่วยกันค้น เก็บ ได้ ทรัพย์ ของ อำแดง จั่น ไป รวม ราคา ๖๔๔ บาท ๓๗ สตางค์ อำแดง จั่น เจ้า ทรัพย์ กับ อำแดง พุ่ม บุตรี ซึ่ง นอน อยู่ ด้วย กัน เบิก ความ ว่า จำหน้า ผู้ร้าย หาได้ ไม่ แต่ นาย ต่วน อำแดงโต พยานโจท ให้ การ ว่า จำหน้า จำเลยได้ ว่า เป็น คน ร้าย คน หนึ่ง นาย ต่วน ว่า จำเลย ถือ คบ และ มีด นุ่ง ผ้า สี เขียว มะพูด โพก ศีศะ อำแดงโต ว่า จำเลย ถือคบ ถือปืน ยาว มี ผ้าโพก ศีศะ ถึง ค้ำ แต่ อำแดงโต นาย ต่วน ทั้งคู่ ไม่รู้ จักคุ้น เคย กับ จำเลย เลย ฝ่าย จำเลย มี พยาน ฐาน ที่ หลาย

ปาก เบิกความสมข้อต่อสู้ว่า เมื่อวันแลเวลาที่โจทหา จำเลยอยู่ที่บ้านนายเพลินบ้านบางขานแขวงเมืองเพ็ชร์บุรีทางห่างไกลจากอำเภออำพวาที่เกิดเหตุนั้นมาก ความจริงมีปรากฏอยู่เช่นนี้ กรรมการเห็นว่าคดีโจทสืบความไม่ได้มั่นคง เปิดเปนช่องให้สงสัย ถ้าในชั้นไต่สวนอัยการได้ทำน่าที่ถูกทำนองสืบเข้าสำนักที่บ้านนายเพ็ชร์มัดจำเลยมิให้กระดิกพลิกแพลงแก่ฐานที่แปลกออกไปอีกได้ แต่นี่อัยการจะได้สืบฤๅไม่ก็ไม่ปรากฏในสำนวน อัยการส่งแต่คำให้การจำเลยฉบับเดียวไม่ส่งคำไต่สวนอื่นเลยดังนี้ จะให้ศาลฟังว่าคำไต่สวนมีมูลความจริงฉันใดได้ อัยการว่าความคลุมความเพราะเหตุไร ขี้คร้านจะกล่าวซ้ำซาก เหมือนตักน้ำลดหัวสาก ไม่มีผล เพราะเขาไม่สนใจสำเนียก ครั้นถึงศาลอุทธรณ์ตัดสินปล่อยก็มาคัดค้านว่าศาลนั้นไม่วินิจฉัยถึงคำจำเลย แก้ว่ามีฐานที่อยู่คำต้นคำหลังผิดกัน แต่อัยการไม่นำหลักฐานส่งขึ้นมาให้พิเคราะห์เอง ฝ่ายธุระการแลอัยการมีทางสืบสวนได้ดีกว่านี้แลจับให้มั่นคงได้ แต่มิได้ทำให้ถูกทำนองน่าที่ตนเองจะร้องแต่เปล่าๆ เช่นนี้ฎีกาโจทฟังไม่ขึ้น ให้ยกเสีย ให้บังคับคดีตามคำพิพากษาศาลข้าหลวงพิเศษซึ่งยกประโยชน์ความสงสัยให้แก่จำเลยนั้น

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๑๒ วันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

ลักษณการณ์ไม่เข็ดหลาบ

จำเลยกระทำผิดและยอมเสียเบี้ยปรับให้แก่โจทแล้วมากระทำผิดลงอีก ก็เพิ่มโทษฐานไม่เข็ดหลาบได้ การยอมเสียเบี้ยปรับครั้ง ๑ นั้นก็เปนโทษที่จำเลยกระทำผิดเหมือนกัน

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาจำเลย

คดีอาญา โจท อัยการเมืองเชียงราย
จำเลย อ้ายเชียงยา

โจทฟ้องว่าเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ พนักงานจับยาฝิ่นคิบและมูลยาฝิ่นได้จากจำเลยที่ตำบลในเวียงอำเภอเชียงของเมืองเชียงราย คือ ยาฝิ่นคิบหนัก ๑ ตำลึง ๙๗ หุน กับมูลยาฝิ่น ๑๐ หุน และจำเลยเคยต้องโทษถูกปรับฐานมียาฝิ่นเถื่อนมาครั้งหนึ่งแล้ว มากระทำผิดขึ้นอีกภายในกำหนด ๓ ปี ขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติกำหนดโทษยาฝิ่นเถื่อน ศก ๑๒๕ มาตรา ๓ ข้อ ๒ และมาตรา ๖ กับขอให้ริบยาฝิ่นด้วย.

จำเลยให้การรับสารภาพตลอดข้อหา และว่ายาฝิ่นคิบรายนี้หนัก ๑ ตำลึง ต้มเปนยาฝิ่นสุกได้ ๗๐ หุน ราคายาฝิ่นรัฐบาล

เวลานี้ ตำลึงละ ๗ บาท มูลยาฝิ่น ตำลึงละ ๔ บาท

ศาลเมืองเชียงรายพิจารณาแล้ว จึงชี้ขาดว่า จำเลยมีความผิดต่อพระราชบัญญัติกำหนดโทษทำยาฝิ่นเถื่อน ศก ๑๒๕ มาตรา ๓ ข้อ ๒ ให้ปรับจำเลย ๓ เท่าราคายาฝิ่นรวมเป็นเงิน ๓๐ บาท ๑๕ สตางค์ ถ้าไม่มีให้จำไถ่โทษอีก ๒๐ วัน นับแต่วันต้องขังชั้นอำเภอแลให้ริบยาฝิ่นด้วย ส่วนข้อที่โจทขอให้ลงโทษฐานไม่เข็ดหลาบนั้น เห็นว่าครั้งแรกจำเลยยอมให้ปรับแล้วเลิกคดีกัน หาได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษเข้าบทมาตรา ๗๒ แห่งกฎหมายอาญาไม่ จะเพิ่มโทษจำเลยไม่ได้ ให้ยกเสีย

โจทอุทธรณ์ขอให้เพิ่มโทษ ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษมณฑลพายัพปฤกษาว่า การที่จำเลยยอมให้ศาลปรับในคดีก่อนนั้น ก็เหมือนจำเลยต้องคำพิพากษาให้ปรับคุกเดียวกัน เมื่อจำเลยมากระทำผิดในครั้งนี้ภายในกำหนด ต้องพึงว่าจำเลยไม่เข็ดหลาบตามพระราชบัญญัติกำหนดโทษยาฝิ่นเถื่อน มาตรา ๖ ให้ปรับจำเลย ๓ เท่าราคาฝิ่นรวมเป็นเงิน ๓๐ บาท ๑๕ สตางค์ ถ้าไม่มีเงินเสียให้จำไถ่โทษ ๒๐ วัน แลให้จำคุกจำเลยอีก ๓ เดือน นับแต่วันต้องขังชั้นอำเภอเป็นต้นไป แลให้ริบยาฝิ่นของกลางด้วย คำพิพากษาศาลล่างซึ่งไม่ต้องกับคำพิพากษาศาลนี้ให้แก้เสีย

จำเลยทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาคัดค้านว่า ในสำนวนก่อนจำเลยทำยอมเสียค่าปรับเท่านั้น หาได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษ

จำเลยไม่ ศาลยังไม่ควรเพิ่มโทษจำเลย ฐานไม่เข็ดหลาบ

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมปฤกษาคดีนี้เสร็จแล้ว เห็นว่า จำเลยมีความผิดฐานมีฝิ่นเถื่อนตามซึ่งจำเลยได้ยอมให้ปรับในคดีก่อนนั้นครั้งหนึ่ง ก็เปนโทษซึ่งจำเลยได้กระทำผิดจำเลยยังหาเข็ดหลาบไม่ กลับกระทำผิดในคดีนี้อีกภายในกำหนดเวลาคังศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษมณฑลพายัพปฤกษายกพระราชบัญญัติกำหนดโทษทำฝิ่นเถื่อน ร.ศ. ๑๒๕ มาตรา ๖ ให้จำคุกจำเลย ๓ เดือนนั้นชอบด้วยกฎหมายแลรูปความแล้ว จึงพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษมณฑลพายัพ ให้จำคุกจำเลย ๓ เดือน นับตั้งแต่วันตัดสินฎีกาเปนต้นไปจนกว่าจะครบ

กรมสวัสดิ

พระยาเกษมศุขการี

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษม ฯ ปฤกษา

คำพิพากษา ที่ ๑๗ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

ยั่วโทษะ

จำเลย เห็น นาย เม้ียน นั่ง พูดจา กัน กับ น้อง ในทาง ชู้สาว จึง เอา มีด พ้ัน นายเม้ียน ตาย ได้ ชื่อ ว่า จำเลย ฆ่า คน ตาย โดย ฐาน ยั่วโทษะ

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ กรรมการ ตรวจ ปฤกษา ฎีกา จำเลย

คดี อาญา โจท อัยการ เมือง นนทบุรี
จำเลย นายเทียน

คดี นี้โจท พ้อง หา ว่า เมื่อ วัน ที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เวลา กลาง วัน จำเลย เอา มีด ตาพ พ้ัน นายเม้ียน ขาดใจ ตาย ที่ ตำบล บ้าน กร่าง แขวง เมือง นนทบุรี ขอให้ ลงโทษ ตาม ประมวญ อาญา มาตรา ๒๔๙

จำเลยให้ การ ต่อสู้ ว่า นายเม้ียน ปล้ำ อำแดง ทอง น้อง สาว จำเลย อำแดง ทองได้ ร้องให้ จำเลย ช่วย จำเลยไป พบ จะ เข้า ช่วย นาย เม้ียน ถือ มีด เง้อ จะ พ้ัน จำเลยๆ จึง เอา มีด พ้ัน นาย เม้ียน ๑ ที เพื่อ ป้องกัน

ศาล เมือง นนทบุรี พิจารณา แล้ว ทำ ความ เห็น ว่า จำเลยได้ พ้ัน นาย เม้ียน ตาย โดย ป้อง กัน ตัว สม ดัง ข้อ ต่อสู้ โดยไม่ เกินกว่า

เหตุ เพราะ นายเมี้ยน เปน ผู้ ก่อเหตุขึ้น ก่อน จำเลยไม่ควร มีโทษ ตาม ประมวญ อาญา มาตรา ๕๐ เห็น ว่า ควร ยก ฟ้อง ปล่อย ตัว จำเลย ไป แต่ เปน คดี เกิน อำนาจ จึง ส่ง สำนวน กับ ความเห็นไป ยัง ศาล พระราชอาญา

ศาล พระราชอาญา ปฤกษา คดี พิ่ง ว่า ข้อความ ที่ ศาล เมือง นนทบุรี ลง เนื้อ เห็น มา นั้น จะ ปรากฏ จาก คำพยาน ปาก อื่น ก็ หา มิได้ นอก จากได้ ความ จาก คำ อำแดง ทอง ปาก เดียว แต่ ถ้อยคำ อำแดงทอง ที่ เบิก ความ ต่อ ศาล นั้น ผิด ตรง กัน ข้าม กับ คำ ที่ เบิกความ ไว้ ใน ชั้นไต่สวน ทั้งไม่มี คำ พยาน แล เหตุ ผล ประกอบ คำ อำแดง ทอง ที่ เบิกความ ต่อ ศาล นี้ ด้วย ความ จริง คง เปน ด้วย จำเลยโกรธ นายเมี้ยน ว่า นั่ง พูด เกี้ยว อำแดง ทอง น้อง สาว จำเลย สม ดัง ถ้อยคำ ที่ อำแดง ทอง เบิก ความไว้ ใน ชั้นไต่สวน เพราะ มี คำ อำแดง แหยม และ พยาน ปาก อื่น กับ เหตุ ผล ประกอบ ด้วย จึง พิ่ง ว่า อำแดง ทอง กับ นาย เมี้ยน ได้ รัก ใคร่ เปน ชู้ กัน มา นาน แล้ว วัน ที่ มี เหตุ นั้น นาย เมี้ยน ได้ นัดเพะให้ อำแดง ทองไป หา และ พูด จา กัน ที่ ห้าง สวน อำแดง พิน จำเลย เดิร ทางไป พบ เข้า ขัดใจ โกรธ จึง ฟัน นายเมี้ยน ถูก ที่ คอ ข้าง ขวา ๑ ที กว้าง ๔ นิ้ว ยาว ๖ นิ้ว นาย เมี้ยน ขาดใจ ตาย ใน ระหว่าง นั้น ความ ผิด ที่ จำเลย ได้ กระทำ ลง แล้ว นั้น ประมวญ อาญา มาตรา ๒๔๘ ให้ จำคุก จำเลย มี กำหนด ๒๐ ปี แต่จำเลย ได้ กระทำ ความ ผิด ใน ขณะ ที่ เห็น นายเมี้ยน กับ อำแดง ทอง น้อง จำเลย ลัก ลอบ พูดจา กัน ใน ทาง ชู้สาว ซึ่ง ยั่วโทษะ เปน เหตุ ที่ ควร ลด

โทษ ลงเสีย กึ่ง หนึ่ง ตาม มาตรา ๕๕ พิพากษา จำคุก จำเลยไว้เพียง ๑๐ ปี นับ กำหนด ตั้งแต่ วัน ต้อง ขัง เป็นต้นไป

โจท และ จำเลย อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา ทับ สัตย์

จำเลย ฝ่ายเดียว ฎีกา เถียงใน ข้อเท็จ จริง ว่า กระทำโดย ป้อง กัน ตัว นั้น

กรรมการ ศาล ฎีกาได้ ประชุม ปฤกษา เห็น ว่า ในคดี นี้ ข้อ เถียง จำเลย ฟังไม่ขึ้น เพราะ จำเลย นำ สืบไม่ สม ที่ ศาล พระราช อาญา และ ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา มา นั้น ชอบ แล้ว ไม่ มี เหตุ ที่ จำเลย จะ รอด พ้น พระราชอาญาได้ ให้ ยก ฎีกา จำเลย เสีย ให้ บังคับ คดี ไป ตาม คำ ปฤกษา ศาล ล่าง

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย
พระยาฤทธิกานุกรณ์กิจ
พระยา เกษมศุขการี

พระยาพิพากษา ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๒๘ วันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

วิธีพิจารณา อำนาจพ้อง

คดีวิวาททำร้ายกันบาดเจ็บไม่สาหัสนอกท้องที่สาธารณ์นั้น ใช่น่าที่กรมกองตระเวนจะเก็บคดีขึ้นว่ากล่าว

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาจีนก๊ก

คดีอาญา โจท กรมกองตระเวน
จำเลย จีนก๊ก นายศิริ อำแดงเซย

คดีอาญา โจท อำแดงเซย
จำเลย จีนก๊ก

คดีทั้งสองนี้ เรื่องที่ ๑ กรมกองตระเวนเปนโจทพ้องจีนก๊ก นายศิริ อำแดงเซยเปนจำเลยหาว่าเมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เวลากลางวันจำเลยต่างคนต่างใช้อาวุธทำร้ายซึ่งกันและกัน จนจีนก๊กอำแดงเซยมีบาดเจ็บที่ตำบลบางรักกรุงเทพ ฯ ขอให้ศาลลงโทษ

เรื่องที่ ๒ อำแดงเซยเปนโจทพ้องหาว่าจีนก๊กยังอาจเอาขวดน้ำมะเน็ดตีอำแดงเซยมีบาดแผลหลายแห่ง ขอให้ศาลลงโทษและขอให้จำเลยใช้ค่าเสียหายให้โจทด้วย

จีน ก๊ก จำเลยให้ การ ปฏิเสธ แลพ้อง แย้ง ว่า นายศิริ อำแดง เซยได้ ทำ ร้าย ร่าง กาย จีน ก๊ก ฝ่าย เดียว แลอำแดง เซยได้ แจ้ง ความ เท็จ ต่อ เจ้าพนักงาน

ศาลโปริสภา ที่ ๑ พิพากษา ว่า จีน ก๊ก ผู้เดียว มีความผิด ตาม กฎหมาย อาญา มาตรา ๒๕๔ ให้ ลงโทษ จำคุก จีนก๊ก จำเลย มี กำหนด ๖ เดือน กับให้ เสีย สินไหมให้ แก่ อำแดง เซย ๒๐๐ บาท จำเลย นอก นั้นให้ ปล่อยตัวไป

จีน ก๊ก อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ พิพากษา ยืน ตาม ศาล เดิม

จีนก๊ก ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา มี เนติบัณฑิต ลงชื่อ รับรอง ๒ นาย

กรรมการ ศาล ฎีกาได้ พร้อม กัน ตรวจ สำนวน ตลอด แล้ว ทาง พิจารณาได้ ความ ว่า เมื่อ วันโจท หา จีน ก๊ก จำเลยได้ เทลาะ วิวาท กับผู้ ใดไม่ ปรากฏ จีน ก๊ก จำเลยได้ เอา ขวด น้ำมะเน็ด ตี ฤๅ ปา ไป ถูก อำแดง เซย ผู้ มิได้ เกี่ยว ข้องใน การ วิวาท มี บาด แผล เล็กน้อย หลาย แห่ง แต่ ข้อ ต่อ สู้ ของ จีน ก๊ก นั้น ฟังไม่ได้ ว่า เปน ความ จริง เห็น ว่า คดี เรื่อง นี้ เปน คดี วิวาท กัน นอก ท้อง ที่ สาธารณ แลทำ ร้าย ร่าง กาย กันไม่ สาหัส ใช่ น่าที่ กรม กองตระเวน จะ เก็บ คดี เช่นนี้ ขึ้น ว่า กล่าว แลศาล ล่าง ยก บท มาตรา ๒๕๔ แห่ง กฎหมาย ลักษณ อาญา ขึ้น ปรับโทษ จีน ก๊ก จำเลย นั้น ชอบ แล้ว แต่ กำหนด โทษ ๖ เดือน นั้น รุนแรง เกินไป จึง พร้อม กัน พิพากษา ให้ ลงโทษ

จำคุก จีน ก็ก จำเลย มี กำหนด ๓ เดือน ความ อื่น นอก นี้ ให้ คง บังคับ ตาม คำ ตัดสิน ศาล ล่าง นั้น ทุก ประการ

กรมสวัสดิ
พระยานรเนติบัญชากิจ
พระยาเกษมศุขการี
พระยาพิพากษาสัตยาภิปดัย

พระยานรเนติ ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๔๑ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

ทางหลวง ถืออาวุธ

ทาง เดิร ทาง ใด ซึ่ง มหาชน สัญจร ไป มา ได้ ทั่ว ไป แล้ว เรียก ว่า ทาง หลวง ผู้ใด ถือ อาวุธ เดิร ไป มา ต้อง มีโทษ ตาม พระราชบัญญัติ แก้ไข เปลี่ยนแปลง กฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ ข้อ ๒ ปี ๑๒๙ มาตรา ๒

มี พระบรม ราชโองการ โปรดเกล้า ฯ ให้ กรรมการ ตรวจ ปฤกษา ฎีกา โจท

คดี อาญา โจท กรม กอง ตระเวน
จำเลย นาย จ่าง

คดี นี้ โจท พ้อง ว่า เมื่อ วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เวลา กลางคืน จำเลย ถือ มีด เดิร ตาม ทาง หลวง ตำบล บางสะแก ท้องที่ กอง ตระเวน รักษา ซึ่ง เปน การ ผิด ต่อ กฎหมาย ขอให้ ลงโทษ

จำเลย ให้ การ รับ ว่า ได้ ถือ มีด เดิร ไป ใน ทาง หลวง จริง เพราะ เห็น ว่า เปน ทาง เปลี่ยว เพื่อ ป้อง กันตัว

ศาลโปริสภา ที่ ๓ เห็น ว่า จำเลย ถือ มีดพับ เดิร ไป ในทาง ที่ เปลี่ยว แล มีด เพื่อ ป้องกัน ตัว ไม่ เปน การ น่า หวาด เสียว เพราะ ไม่ใคร่ มีใคร จะ พบ เห็น ซึ่ง ยังไม่ควร ลงโทษ จึง ปฤกษา ให้ ปล่อย ตัว

จำเลย ไป แต่ มีด ของ กลาง นั้น ให้ ริบ

โจท อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ เห็น ว่า ทาง ซึ่ง จับ จำเลย นั้น เป็น ทาง แยก จาก ทาง รถไฟ เดิร เข้า ใน สวน ซึ่งไม่ มี กอง ตระเวน รักษา ประจำ จะ มี บ้าง ก็ เป็น แต่ ไป ตรวจ เป็น ครั้ง คราว เท่า นั้น ทาง หลวง เช่น ใน ป่า ฤๅ ใน สวน อย่าง นี้ ยังไม่ เข้า อยู่ ใน พระ ราชบัญญัติ แก้ ไข ประมวล อาญา มาตรา ๓๓๕ ข้อ ๒ ซึ่ง จำเลย ยังไม่ ควร มี ผิด จึง ปฤกษา กับ สัตย์ศาล ล่าง

โจท ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา มี เจ้าพระยายมราช รับ รอง มา ใน ท้าย ฎีกา ว่า เป็น ปัญหา กฎหมาย นั้น

กรรมการ ศาล ฎีกา ได้ ตรวจ ปฤกษา คดี นี้ เห็น ว่า ทาง หลวง นั้น ท่าน อธิบาย ไว้ ใน ประมวล อาญา มาตรา ๖ ข้อ ๑๑ ว่า บรรดา ทาง บก แล ทาง น้ำ ทั่วไป ซึ่ง ใช้ เป็น ทาง สัญจร สำหรับ สาธารณชน แล นับ รวม ตลอด ถึง ถนน หลวง ด้วย อนึ่ง ทาง ที่ ตำบล บางสะแก นี้ ถึง จะ เป็น ทาง เดิร ระหว่าง สวน ก็ ดี แต่ เป็น ทาง กลาง สำหรับ มหาชน สัญจร ไป มา ได้ ทั่วไป แล้ว ต้อง นับ ว่า เป็น ทาง หลวง ตาม ข้อ กฎหมาย ที่ กล่าว มา นี้ แม้ ทาง นี้ ใน เวลา กลางคืน จะ มืด ฤๅ เปลี่ยว อยู่ บ้าง ก็ ดี แต่ มี พนักงาน กอง ตระเวน ลาด ตระเวน ใน บาง เวลา ครั้น พลตระเวน ไป ตรวจ พบ เข้า จำเลย กลับ แสดง พิรุธ คือ โยน มีด ที่ ถือ อยู่ นั้น ลง ไป ใน คู เสีย เพื่อ ปกปิด ใน การ กระทำ ผิด ด้วย เมื่อ จำเลย ถือ อาวุธ ไป ใน ทาง หลวง ดัง กล่าว มา นี้ จำเลย ต้อง มี ผิด

ตาม พระราชบัญญัติ แก้ไข เปลี่ยนแปลง ประมวญ อาญา มาตรา ๓๓๕ ข้อ ๒ ปี ๑๒๙ มาตรา ๒ ซึ่ง ห้าม มิให้ ผู้ใด ถือ อาวุธไปในถนนทาง หลวง โดย มิได้ รับ อนุญาต นั้น มีโทษ ชั้น หนึ่ง ซึ่ง ศาล อุทธรณ์ วินิจฉัย ว่า การ ถือ อาวุธไป ในทาง หลวง ที่ ต้อง ห้าม ตาม กฎหมาย นั้น ไม่ กิน ถึง ทาง เช่น นี้ นั้น ยัง มิ ชอบ

เพราะฉนั้นให้ ยก คำ พิพากษา ศาล ล่างในข้อเหล่านี้เสีย ให้ ปรับ ทำเลย ฐาน ถือ อาวุธ ในทาง หลวงโดย มิได้ รับ อนุญาต ซึ่ง เปน โทษ ชั้น หนึ่ง เปน พินัย หลวง เงิน ๑ บาท ถ้วน ส่วน อาวุธ นั้น คงริบ ตาม คำ ปฤกษา ศาล ล่าง

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย
พระยาเกษมศุขการี
พระยากฤติกานุกรณ์กิจ

พระยาพิพากษา ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๕๓ วันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๘

ศาตราวุธ

ไม้ตะพด ก็เปน ศาตราวุธ ตาม กฎหมายอาญามาตรา ๖ ข้อ ๑๕

มี พระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ กรรมการ ตรวจปฤกษา ฎีกาโจท จำเลย

คดี อาญา โจท กรมอัยการ
จำเลย นายคล้อย นายอิน

คดี นี้โจท หา ว่า เมื่อ วันที่ ๑ กรกฎาคม พุทธศก ๒๔๕๗ เวลา กลางคืน จำเลย กับ พวก อีกคนหนึ่ง มีอาวุธ สมคบ กัน ชิง ฤๅปล้น ทรัพย์ ของ จีนเจ็กไป ตาม ยาญชี ท้าย ฟ้อง รวม ราคา ๕๓ บาท ๕๐ สตางค์ แลได้ ทำ ร้าย จีนเจ็ก มี บาดเจ็บ ที่ ตำบลใน คลอง ราชบุรณะ แขวง กรุงเทพ ฯ แล นาย คล้อย จำเลย เคย ต้องโทษ มา ครั้งหนึ่ง แล้ว ขอให้ลงโทษแลเพิ่มโทษจำเลยตามลักษณอาญามาตรา ๒๙๙—๓๐๑—๗๒ แลให้ใช้ทรัพย์ แก่ เจ้าทรัพย์ ที่ ยัง ขาดอีก ๕๑ บาท ๒๕ สตางค์

จำเลย ทั้ง ๒ ให้ การ ปฏิเสธ ข้อหา อ้าง ฐาน ที่ อยู่ แล นาย คล้อย จำเลย รับ ว่า เคย ต้องโทษ มา ครั้งหนึ่ง จริง

ฐานพิจารณาได้ความว่า เมื่อวันเกิดเหตุเวลาทุ่มเศษ จีนเจ๊กเจ้าทรัพย์ได้พายเรือมาในคลองราชบุรณะ พอเลยวัดเสือรอดไปหน่อย มีคนร้าย ๓ คนโดดลงน้ำแล้วเอาไม้ตะยองทุบตีจีนเจ๊กเจ้าทรัพย์มีบาดเจ็บตามรายงานแพทย์ จีนเจ๊กถูกทำร้าย ๖ แผล คือ ถูกตีด้วยไม้ที่ริมฝีปากข้างบนแผลแตกขาดกว้าง ๑ นิ้ว ยาว ๒ กระเบียด พื้นหัก ๒ ซี่ แลถูกตีศีรษะแตก ๓ แผล ฟกบวม ๒ แห่ง แล้วคนร้ายเก็บเอาทรัพย์ของจีนเจ๊กไปได้ตามบาญชีท้ายฟ้อง จีนเจ๊กเบิกความยืนยันว่าคนร้ายถือไม้ตะยองทั้ง ๓ คน แลจำคนร้ายได้คน ๑ คือ นายคล้อยจำเลย เพราะได้ต่อสู้กอดปล้ำกัน แลเปนคนเคยรู้จักกันมาก่อน ทั้งเวลานั้นก็เดือนหงายด้วย แต่คนร้ายอีก ๒ คนนั้น เปนจีนตัดเปียคนหนึ่ง ไทยคนหนึ่งจำไม่ได้ นายอินจำเลยนี้จีนเจ๊กก็รู้จัก แต่จะเปนคนร้ายด้วยฤๅไม่ ๆ รู้ แลเมื่อเกิดเหตุแล้ว พยานโจทได้พบนายคล้อยนุ่งผ้าเปียกเดินไปตามทางใกล้กับที่เกิดเหตุ แลโจทมีพยานอีก ๒ ปากเบิกความว่าเวลาประมาณทุ่ม ๑ พยานเดินไปตามทางพบนายอินตัวเปียกน้ำวิ่งหลีกพยานเข้าสวนไป สักครู่หนึ่งได้ยินโจทกันว่าเจ๊กถูกตีชิง ฝ่ายพยานฐานที่ของนายอินก็เบิกความสมว่า เมื่อวันเวลาเกิดเหตุนายอินมีฐานที่อยู่ห่างกับที่เกิดเหตุหลายสิบเส้น แต่พยานฝ่ายคล้อยเบิกความไม่สมข้อต่อสู้ ได้ความดังนี้ ศาลพระราชอาญาวินิจฉัยว่า

พยาน หลักฐาน ของโจท ควร ฟังได้ว่า นายคล้อย กับ พวก สมคบ กัน ตี ชิง เอา เงิน ของ จีน เจ๊กไป ตาม ยาญชี ท้าย ฟ้อง แต่ นาย อิน นั้น พยาน โจท ที่ สำคัญ ก็ คือ คำ เจ้าทรัพย์ ๆ จำไม่ได้ แล นาย อิน ก็ เป็น คน รู้จัก กับ เจ้าทรัพย์ ถ้า นาย อิน เป็น คน ร้าย จริง เจ้าทรัพย์ คง จำได้ จึง ยังไม่ ควร ฟัง ว่า นาย อิน เป็น คน ร้าย ราย นี้ ด้วย แล คดี นี้ จำเลย ไม่ มี อาวุธ เหล็ก มี คม คง มี แต่ ไม้ ตะพด เท่า นั้น ไม่ ควร นับ เป็น ศาตรา วุธ ตาม กฎหมาย จึง พิพากษา ว่า นาย คล้อย จำเลย มี ความ ผิด ฐาน ชิง ทรัพย์ ตาม กฎหมาย อาญา มาตรา ๒๙๙—๓๐๐ ให้ ลง โทษ จำคุก นายคล้อย ๗ ปี แล เพิ่ม โทษ ฐานไม่เข็ด หลาย ตาม มาตรา ๗๒ อีก ๑ ใน ๓ รวม เป็น โทษ จำคุก นายคล้อย จำเลย มี กำหนด ๙ ปี ๔ เดือน แล ให้ นายคล้อย ใช้ เงิน ๕๑ บาท ๒๕ สตางค์ ที่ ยังไม่ได้ คืน ให้ เจ้าทรัพย์ ถ้าไม่ มี ให้ จำไว้ อีก ๕๒ วัน นายอิน ให้ ปล่อย ตัวไป

โจท อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา ว่า ข้อ เท็จ จริง ที่ ศาล ล่าง หยิบ ยก ขึ้น วินิจฉัย ว่า นาย คล้อย กับ พวก อีก ๒ คน เป็น คน ร้าย ทำ ร้าย เจ้าทรัพย์ มี บาด เจ็บ เก็บ เอา ทรัพย์ ไปได้ ๕๑ บาท ๕๐ สตางค์ แต่ นาย อิน ยังไม่ ควร ฟัง ว่า เป็น คน ร้าย ราย นี้ ด้วย นั้น ชอบแล้ว แต่ ศาล ล่าง เห็น ว่า ข้อกฎหมาย อาญา มาตรา ๖ ข้อ ๑๕ ว่า จำเลย ถือ ไม้ ตะพด ไม่ ควร นับ เป็น ศาตรา นั้น ตาม คำพิพากษา ฎีกา ที่ ๑๐๕๑ พ. ศ. ๒๔๕๖ ก็ได้ วินิจฉัย ไว้ เป็น บันทัด ฐาน แล้ว ว่า เครื่อง

ประหาร ที่ กระทำให้เจ้าทรัพย์ ต้อง ขาดเจ็บนั้นเป็นคาตราวุธ ตาม กฎหมาย ดังนี้ จึงพิพากษาแก้ คำพิพากษาศาล ล่าง ว่า นายคล้อย จำเลย มีความผิดฐานเป็นโจร ปล้นทรัพย์ ตาม กฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ให้ลงโทษ จำคุก นายคล้อย จำเลย ๑๐ ปี แลให้เพิ่มโทษ ตาม มาตรา ๗๒ อีก ๑ ใน ๓ คงให้ จำคุก นาย คล้อย จำเลย มีกำหนด ๑๓ ปี ๔ เดือน ข้อความอื่น นอก จาก ที่ แก้ นี้ให้ คงไว้ ตามคำพิพากษาศาล ล่าง

โจท แล นายคล้อย จำเลย ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา ฎีกาโจท โจท ขอให้ ลงโทษ นาย อิน ด้วย ฎีกา นายคล้อย จำเลย คัดค้านใน ข้อเท็จ จริง

กรรมการ ศาลฎีกาได้ ประชุม ปฤกษา คดี นี้ เสร็จ แล้ว ฐาน พิจารณาได้ ความ ตามที่ กล่าวแล้วข้าง ต้น เห็นว่า ข้อเท็จ จริงใน ส่วน นาย อิน นายคล้อยนั้น เจ้าทรัพย์ จำ ตัว นาย อิน มิได้ แลโจท ก็ไม่มี พยาน รู้เห็น ว่า นาย อินได้ ทำ ร้าย จีน เจ๊ก ด้วย แล พยานโจท ที่ เบิก ความใน ส่วน ตัว นาย อิน นั้น จะ ฟังเป็น พยาน ประพฤติ เหตุ ห้อม ล้อม ก็ หา เป็น เหตุ อันเพียง พอ ที่ จะ ลง โทษ นาย อินใน ความ อุกฉกรรจ์เช่น นี้ได้ ไม่ ฝ่าย ฎีกา นายคล้อย ร้อง คัดค้าน มา นั้น ไม่มี เหตุ อันควร สงสัย ว่า นายคล้อย จะ มิได้ ทำ ผิด ดัง ข้อหา จึงเห็น ว่า ที่ ศาลอุทธรณ์ ปฤกษามา นั้น ชอบ ด้วย ทางพิจารณา แล ยุติกฎหมาย

แล้ว ฎีกาโจทแลฎีกานายคล้อย จำเลยพ้องไม่ขึ้นให้ยกเสีย ให้บังคับคดีไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์นั้น

พระยาเกษมศุขการี
พระยากฤติกานุกรณ์กิจ
พระยานรเนติบัญชากิจ
พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

พระยาเกษม ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๗๑ วันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๘

เนรเทศ อำนาจ

การส่งคนไปอยู่ต่างหัวเมืองตามพระราชบัญญัติตัดสันดานคนจรจัดนั้น เปนอำนาจของศาลสถิตย์ยุติธรรมหาใช่กระทรวงทะบวงการใดไม่

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจทจำเลย

คดีอาญา โจท อัยการเมืองชัยภูมิ
จำเลย นายตา

คดีนี้โจทหาว่าเมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เวลากลางคืน จำเลยเปนผู้ร้ายเปิดประตูเรือนเข้าไปลักหีบบรรจุทรัพย์ของนายสนั่นซึ่งเก็บไว้ในห้องเรือนตำบลในเมืองชัยภูมิไปรวมราคา ๑๘๓ บาท ทันใดนั้นเจ้าทรัพย์ตามจับตัวจำเลยได้พร้อมทั้งของกลาง แลก่อนคดีนี้จำเลยเคยต้องโทษมาหลายครั้งแล้ว ขอให้ลงโทษและเพิ่มโทษจำเลยตามประมวญอาญาภาคที่ ๒ ส่วน ๙ หมวดที่ ๑ แลภาคที่ ๑ หมวดที่ ๘ กับขอให้เนรเทศจำเลยตามพระราชบัญญัติตัดสันดานคนจรจัดศก ๑๒๗

จำเลยให้การปฏิเสธข้อหา ต่อสู้ว่าในวันนั้นนายคีคนใช้

ของ นาย สนั่น ชวนจำเลยไปตลาดแล้วเดินไป ทาง บ้าน นายร้อยตรีหม่าน นายดี แวะไปบ้าน นาย สนั่น จำเลยเดินไปถึง ครัว นายร้อยตรี หม่าน เสียง ตึง ตัง จำเลย ก็เหลียวไปเห็น นาย สนั่น วิ่ง มา เอาปืนตีจำเลยล้ม ลง แล้วหา ว่า จำเลย ลักหีบ จำเลย ว่าไม่ได้ ลัก แล จำเลย เคย ต้องโทษ มา ๔ ครั้ง จริง

ศาลเมือง ชัยภูมิ พิจารณาได้ความตาม คำ นาย สนั่น เจ้า ทรัพย์ เบิก ความว่า เมื่อ วัน เกิด เหตุ เวลา ยาม เศษ พยาน นอนหลับ อยู่ ในเรือนได้ ยิน เสียง กึก กัก ที่ ประตู เรือน รู้สึก ลุก ขึ้น เห็น ประตู เปิด แล หีบ ที่ใส่ ของ หายไป ๑ หีบ ก็ วิ่ง ออก มา ดู ที่ ชาน เรือน เห็น คน ๆ หนึ่ง ห่ม ผ้า คลุม ตัว ขาว ๆ เดิน ไป ทาง หลังเรือน พยาน ๆ กลับ เข้า มา เอาปืน แล้ว วิ่ง ตามไป พบ คน นั้น ที่ ข้าง เรือน นายร้อย ตรี หม่าน เดิน กลับ มา แล กำลัง ถือ หีบ ของ พยาน อยู่ พยาน จึงได้ ทุบ ตี แล เอา หีบ คืนได้ จึง รู้ว่า จำเลย แล คำ นายร้อยตรี หม่าน พยาน โจท เบิก ความว่า พยานได้ ยิน เสียง ตึง ตัง แล ได้ ยิน เสียง คน ร้อง ให้ ช่วย ก็ ออก มา ดู เห็น นาย สนั่น กับ จำเลย กำลัง อยู่ ด้วย กัน จำเลย ห่ม ผ้า คลุม ตัว ขาว ๆ นาย สนั่น ว่า จำเลย ลัก หีบ ทรัพ สิ่ง ของ ของ นาย สนั่น ๆ ไล่ ตาม มา จำเลย เอา หีบ ทิ้ง ไว้ พยาน เห็น หีบ ๑ หีบ ทิ้ง อยู่ ที่ พื้น ดิน ข้าง เรือน พยาน ๆ ถาม จำเลย ๆ ตอบ ว่าไม่ได้ ลัก นายดี คนใช้ ของ นาย สนั่น ส่งให้ เอา มา ดังนี้ ฝ่าย พยาน จำเลย เบิก ความ ไม่ สม ข้อ ต่อ สู้ ซึ่ง ควร ฟัง มา หัก ล้าง พยาน โจท ได้ คดี ควร ฟังได้ ว่า จำเลย เปน ผู้ ร้าย เข้าไป ลัก ทรัพย์ ของ นาย สนั่น ซึ่ง

เก็บไว้ในห้องเรือนจริงทุกข้อหา จำเลยมีความผิดต้องประมวญอาญามาตรา ๒๙๔ ตอน ๒ พิพากษาให้จำคุกจำเลยมีกำหนด ๑ ปี แลเพิ่มโทษจำเลยตามมาตรา ๗๒ คือ ๑ ใน ๓ ส่วน แต่เห็นว่าคดีนี้เจ้าทรัพย์ได้ทำร้ายจำเลยโดยไม่มีเหตุอันสมควร ๆ กรุณาลดโทษให้จำเลย ๑ ใน ๓ ส่วนเหมือนกัน เมื่อโทษเพิ่มแลลดเสมอกันก็ให้หักกลบลบกันไปไม่ต้องเพิ่มแลลด แลข้อที่โจทขอให้เนระเทศจำเลยนั้นให้ยกเสีย เพราะการเนระเทศไม่ใช่อำนาจของศาลนี้

โจทจำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษวินิจฉัยว่าข้อเท็จจริงที่ศาลล่างปฤกษาวางบทกำหนดโทษจำเลยมานั้นชอบแล้ว แต่ข้อเพิ่มโทษนั้นปรากฏว่าจำเลยเคยต้องโทษมา ๔ ครั้ง ทั้งโทษฐานบุกรุกพึ่งพ้นโทษไปไม่เกิน ๓ ปี ควรเพิ่มโทษจำเลยตามประมวญอาญามาตรา ๗๓ กึ่งหนึ่ง ตามที่จำแนกไว้ในข้อ ๑๒ แลที่ศาลเดิมลดโทษให้จำเลยนั้น ไม่ควรลด เพราะไม่เข้าอยู่ในมาตรา ๕๘ แลข้อที่โจทขอให้เนระเทศจำเลยด้วยนั้นก็หาใช่น่าที่ของศาลไม่ จึงพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลเดิมเฉพาะข้อที่ให้เพิ่มโทษแลลดโทษเสมอกันนั้นให้ยกเสีย คงให้เพิ่มโทษจำเลยตามมาตรา ๗๓ อีกกึ่งหนึ่งรวมเปนโทษจำคุกจำเลยมีกำหนด ๑๘ เดือน ส่วนข้อเนระเทศให้ยกเสีย แลให้ยกฟ้องอุทธรณ์โจทจำเลย

โจททูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา คัดค้านว่าการเนระเทศคน

ใน บังคับ สยาม ต้อง เปน น่า ที่ ของ ศาล จะ พิจารณา ให้ เนระเทศ ไป อยู่ ต่าง เมือง ตาม คำ พิพากษา ฎีกา ที่ ๑๑๑๕/๒๔๕๖ แล ที่ ๑๒๙๐/๒๔๕๖

กรรมการ ศาล ฎีกา ได้ ประชุม ปฤกษา คดี นี้ เสร็จ แล้ว ข้อ เท็จ จริง แห่ง คดี นี้ โจท นำ สืบ ได้ ความ ชัด เจน ไม่ มี เหตุ อัน ควร สงสัย ว่า จำเลย จะ ไม่ ได้ เปน ผู้ ร้าย ลัก หีบ ของ นาย ส นั่น ที่ ศาล อุทธรณ์ ข้า หลวง พิเศษ ปฤกษา วาง บท ให้ ลงโทษ จำเลย มา นั้น ชอบ แล้ว แต่ ข้อ ที่ ศาล อุทธรณ์ ข้า หลวง พิเศษ ยก ข้อ เนระเทศ เสีย นั้น ยัง คลาด เคลื่อน อยู่ เพราะ จำเลย ได้ ต้อง โทษ มา ถึง ๔ ครั้ง แล้ว คดี ต้อง ด้วย พระราช บัญญัติ คัด สันดาน คน จร จัตวา ปี ๑๒๗ ข้อ ๓ ฎีกา โจท พ้น ขึ้น จึง พิพากษา แก้ คำ พิพากษา ศาล อุทธรณ์ ข้า หลวง พิเศษ ว่า ให้ ลงโทษ แล เพิ่ม โทษ จำเลย ใน คดี นี้ เปน โทษ จำคุก ๑ ปี ๖ เดือน เมื่อ จำเลย ได้ พ้น โทษ ใน คดี นี้ แล้ว ก็ ให้ เจ้า น่า ที่ ฝ่าย ธุระการ จัดการ ส่ง ตัว จำเลย ไป อยู่ ต่าง เมือง มี กำหนด ๗ ปี แล ให้ ยก ฎีกา จำเลย เสีย

พระยาเกษมศุขการี
พระยา นรเนติบัญชาภิจ
พระยาพิพาณษาสัตยาธิปัตย

พระยาเกษม ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๗๓ วันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๘

ประมาท

จำเลยเห็นรูปดำ ๆ อยู่ในซุ้มไม้สำคัญว่ากวาง ก็เอาปืนยิงไปถูกนายมาตาย ได้ชื่อว่าจำเลยฆ่าคนโดยฐานประมาทตามบท ๒๕๒

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโทษ

คดีอาญา โจท อัยการเมืองนครพนม
จำเลย นายโสม

คดีนี้โจทหาว่าเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เวลากลางวัน จำเลยเอาปืนยิงนายมาขาดใจตาย ที่ดงหนองหิน อำเภอชัยบุรี เมืองนครพนม ขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลอาญาส่วนที่ ๗ หมวดที่ ๑

จำเลยให้การว่าไม่ได้เจตนายิงนายมา จำเลยกับนายบ้องไปเที่ยวยิงเนื้อในดงหนองหิน จำเลยเห็นรอยเนื้อก็ตามไปถึงต้นไม้และเถาวัลย์คลุม เห็นต้นไม้ไหวแลรูปดำ ๆ อยู่ในซุ้ม เข้าใจว่าเนื้อก็เอาปืนยิงไป ๑ นัด แล้วได้ยินเสียงนายแพง

บุตร นายมา ร้อง จำเลย วิ่ง เข้าไป ดู เห็น นาย มา ถูก กระสุน ปืน ที่ นม ขวา ขาดใจ ตาย นาย มา เปน พี่ ของ จำเลย แลไป ยิง เนื้อ เหมือน กัน

ฐาน พิจารณาได้ ความ ว่า นาย มา ผู้ ตาย เปน พี่ จำเลย เปน น้องไม่ มี สาเหตุ โกรธเคือง กัน เมื่อ วัน เวลา ที่ โจท หา จำเลย กับ นาย บ้อง นาย มา กับ นาย แพง บุตร ต่าง คนไป เที่ยว ยิง เนื้อ ใน ดง หนองหิน เหมือน กัน ฝ่าย จำเลย กับ นาย บ้อง ตาม รอย กวางไป ใกล้ซุ้ม ประมาณ ๕—๖ วา ข้าง นาย มา กับ นาย แพง เข้าไป ดู ที่ ซุ้ม ๆ นั้น มี เถาวัลย์ คลุม ทึบ อยู่ คละ ข้าง มองไม่ เห็น กัน จำเลย เห็น ต้นไม้ ไหว แล เห็น ดำ ๆ ก็ เข้าใจ ว่า กวาง จึง เอา ปืน ยิง ไป ๑ นัด กระสุน ปืน ถูก นาย มา ที่ นม ขวา ทะลุ ไหล่ ซ้าย นาย มา ล้ม ลง ขาดใจ ตาย จำเลย วิ่ง เข้าไป ที่ ซุ้ม เห็น นาย มา ถูก กระสุน ปืน ตาย จำเลย ก็ เข้า ประคอง ศพ นาย มา ร้องไห้ อยู่ กับ นาย แพง บุตร นาย มา แล้ว จำเลย ชวน นาย บ้อง นาย แพง บุตร นาย มา กลับไป บอก พวก บ้านได้ ความ ดังนี้ ศาล เมือง นคร พนม ทำ ความ เห็น ว่า จำเลย มิได้ มี เจตนา เอา ปืน ยิง นาย มา เลย แล เมื่อ จำเลย เอา ปืน ยิงไป ถูก นาย มา ตาย โดยไม่ พิจารณา ดังนี้ จำเลย มี ความ ผิด ฐาน ฆ่า คน ตาย โดย ประมาท ตาม กฎหมาย อาญา มาตรา ๒๕๒ ควร ให้ ลงโทษ จำคุก จำเลย มี กำหนด ๒ ปี

อธิบดี ศาล มณฑล อุดร เห็น ด้วย ใน ข้อเท็จ จริง แต่ ข้อ ให้ ลง โทษ นั้น แย้ง ว่า จำเลย ให้ การ รับ สารภาพ ควร ปรานี ลดโทษ ให้

จำเลย กึ่ง หนึ่ง ตาม ประมวญ อาญา มาตรา ๕๘ ควรให้ ลงโทษ จำคุก จำเลย เพียง ๑ ปี

จำเลย อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ ข้าหลวง พิเศษ ปฤกษา กลับ สัตย์ พ้ง ว่า ที่ จำเลย เอา ปืน ยิง นาย มา พี่ ชาย ของ จำเลย ชาดใจ ตาย นั้น จำเลย มิได้ ประมาท เพราะในที่ จำเลย ยิง ปืนในที่ ป่า ทึบ ทั้ง แลไม่ เห็นในที่ ซุ้ม ที่ นาย มา เข้าไป ดู กวาง นั้นได้ จำเลย ยังไม่ ควร มีความผิด ให้ ยก คำตัดสิน ศาล เดิม แล ยก พ้องโจท ปล่อย ตัว จำเลยไป

โจท ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

กรรมการ ศาล ฎีกา ได้ ประชุม ปฤกษา คดี นี้ เสร็จ แล้ว ทาง พิจารณา ได้ ความ ตาม ที่ กล่าว แล้ว แต่ หน หลัง เห็น ว่า เมื่อ จำเลย จะ ยิง กวาง นั้น จำเลย มิได้ เห็น กวาง เห็น แต่ รอย กวาง แล รูป ดำ ๆ อยู่ ในซุ้มไม้ จำเลย ก็ เอา ปืน ยิงไปโดย มิได้ พินิจพิเคราห์ สำคัญ เสีย ว่า กวาง กระสุนปืน จึงได้ ถูก นายมา พี่ชาย ของ จำเลย ตาย ถ้า แม้ จำเลย เปน ผู้ไม่ ประมาท ก็ คงไม่ ยิง เพราะ รูป ดำ ๆ นั้น อาจ เปน กวาง ก็ได้ ฤๅ อาจ เปน คน ก็ได้ แม้ จำเลย มิได้ มี เจตนา ยิง นาย มา ก็ดี แต่ คดี ตก อยู่ ในฐาน ประมาท ดัง ที่ ศาล เมือง นคร พนม ยก บท กฎหมาย ขึ้น ปฤกษา มา ฎีกา โจท พ้ง ขึ้น จึง พิพากษา กลับ สัตย์ ศาล อุทธรณ์ ข้าหลวง พิเศษ ว่า จำเลย มี ความ ผิด ตาม ประมวญ อาญา มาตรา ๒๕๒ ให้ ลงโทษ จำคุก จำเลย มี กำหนด

๙ เดือน แต่ จำเลย ต้อง ขัง มา ใน ระหว่าง พิจารณา ตั้งแต่ วันที่ ๒ กันยายน พุทธศก ๒๔๕๗ ตลอด มา จน บัด นี้ ได้ ๙ เดือน เศษ แล้ว จึง ให้ ปล่อย ตัว จำเลย พ้น โทษ ไป

พระยาเกษมศุขการี

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาพิพากษาสัตยาธิปัตย

พระยาเกษม ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๗๕ วันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๘

อธิบายกฎหมาย การเดินเรือ

เรือกลไฟพ่วงเรือไปมาในเวลาค่ำคืนซึ่งจุดโคมสีขาวที่น่าเรือแต่ดวงเดียวนั้น ถ้าไม่มีเหตุอันตรายเกิดขึ้น คดีเข้าบทมาตรา ๓๑๐ ข้อ ๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือ

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจท

คดีอาญา โจท กรมกองตระเวน
จำเลย นายเผือก

คดีนี้โจทฟ้องว่าในคืนวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ จำเลยเปนนายท้ายเรือกลไฟชื่อจันทิมา ๆ ได้โยงเรือมาตามลำน้ำเจ้าพระยา ๘ ลำ เรือมาถึงน่าวัดประทุมคงคาไม่จุดโคมไฟสีขาวไว้น่าเรือ ๒ ดวงตามข้อบังคับ จึงขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติป้องกันเหตุเรือโดนกัน พ.ศ. ๒๔๕๖ มาตรา ๓ แลพระราชบัญญัติการเดินเรือมาตรา ๓๑๐

จำเลยให้การแก้ว่าไม่ได้กระทำผิด ได้จุดโคมสีขาวข้างน่า ๒ ดวงครบถ้วนแล้ว

ศาลโปริศภาที่ ๓ พิจารณาได้ความสมข้อหาโจท ว่า

จำเลย เป็น นาย ท้าย เรือ กลไฟ ชื่อ จันทิมา จูง เรือพ่วง มาในเวลา กลางคืน ๘ ลำ จุดโคม สีขาวไว้ ข้างหน้า ดวง เดียว ผิด ต่อ พระราชบัญญัติ ป้อง กัน เหตุ เรือโดน กัน ปี พ.ศ. ๒๔๕๖ มาตรา ๓ และ มาตรา ๓๑๐ แห่ง พระราชบัญญัติ การ เดิร เรือ จึง ปฤกษา ให้ ปรับ จำเลย เป็น พินัย หลวง ๓๐ บาท

จำเลย อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ เห็น ว่า ตาม พระราชบัญญัติ ป้อง กัน เหตุ เรือโดน กัน มาตรา ๓ แล บท พระราชบัญญัติ การ เดิร เรือ มาตรา ๓๑๐ นั้น หา ได้ มี ข้อ บัญญัติ ให้ ผู้ เลมิด ต้อง รับโทษ ก่อน ที่ มี เหตุ เกิด ขึ้น แต่ อย่างใดไม่ จึง ปฤกษา กลับ สัตย์ ศาลล่าง ว่า จำเลย ยังไม่ มี ผิด แล ไม่ ควร ถูก ปรับ ให้ ยก พ้อง โจท ปล่อย จำเลย.

โจท ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา มี เจ้า พระยา ยมราช ลง ชื่อ รับรอง ว่า เป็น ปัญหา กฎหมาย นั้น

กรรมการ ศาลฎีกา ได้ ประชุม ปฤกษา คดี นี้ ข้อ เท็จ จริง ฟัง ได้ ว่า จำเลย เป็น นาย ท้าย เรือ กล ไฟ ชื่อ จันทิมา จูง เรือ พ่วง มา ใน เวลา กลางคืน ถึง ๘ ลำ จุดโคม ไฟ สีขาว ไว้ ข้าง หน้า แต่ ๑ ดวง ผิด ด้วย พระราชบัญญัติ ป้อง กัน เหตุ เรือโดน กัน ปี พ.ศ. ๒๔๕๖ มาตรา ๓ ผู้ ที่ กระทำ ผิด ใน มาตรา นี้ ท่าน บัญญัติ โทษ ไว้ ใน พระราชบัญญัติ การ เดิร เรือ มาตรา ๓๑๐ นั้น แล้ว เมื่อ เป็น แต่ เลมิด ไม่ จุดโคม ตาม ข้อ กฎหมาย ที่ บัญญัติ ไว้ แล้ว ความ ผิด ของ จำเลย ตก อยู่ ใน ข้อ ๑ แห่ง มาตรา ๓๑๐ นั้น เว้นไว้ แต่ มี เหตุ เรือโดน กัน เพราะ ความ เลมิด ดัง กล่าว แล้ว ความ ผิด ฤๅ ความ รับ ผิด ชอบ จึง เข้า อยู่ ใน

ข้อ ๒ ข้อ ๓ ซึ่งศาลอุทธรณ์ปฤกษา มานั้นไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ยกคำปฤกษาศาลอุทธรณ์เสีย ให้คงปรับจำเลยตามคำพิพากษาศาลโปริศภาที่ ๓ นั้นทุกประการ

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

พระยาพิพากษา ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๘๘ วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๘

แปลสัญญา

ในสัญญา ปรากฏว่า ขอให้งดการขายทอดตลาดเสียเช่นนี้ ไม่ใช่แปลว่า งดไว้ รอไว้ ประทังไว้ชั่วคราวมิได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจท

คดีแพ่ง โจท พระพินิจนัยนิเทศ
จำเลย อำแดงจีด ผู้ปกครองนายฉิม อำแดงพั๊ก

คดีนี้โจทฟ้องว่าเดิมนายปุ่ยแพ้ความโจทต้องใช้เงิน ๓๕๒๕ บาท ๙๘ สตางค์ นายปุ้ยไม่มีเงินจะใช้ โจทจึงนำยึดทรัพย์ไว้ได้ที่ดินฝ่ายจำเลยร้องขัดว่าที่ดินซึ่งโจทยึดนี้เปนมรฎกของอำแดงแพจำเลยมีส่วนได้อยู่ด้วย ศาลแพ่งมีคำสั่งให้กองหมายขายทอดตลาดที่ดินนั้น แลปันให้จำลยได้ส่วนแบ่งด้วย กองหมายออกประกาศจะขายที่ดินพิภาษนี้ กำหนดวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๔๕๖ จำเลยจึงมาทำสัญญาให้โจทฉบับหนึ่งว่า ขอให้โจทงดการขายทอดตลาดที่ดินพิภาษนี้ จำเลยจะยอมใช้เงินแทนนายปุ่ยผู้แพ้คดีโจทเอง ถ้า

จำเลย ยังไม่ใช้ จำเลย จะ จำนำ ที่ดินไว้ กับโจท โจทได้ งดการ ขาย ไว้คราวหนึ่ง แล้ว จำเลย ก็ หา ประพฤติ ตาม สัญญาไม่ โจท จึง ต้องให้ กอง หมาย ขายที่ดิน ต่อไป เมื่อขาย แล้วได้ เงินไม่ พอใช้ ณี คิดหักที่ นายปุ้ย เป็น ณี แล้ว ยังคง ขาดอยู่อีก ๒๐๘๔ บาท ๕๗ สตางค์ จึงขอให้ศาล บังคับ จำเลยใช้ เงิน ตาม สัญญา กับทั้ง ดอก เบี้ย ด้วย

จำเลยให้ การ ต่อสู้ ว่า การที่ จำเลย ทำ สัญญาให้ โจท รับใช้ ณี แทน นาย ปุ้ย นั้น เพราะ ประสงค์ จะให้ โจท งด การ ขาย ทอด ตลาด ที่ดิน พิภาษเสีย หาได้ให้ งดไว้ ชั่วคราวไม่ แลโจท เองได้ รับ สัญญา กับ จำเลย ว่า จะ ถอน การ ยึดที่ ดินนี้ ออกให้ เพื่อ จำเลย จะได้ เอา ที่ ดินไป จำนำ เอา เงินใช้ ณี ให้ แก่โจท แต่โจท กลับไม่ ถอน การ ยึด ที่ ดินนี้ จำเลยไม่ได้ รับ ผล ตอบ แทน อย่างไร แต่ สัญญา โจทไม่ มี อำนาจ ที่ จะ มา พ้อง เรียก เงิน จาก จำเลยได้

ศาล แพ่ง พิจารณา แล้ว ปฤกษา ว่า อรรถ แห่ง สัญญา ที่โจท จำเลย นั้นว่า ฝ่าย จำเลย ขอให้ โจท งด การ ขาย ทอด ตลาด ที่ ดิน เสีย จำเลย จะยอมใช้เงินให้ โจท แทนนายปุ้ย ผู้ แพ้ความ ฝ่ายโจท จะยอม งดการ ขาย ทอด ตลาดที่ ดิน เพื่อให้ จำเลยใช้ เงิน แทน นายปุ้ย ปัญหา ที่ จะ พึง วินิจฉัย ต่อไปมีว่า ใครได้กระทำ ตาม สัญญา ฤๅไม่ ตาม สำนวน ปรากฏ ว่าโจท จำเลย ทำ สัญญา กัน เมื่อ วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๔๕๖ ครั้น ณวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๕๖ จำเลยได้ทำ สัญญา รับรอง อีก ฉบับ หนึ่งว่า ขอให้ โจท งด การ ขาย ทอด ตลาดที่ ดินนี้ เสีย จำเลย ยอม รับใช้ เงิน

แทนนายปุ่ยผู้แพ้ความโจท สัญญาฉบับนี้โจทมิได้ปฏิเสธ แลในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๕๖ นั้นเอง โจทได้ให้เจ้าพนักงานกองหมายขายทอดตลาดที่ดิน ศาลแพ่งเห็นว่า เมื่อโจทไม่ปฏิเสธสัญญา ก็เปนอันลงสันนิษฐานได้ว่า โจทยังคงถือสัญญานั้นอยู่แล้ว โจทมากลับให้เจ้าพนักงานกองหมายขายที่ดิน ในเวลาซึ่งจำเลยยังรับรองจะใช้เงินให้แก่โจทซึ่งเปนเวลาไม่เกินสมควรดังนี้ จำเลยมีอำนาจที่จะปฏิเสธสัญญาแลไม่ต้องรับผิดชอบได้ จำเลยหาได้ทำผิดสัญญาไม่ จึงชี้ขาดตัดสินให้ยกฟ้องโจท ให้โจทใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแลค่าทนาย ๑๕๐ บาทแทนจำเลย

โจทอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ปฤกษาทับสัตย์ศาลแพ่ง แลให้โจทใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแลค่าทนายชั้นอุทธรณ์ ๕๐ บาทแทนจำเลยด้วย

โจทฎีกา

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมปฤกษาสำนวนนี้โดยถี่ถ้วนตลอดแล้ว เห็นว่าคำในหนังสือสัญญาปรากฏชัดว่า ขอให้งดการขายทอดตลาดที่รายนี้เสีย คำงดเสีย แปลว่างดชาด มิใช่งดไว้รอไว้ ประพักไว้ชั่วคราว ศาลล่างวินิจฉัยชอบแล้ว ฎีกาโจทฟังไม่ขึ้น ด้วยประการทั้งปวง กรณีสมจำเลยต่อสู้ว่าถูกโจทล่อลวง ให้ทำสัญญาหวังว่าจะเอาเปรียบฝ่ายเดียว ไม่ให้เงยขึ้นเสียเลย ไม่มีอะไรทดแทนประพฤติน่าอดสูนัก ให้ยกฎีกาโจทอันหาสาระมิได้นี้เสีย ยังคับคดี

ตามคำพิพากษาศาลล่างทุกประการ และให้โจทใช้ค่าทนายแทน
จำเลยชั้นศาลฎีกานี้ด้วย ๒๐๐ บาท

กรมสวัสดิ
พระยาจักรปาณีศรีศีลวิสุทธิ์
พระยานรเนติบัญชากิจ
พระยาเกษมศุขการี
พระยาพิพากษาสัตยาธิปดัย

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๙๐ วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๔

วิธีพิจารณา ลักษณเพิ่มโทษ

การที่จะฟ้องขอให้เพิ่มโทษจำเลยฐานไม่เข็ดหลาบนั้น ต้องฟ้องมีคำขอพร้อมกับคดีที่จำเลยกระทำผิด จะฟ้องขอให้เพิ่มโทษลอย ๆ นั้นฟ้องไม่ขึ้น

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจท

คดีอาญา โจท อัยการจังหวัดมหาสารคาม
จำเลย อ้ายเปิ้น

คดีนี้โจทฟ้องว่า เมื่อ พ,ศ, ๒๔๕๑ จำเลยเคยต้องโทษฐานลักทรัพย์มีกำหนด ๓ ปี พ้นโทษเมื่อ พ,ศ, ๒๔๕๔ ยังไม่เข็ดหลาย ครั้นเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ,ศ, ๒๔๕๗ จำเลยกับนายชินสมคบกันเปนผู้ร้ายลักทรัพย์นายเกตอีก ศาลลงโทษให้จำคุกจำเลยกับนายชินคละ ๑ ปี แต่ตามที่ฟ้องจำเลยแล้วนั้น โจทหาทรายว่าจำเลยเคยกระทำผิดมาแล้วไม่ พึ่งได้ทราบ จึงขอให้ศาลลงโทษเพิ่มขึ้นอีกตามประมวญอาญาภาคที่ ๑ หมวด ๘ นั้น

ศาลจังหวัดมหาสารคามเห็นว่า การที่โจทฟ้องขอให้เพิ่มโทษจำเลยฐานไม่เข็ดหลายนั้น ต้องฟ้องขอมาพร้อมกันกับคดีที่จำเลย

กระทำ ผิด จึง เปน เหตุ ที่ ควร เพิ่ม โทษ ได้ แต่ คดี ที่ พ้อง ขอ เพิ่ม โทษ นี้ ศาล ได่ พิจารณา แล พิพากษา เสร็จ เด็ด ขาด ไป แล้ว โดย โจท มิได้ ร้อง ขอ ให้ ศาล เพิ่ม โทษ ใน ขณะ นั้น โจท มา พ้อง ขอ ให้ ศาล เพิ่ม โทษ ใน เวลา นี้ อีก ไม่ ได้ ไม่ ควร เรียก ตำเลย มา พิจารณา ฝ่าย โจท กลับ ยืน ยัน ว่า ขอ ให้ เรียก ตำเลย มา พิจารณา จงได้ ศาล เมือง พิพากษา ให้ ยก พ้อง โจท เสีย

โจท อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ ข้า หลวง พิเศษ ปฤกษา ทับ สัตย์

โจท ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

กรรมการ ศาล ฎีกา ได้ ประชุม ปฤกษา คดี นี้ เห็น ว่า ศาล ล่าง ได้ วินิจฉัย ชอบ ด้วย กฎหมาย แล้ว แล เห็น ว่า เรื่อง นี้ เปน ความ หละหลวม ของ อัยการ ที่ไม่ ทำ การ ให้ ถูก ถ้วน ตาม น่า ที่ จน คดี สำเร็จ เด็ด ขาด ไป แล้ว จึง มา นึก ควน ขึ้น ได้ แล พ้อง ขอ ให้ เพิ่ม โทษ ดัง นี้ จะ อ้าง ความ ผิด ฐาน ไร อนึ่ง เมื่อ ศาล เมือง ได้ ชี้ แจง ทาง คดี ให้ ทราบ แล้ว อัยการ ก็ ไม่ พั่ง ยัง ดึง ดัน อุทธรณ์ ฎีกา ขึ้น มา แล กลับ ร้อง เปน เชิง ว่า ศาล มัก ง่าย เช่น นี้ เห็น ว่า หลวง รักษ์วรัยการ ยุกรบัตร เมือง หย่อน ใน ความ สามารถ ไม่ สมควร แก่ น่า ที่ ให้ ยก ฎีกา โจท หา สาร มิได้ นี่ เสีย

พระยาเกษมศุขการี

พระยาจักรปาณีศรีศีลวิสุทธิ์

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

พระยา เกษม ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๙๑ วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๘

วิธีพิจารณา

เรือกลไฟของจำเลยพ่วงเรือเดินผิดทางไปมา ถ้าจะพ้องขอให้ลงโทษจำเลยแล้ว ต้องสืบให้ได้ความว่าเรือจำเลยมีขนาดกว่า ๓๕ ตัน หรือ ๕๐ ตันจึงจะลงโทษจำเลยได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโทษ

คดีอาญา โจทก์ กรมกองตระเวน
จำเลย นายหวัง

โจทก์พ้องต่อศาลโปริสภาที่ ๓ หาว่า เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ เวลากลางคืน จำเลยเป็นนายท้ายเรือเรือกลไฟชื่อกวางอู่เสง หมายเลขที่ ๙๑ เดินเรือผิดทางตั้งแต่ตำบลเหนือวัดทองธรรมชาติ ถึงตำบลน่าบ้านเนื่องภรรยาพระพิศาลผลพานิชกรุงเทพ ฯ แลว่าเรือจำเลยไม่ได้จุดโคมไฟ ๒ ดวงตามพระราชบัญญัติ อ้างบทมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือแลมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติบ้องกันเหตุเรือโดนกัน ขอให้ศาลลงโทษจำเลย

จำเลยให้การรับว่า จำเลยเป็นนายท้ายเรือกวางอั่วเสงจริง จำเลยพ่วงเรือ ๓ ลำ แล้วปล่อยเสีย ๒ ลำ แลว่าเรือจำเลยจุดโคมไฟขาว ๒ ดวง แล้วตกน้ำเสียดวงหนึ่ง จึงเหลืออยู่แต่ดวงเดียว

ศาลโปริสภาที่ ๓ พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานไม่จุดโคมไฟขาวซ้อนกัน ๒ ดวง ให้ปรับเป็นพินัยหลวงเงิน ๕ บาท แต่ข้อที่โจทหาว่าจำเลยเดินเรือผิดทางนั้น พิจารณาไม่ได้ความว่าเรือจำเลยมีขนาดเกินกว่า ๓๕ ตันฤๅ ๕๐ ตัน จำเลยไม่มีความผิดให้ยกฟ้องโจทซึ่งหาว่าจำเลยเดินเรือผิดทางนั้นเสีย

โจทอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำตัดสินศาลเดิม

โจทฎีกาว่า ฯ ถวายฎีกา เสนาบดีกระทรวงนครบาลลงนามรับรองฎีกาโจทว่า คดีเป็นปัญหากฎหมายในบทมาตรา ๕๕ แล ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติเดินเรือในน่านน้ำสยาม

กรรมการฎีกาได้พร้อมกันตรวจสำนวนตลอดแล้ว เห็นว่าโจทอ้างมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติเดินเรือน่านน้ำสยามแต่บทเดียวเท่านั้น ทางพิจารณาปรากฏว่าจำเลยไม่ได้เดินเรือกำปั่นไฟเปล่าแต่ลำพัง เรือจำเลยจูงเรือฉลอมด้วยลำหนึ่ง คดีเข้าบท ๕๘ ซึ่งโจทมิได้ฟ้อง เพราะฉะนั้นจะลงโทษแก่จำเลยมิได้ ให้ยกฎีกาโจทเสีย กรรมการฎีกาขอเตือนว่าโจทจะว่าความควรจับควรว่าให้มั่นคง อย่าพุ่งไปซัดมาแล้วฎีกายักเยื้อง แก้บทเอาโทษจำเลยโดยบทที่มิได้

พ้อง หา นั้น แม้ จำเลย ทำ ผิด ทริง ก็ ปรับโทษ มิได้ ฎีกา โจท พึ่งไม่ ขึ้น ด้วย ประการ ฉนี้

จึง พร้อม กัน พิพากษา ให้ ยก ฎีกา โจท เสีย

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

พระยานรเนติ ฯ ปฏิภาษา

คำพิพากษาที่ ๙๔ วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๘

วิธีพิจารณา สินสมรส

หญิงที่ไม่มีทุนสินเดิมมาอยู่กับชายนั้น เมื่อจะอย่าจะขอแบ่งสินสมรสด้วยไม่ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจท

คดีแพ่ง โจท ขำแดง ตั๊ว
จำเลย นายสนั่น

คดีนี้โจทฟ้องขออย่าอ้างเหตุว่าจำเลยทำผิดสัญญายอมซึ่งทำไว้ต่อศาลลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๖ คือจำเลยทุบตีโจทในเหตุที่ไม่สมควร แล้วขับไล่แลไม่ให้เงินเดือนแก่โจทเดือนละ ๑๕ บาท โจทขออย่าขาดจากจำเลย แลขอเรียกเงินเดือน ๖ เดือนเป็นเงิน ๙๐ บาท กับขอแบ่งสมรสด้วย

จำเลยให้การรับว่าได้ทำสัญญาจริง แต่จำเลยหาได้กระทำผิดสัญญาที่โจทควรขออย่าได้ไม่ แลกล่าวว่าโจทกล่าวคำหยายช้าต่อจำเลยหลายครั้งหลายหน จำเลยจึงได้ตบโจททีหนึ่ง โจทก็หลบหนีไปเองซึ่งเป็นความผิดของโจท

ศาล เมือง ชัยภูมิพิจารณา แล้ว พิ่ง ว่า เมื่อโจท มา อยู่ กิน กับ จำเลย หา มีทุนสินเดิม มาไม่ โจท จะ ขอ แบ่ง ส่วน สม รสไม่ได้ แล เหตุที่ ขอ อย่า ก็ ปรากฏ ว่า โจท หึง หวง อำแดง ย้อย ภรรยา น้อย โจท จึง ภล้าว คำ เสียด สี ต่อ จำเลย ผู้ เปน สามี จำเลย บันดาล โทษะ ขึ้น มา จึง ตบเตะ โจท มี บาด เจ็บ แผล ฟก ช้ำ เช่น นี้ พิ่ง ว่า จำเลยได้ ใช้ กิริยา ดุร้าย กระทำ แก่ โจท เหลือ เกินไป ผิด จาก สัญญา ยอม ที่ จำเลย ทำไว้ ว่า จะไม่ ทุบ ตี โจท จึง พิพากษา ให้ จำเลย อย่า ขาด จาก ผัว เมีย ตาม กฎหมาย ลักษณ ผัว เมีย บท ที่ ๖๙ แลให้ จำเลยใช้ เงิน เดือน แก่โจท ๖ เดือน รวม ๙๐ บาท ค่า ธรรมเนียม แล ค่า ทนาย ๒๕ บาท ให้ จำเลยใช้ แก่ โจท กึ่ง หนึ่ง ส่วน ข้อ ที่ โจท ขอ แบ่ง สมรส ให้ยก เสีย

จำเลย พ้อง อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ ข้า หลวง พิเศษ ปฤกษา กลับ สัตย์ พิ่ง ว่า โจท กล่าว คำ หยาบ ต่อ จำเลย ใน การ ที่ หึง หวง ภรรยา น้อย เหตุ ที่ จำเลย ตบ แล เตะ โจท ก็ เพื่อ จะ ห้าม ปราม เพราะ โจท ปาก จัด เมื่อ จำเลย กระทำ แก่โจทไม่ เกิน สมควร แล้ว คดี ยังไม่ ผิด ทัณฑ์ บน ตาม กฎหมาย ลักษณ ผัว เมีย บท ที่ ๖๙ ให้ยก พ้อง โจท

โจท ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

กรรมการ ศาล ฎีกาได้ ตรวจ ปฤษา เห็น ว่า คดี นี้ ตั้ง แต่ จำเลย ทำ ทัณฑ์ บน แล้ว โจท จึง กลับไป อยู่ กับ จำเลย ๆ มิได้ มอบ อำนาจ การ งานในบ้าน เรือนให้ แก่ โจท เลย การ งานในบ้าน เรือน นั้น เสร็จ ขาด อยู่ ใน ภรรยา น้อย ของ จำเลย ที่สุด จน การ หุง อาหาร จำเลย ก็ สั่ง ไม่ ให้ หุง เผื่อ โจท ๆ ต้อง หา เข้า ที่ อื่น กิน เอง ครั้น โจท ว่า จำเลย เลี้ยง

โทษไม่เปนธรรม จำเลย-กลับ ตบ แล เตะโทษ มีบาดเจ็บ ดังนี้ จำเลย ได้ทำผิดทัณฑ์บนที่ได้ทำยอมไว้ต่อศาล ทั้งเงินเดือนก็ไม่ส่งเสียให้แก่โทษตามสัญญา แลจำเลยได้ให้ถ้อยคำไว้ในรายงานการพิจารณาว่า ถ้าไม่เกี่ยวถึงเรื่องทรัพย์แล้วยอมให้อย่า ซึ่งมีเหตุผลที่โทษร้องขออย่าได้โดยบริบูรณ์ เพราะจำเลยเลี่ยงโทษไม่เปนธรรม แลผิดสัญญาทัณฑ์บนด้วย มีเหตุถึงเพียงนี้ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษยังกลับปฤกษายกฟ้องโทษ ไม่ยอมให้อย่านั้นหนักมือไป ให้ยกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษเสีย ฎีกาโทษฟังขึ้นให้บังคับคดีไปตามคำปฤกษาศาลเมือง แลให้จำเลยเสียค่าธรรมเนียมแทนโทษทุกศาล แลค่าทนายความ ๓ ศาลอีก ๑๐๐ บาทด้วย

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

พระยา นรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

พระยาพิพากษา ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๙๖ วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๑

ปลอมหนังสือ ยินยอม

ผู้ใด ปลอม ชื่อ คน อื่น ลง ใน หนังสือ สำคัญ ถึง เจ้าของ ชื่อ จะ ยินยอม ให้ ทำ ก็ ดี ก็ ยังมี โทษ ตาม บท ๒๒๔ แห่ง กฎหมาย อาญา

———

มี พระบรม ราชโองการ โปรด เกล้า ฯ ให้ กรรมการ ตรวจ ปฤกษา ฎีกา โจท

คดี อาญา โจท พนักงาน อัยการ เมือง ฉะเชิงเชา
จำเลย นาย เชื้อ

———

โจท ฟ้อง ต่อ ศาล เมือง ฉะเชิงเชา หา ว่า จำเลย บังอาจ ทำ ใบ มอบ ฉันทะ ปลอม ชื่อ นายเนย ยื่น ต่อ ศาล เมือง ฉะเชิงเชา ขอ ให้ ศาล ลง โทษ จำเลย อ้าง บท กฎหมาย มาตรา ๒๒๒—๒๒๔—๒๒๕ ลักษณอาญา

จำเลย ให้ การ รับ ว่า ได้ ปลอม ชื่อ นาย เนย จริง โดย ได้ รับ อนุญาต จาก นาย เนย แล จำเลย ไม่ มี เจตนา ทุจริต

ศาล เมือง ฉะเชิงเชา เห็น ว่า กิริยา ที่ จำเลย กระทำ ไป นั้น โดย นาย เนย ยินยอม แล้ว มิ ได้ เกิด การ เสีย หาย แก่ นาย เนย อย่างใด จำเลย ไม่ มี ผิด จึง พิพากษา ยก ฟ้อง โจท เสีย แต่ ห้าม ไม่ ให้ จำเลย ว่า ความ ใน ศาล เมือง ฉะเชิงเชา มี กำหนด ๓ ปี

โจท อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ ข้าหลวงพิเศษ ปฤกษา คดี ยืนตาม ศาลเมือง แต่ หลวง วิบูลย์ บัณฑิตยกิจ เห็น แย้ง ว่า จำเลย ควร มี ผิด ตาม บท มาตรา ๒๒๓ แห่ง ประมวญ อาญา ฐาน ปลอม หนังสือ

โจท ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

กรรมการ ศาลฎีกา ได้ พร้อมกัน ตรวจ สำนวน คดี นี้ ตลอด แล้ว ทาง พิจารณา ได้ ความ ว่า เดิม นาย เนย ได้ เป็น โจท ฟ้อง นาย เซม กับ พวก เป็น จำเลย เรื่อง ประทุษร้าย ต่อ ทรัพย์ นาย เชื้อ จำเลย ใน คดี นี้ เป็น ทนาย ว่า ความ แทน นาย เนย ศาล เมือง ณะเชียงเซา ตัด สิน ให้ นาย เนย ชนะ คดี บังคับ นาย เซม ให้ ใช้ ค่า เสีย หาย กับ ค่า ธรรมเนียม ให้ แก่ นาย เนย ครั้น เมื่อ วันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๗ จำเลย ได้ นำ หนังสือ ใบ มอบ ฉันทะ ปลอม ซึ่ง นาย เนย มา ยื่น ต่อ ศาล ใจ ความ ว่า นาย เนย มอบ ให้ จำเลย ซึ่ง เป็น ทนาย รับ เงิน ที่ นาย เซม มา ชำระ ไว้ ยัง ศาล แทน นาย เนย

ได้ ความ ดังนี้ กรรมการ ศาล ฎีกา เห็น ว่า ถึง แม้ นาย เนย ได้ มา เบิก ความ เป็น พยาน ว่า ได้ ยินยอม ให้ จำเลย รับ เงิน จาก ศาล แทน นาย เนย ดังนี้ จำเลย ก็ ย่อม มี ความ ผิด ฐาน ปลอม หนังสือ สำคัญ ต้อง ด้วย บท มาตรา ๒๓๔ แห่ง ประมวญ อาญา ความ ผิด ฐาน ปลอม หนังสือ นั้น ใน มาตรา ๒๒๒ แห่ง ประมวญ อาญา ท่าน บัญญัติ ไว้ ว่า "ปลอม โดย ลักษณ ที่ สามารถ อาจ จะ เกิด ความ เสียหาย ขึ้น แก่ สาธารณะ ชน แล บุคคล ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด" ดังนี้ มี โทษ ฤๅ ถ้า จะ กล่าว อีก อย่าง หนึ่ง ก็ คือ ว่า ถ้า ทนาย

ความ ทั้งหลาย พากัน ปลอม ชื่อ ลูกความ เหมือน ที่ นายเชื้อ จำเลยได้ กระทำ ใน เรื่อง นี้ แล้ว ความ เสีย หาย สามารถ อาจ จะ บังเกิด ขึ้น แก่ สาธารณะ ชน ฤๅ แก่ บุทคล ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด ฤๅไม่ แล เห็นได้ ชัด ว่า ความ เสีย หาย สามารถ อาจ เกิด ขึ้น เปน อัน มากได้

กรรมการ ศาล นี้ เห็น ว่า ศาลล่าง ทั้ง ๒ ปฤกษา ความ เรื่องนี้ คลาด เคลื่อน จาก ตัว บท ส่วน ความ เห็น แย้ง ของ หลวง วิบูลย์ บัณฑิตยกิจ นั้น ชอบด้วย บท พระ อัยการ ฎีกา โจท ฟั้ง ขึ้น แต่ รูป ความ เรื่อง นี้ไม่ ควร ลง อาญา อัน หนัก แก่ จำเลย จึง พร้อม กัน พิพากษา ให้ ลงโทษ จำคุก จำเลย มี กำหนด ๖ เดือน แต่ การ ห้าม มิให้ จำเลย ว่า ความ นั้นไม่ จำเปน ต้อง บังคับไว้ เพราะ มี พระราชบัญญัติ ทนาย ความ แล้ว จำเลย เมื่อ พ้น โทษ แล้ว ก็ ขอ อนุญาต ว่า ความไม่ได้ อยู่ เอง

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

พระยานรเนติ ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๘

ภาษีสุรา

จำเลย ผสม ยากัด ด้วย เหล้า แอล กอฮอล์ เจือ น้ำ ขาย นั้น ไม่ เปน สุรา ที่ อยู่ใน ประเภท ว่า จำหน่าย แล้ว ผิด กฎหมาย

มี พระ บรม ราชโองการ โปรด เกล้า ฯ ให้ กรรมการ ตรวจ ปฤกษา ฎีกา โจท

คดี อาญา โจท กรมศุลกากร
จำเลย นายยิ้ม นาย เหม็ง นาย ด่วน

โจท พ้อง เปน ๓ สำนวน ความ ต้อง กัน ว่า จำเลย ทั้ง ๓ คน ต่าง ลอบ จำหน่าย สุรา โดย มิได้ รับ ใบ อนุญาต เจ้าพนักงาน จับ ของ กลาง ได้ ขอ ให้ ศาล ลงโทษ แล ปรับไหม จำเลย ตาม พระ ราชบัญญัติ

จำเลย ทั้ง ๓ คน ให้ การ ว่า ของ กลาง เปน ของ จำเลย จริง แต่ จำเลย ทำ เปน ยา ไม่ใช่ จำหน่าย สุรา ที่ มี ผิด ตาม พระ ราชบัญญัติ

คดี ทั้ง ๓ สำนวน นี้ ประเภท เดียว กัน ศาล พระ ราชอาญา รวม พิจารณา แล้ว พิพากษา ยก ฟ้อง โจท แสดง เหตุ ไว้ ว่า ของ กลาง ที่ จับ ได้ จาก จำเลย เปน ยา ไม่ เข้า ใน ลักษณ สุรา ที่ ต้อง รับ ใบ อนุญาต จำเลย จำหน่าย ได้ โดย ไม่ ต้อง มี ใบ อนุญาต

โจท อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา ทับสัตย์ โจท จึงได้ ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา ต่อ มา

กรรมการ ศาลฎีกาได้ ประชุม ตรวจ สำนวนคดี ๓ เรื่องนี้แล้ว ทาง พิจารณาได้ความว่า จำเลยทั้ง ๓ คน ต่าง ประสมยา เรียก ชื่อ ต่าง ๆ กัน วิธี ผสมนั้นใช้ เครื่อง ยา ฝรั่ง บ้าง เครื่อง เทศ แล สมุลไพล อย่าง ไทย บ้าง เอา แช่ กับ เหล้า กอออล์ เจือ น้ำ แล้ว กรอง เอา กาก ออก เสีย ประจุขวด ขาย เปน ยาโดย เปิด เผย มี ฉลาก ปิด ข้าง ขวด กำหนด ให้รับ ประทาน ตาม มาก น้อย แล บอก ชื่อโรค ต่าง ๆ ซึ่ง ยา นั้น พึง บำบัด เสีย ประชาชน ชอบ ซื้อ รับ ประทาน เพราะ ปรากฏ ว่า บำบัดโรคได้ หลาย ชนิด แต่ ทำ ให้ มึน เมา เหตุ ที่ มี กอออล์ เจือ น้ำยา นี้ โจท ให้ มิศเตอร์ รูเซียก เจ้าพนักงาน เอา ยา นี้ไป แยก ธาตุ ดู ได้ความว่า มี กอ ออล์ ใน เนื้อ ยา อย่าง มากไม่ เกิน ร้อย ละ ๕๕ ส่วน ทาง พิจารณา โจท สืบได้ แต่ เพียง เท่า นั้น

กรรมการ เห็น ว่า ข้อ เท็จ จริง ในคดี นี้ มี ว่า ยา เทศยาไทย กัด ด้วย เหล้า กลั่น แอล กอออล์ เจือ น้ำ จะ เปน สุรา เข้า ในบัญญัติภาษี ต้อง ห้าม จำหน่าย ฤๅ เปน ยา รักษาโรค ศาล ล่าง ซื้อ ชาด ว่า ของ กลาง ที่ จับ ชนิด นี้ไม่ มี สุรา ที่ อยู่ใน ประเภท ว่า จำหน่าย แล้ว ผิด กฎหมาย แล โจท สืบ คดี ยังไม่ สม ว่า จำเลยได้ ล่วง เลมิด กรม ศุลกากร จะ เอา โทษ ถึง แก่ คน ทำ การ ค้า ขาย เพียง นี้ เห็น ว่า จะ ลุก ลาม เกิน ส่วน เกิน สัง

แห่ง พระราชบัญญัติ ภาษี ชั้นใน หนัก นักไป ศาล ล่าง ทั้ง ๒ ตัด สิน มา
ชอบด้วย กฎหมาย แล้ว ฎีกา โจท พ้น ไม่ ชื้น ให้ ยก เสีย

กรมลวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

อธิบดี ฯ ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๑๑๒ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๘

วิธีพิจารณา

การส่งจำเลยไปอยู่ต่างหัวเมืองนั้น ถ้าโจทไม่ได้ร้องขอแล้ว ศาลทำไม่ได้ ถึงจะได้ความตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติคัดสันดานคนจรจัดก็ไม่เป็นไร

มีพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาจำเลย

คดีอาญา	โจท	กรมอัยการ
	จำเลย	นายเปี่ย

คดีนี้โจทฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๔๗ เวลากลางวัน จำเลยได้เปนคนร้ายล้วงกระเป๋าเสื้อพยายามจะลักทรัพย์ของนายโป๋ ที่ตำบลน่าวัดสามจีนกรุงเทพ ฯ แลก่อนคดีนี้จำเลยเคยรับโทษมาแล้ว ขอให้ลงโทษแลเพิ่มโทษจำเลยตามประมวญอาญามาตรา ๒๘๘—๖๐—๗๓

จำเลยให้การปฏิเสธข้อหาในครั้งนี้ แต่รับว่าเคยต้องโทษมาก่อนจริง

พิจารณาได้ความว่า เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๗ เวลากลางวัน นายโป๋ นายยก นายไม้ไปดูเด็กกองที่ร้านขายยา

ตำบล วัด สาม จีน เวลา นั้น จำเลย ได้ เยียด เข้า ไป มี กิริยา น่า สงสัย นาย ยด จึง ถอย ออก ห่าง เพื่อ ค่อย ดู จำเลย ไม่ รู้ ตัว ว่า เขา รู้ ทัน ก็ ล้วง กระ เป๋า เสื้อ นาย ไป พอ หยิบ เงิน ขึ้น นาย ยด ก็ จับ มือ จำเลย ทันที จำเลย ก็ ทิ้ง เงิน กลับ ลง ไป นาย จัน พล ตระเวน จับ ตัว จำเลย ได้ แล ก่อน คดี นี้ จำเลย เคย ต้อง โทษ ฐาน ลัก ทรัพย์ มา ๒ ครั้ง แล้ว ส่วน พยาน จำเลย เบิก ความ แตก ต่าง กัน ไม่ ควร ฟัง ศาล พระราชอาญา แล ศาล อุทธรณ์ จึง พิพากษา ต้อง กัน ว่า จำเลย มี ความ ผิด ฐาน พยายาม ลัก ทรัพย์ ให้ ลง โทษ แล เพิ่ม โทษ จำเลย ตาม กฎหมาย ลักษณ อาญา มาตรา ๒๘๔—๖๐—๗๓ มี กำหนด ๑ ปี ๖ เดือน เมื่อ พ้น โทษ แล้ว ให้ ส่ง จำเลย ไป อยู่ ต่าง เมือง มี กำหนด ๗ ปี ตาม พระราชบัญญัติ คัด สัน ตาน คน ร จัก ข้อ ๓

จำเลย ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

กรรมการ ศาล ฎีกา ได้ ประชุม ปฤกษา คดี นี้ เห็น ว่า ที่ ศาล ล่าง พิพากษา ลง โทษ จำเลย นั้น ชอบ ด้วย ทาง พิจารณา แล้ว เว้น แต่ ข้อ ที่ ให้ ส่ง จำเลย ไป ต่าง เมือง นั้น กรรมการ ศาล ฎีกา เห็น ว่า โจท ไม่ ได้ ร้อง ขอ ควร ให้ งด การ บังคับ ใน ข้อ นี้ ไว้ ก่อน นอก จาก นี้ คง บังคับ คดี ไป ตาม คำ พิพากษา ศาล ล่าง

พระยาจักรปาณีศรีศิลวิสุทธิ์
พระยานรเนติบัญชากิจ
พระยาเกษมศุขการี
พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

พระยาจักรปาณี ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๐ วันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

ภาษีฝิ่น วิธีพิจารณา

การที่จำเลยพาฝิ่นในแขวงหนึ่งล่วงไปในแขวงอื่นในเมืองเดียวกัน เพื่อสำหรับสูบนั้น ไม่เปนการผิดมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติภาษีฝิ่น เพิ่มเติม ร.ศ. ๑๐๙

———****———

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาจำเลย

คดีอาญา โจท อัยการมณฑลชุมพร
จำเลย จีนต้น

———****———

คดีนี้โจทฟ้องศาลมณฑลชุมพรว่า เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน พุทธศักก ๒๔๕๗ จำเลยนำฝิ่นหนัก ๑๐ ตำลึง จากเขตแขวงเมืองอื่นมาในเขตแขวงญี่กงยีของอำแดงหับ จีนซี ณะอำเภอลำพูน เมืองชัยยา หามีใบอนุญาตขนฝิ่นไม่ แลฝิ่นรัฐบาลจำหน่ายในเวลานี้ตำลึงละ ๙ บาท ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติภาษีฝิ่น ขุลศักราช ๑๒๓๓ แลพระราชบัญญัติเพิ่มเติม ร.ศ. ๑๐๙ ร.ศ. ๑๒๕

จำเลยให้การต่อสู้ว่า จำเลยกับพวกกุลีของจำเลยเปนคนสูบฝิ่นติด รับจ้างทำสพานทางรถไฟสายท่าข้ามเมืองชัยยาถึง

อำเภอ สวาง เมือง นคร ศรี ธรรมราช จึงได้ซื้อฝิ่นที่ จับได้ราย นี้ จาก ญี่กงษี บ้าน คอน เอาไป สูบ ตาม ทาง มิได้ประสงค์เพื่อ เอาไป จำหน่าย

ฐาน พิจารณา ข้อ ที่ โจท หา ว่า จำเลย นำ ฝิ่นไป จำหน่าย ขาย ต่างเขต ต่าง แขวง นั้นไม่ จริง คง ฟังได้ แต่ เพียง ว่า จำเลย ตั้ง บ้าน เรือน อยู่ใน อำเภอ เมือง ๆ ชัยยา จำเลย กับ ลูก ข้าง ของ จำเลย ๔ คนไป รับ จ้าง ทำ สพาน รถไฟ ใน อำเภอ ลำพูน แขวง เมือง ชัยยา นั่น เอง จึง ซื้อ ฝิ่น ราย นี้ เปนฝิ่น หลอด รวม หนัก ๑๐ ตำลึง จาก ญี่กงษี ตลาด บ้านคอน อำเภอ เมือง ๆ ชัยยา เพื่อ นำไป สูบ ณะ อำเภอ ลำพูน แขวง เมือง เดียว กัน จำเลย ขึ้น รถไฟไป ถึง อำเภอ ลำพูน ยัง มิทัน ลง จาก รถไฟ ก็ พอ ถูก จับ ดังนี้

ศาล มณฑล ชุมพร วินิจฉัย ว่า เมื่อ จำเลย ซื้อ ฝิ่น จาก ญี่กงษี อำเภอ หนึ่ง นำไปใน เขต แขวง ญี่กงษี อำเภอ หนึ่ง ต้อง นัย ว่า เปนฝิ่น ล่วง แขวง เปน ความผิด ต้อง ด้วย มาตรา ๓๓ แล มาตรา ๓๔ แห่ง พระราชบัญญัติ ภาษี ฝิ่น เพิ่ม เติม ร.ศ. ๑๐๙ พิพากษา ให้ ปรับ จำเลย ฐาน ทำ ฝิ่น เถื่อน ตาม มาตรา ๓ ข้อ ๒ แห่ง พระราชบัญญัติ กำหนด โทษ ทำ ฝิ่น เถื่อน ร.ศ. ๑๒๕ ปรับ ๓ เท่า ของ ราคา ฝิ่น ของ กลาง ที่ จับได้ ๑๐ ตำลึง ๆ ละ ๙ บาท เปน เงิน ๒๗๐ บาท เปน พินัย หลวง ถ้าไม่ใช้ เงิน ค่า ปรับให้ จำไถ่ โทษ มี กำหนด ๒ เดือน แล ริบ ฝิ่น ของ กลาง เปน หลวง

จำเลย อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ ข้าหลวง พิเศษ ปฤกษา ทับใบ สัตย์ ศาล เดิม แต่ ศาล อุทธรณ์ ข้าหลวง พิเศษ วินิจฉัย ข้อ กฎหมาย ต่างไป อีก ว่า แม้ จำเลย มิได้ เอาฝิ่น นี้ไป ขาย ฤๅ เอาไป สูบ ล่วง แขวง ก็ ดี การ ที่ จำเลย เอาฝิ่น ราย นี้

ไปสูบแล จำหน่ายให้ลูกข้าง ๔ คน ของจำเลยสูบนั้น เป็นวิธีขายฝิ่นให้แก่ลูกข้างของจำเลยนั้นเอง เพราะฝิ่นรายนี้จำเลยซื้อไปหามีตั๋วกำกับไม่ จำเลยมีความผิดตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติภาษีฝิ่นเพิ่มเติม ร.ศ. ๑๐๙ อีกบทหนึ่ง ว่ามาตรา ๒๒ บัญญัติไว้ไม่เฉพาะแต่จะมีตั๋วไว้สำหรับซื้อขายฝิ่นกันระหว่างลูกช่วงกับเจ้าภาษีอย่างเดียว ผู้ใดซื้อฝิ่นไปสูบต้องมีตั๋วกำกับไปทุกรายด้วยเหมือนกัน

จำเลยทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา พระพินิตศาสตรอธิบดีผู้พิพากษารับรอง เพราะจำเลยถูกปรับเพียง ๒๗๐ บาท จำเลยไม่ต้องโทษเพียง ๒ เดือนเท่านั้น แลอธิบดีรับรองนี้เหตุว่ามีคดีชนิดเดียวกันพิจารณาได้ความอย่างเดียวกัน ๒ เรื่องแล้ว คือ คดีแดงที่ ๑๔๕/๕๗ จีนสุกเป็นจำเลย ศาลมณฑลชุมพรตัดสินยกฟ้องโจทปล่อยจำเลย คืนฝิ่นกลางให้แก่จำเลยไป ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษปฤกษากลับสั่งศาลเดิมว่า จีนสุกจำเลยมีความผิดฐานมีฝิ่นเถื่อนตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติภาษีฝิ่นเพิ่มเติม ร.ศ. ๑๐๙ ให้ปรับจีนสุกจำเลยเป็นเงิน ๘๑ บาท จีนสุกจำเลยทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาไม่ขึ้น เพราะเบี้ยปรับต่ำอัตรา ๔๐๐ บาท ครั้นเมื่อถึงเรื่องที่ ๒ จีนตั้นเป็นจำเลยศาลมณฑลชุมพรตัดสินปรับจีนตั้นจำเลยตามมาตรา ๓๓ แลมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัตินั้น ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษยังขืนยกมาตรา ๒๒ ขึ้นชี้ขาดตัดสินอีก ศาลมณฑลชุมพรจึงขอให้

ศาล ฎีกา วินิจฉัย ข้อ กฎหมาย มาตรา ๒๒ เพื่อได้ เป็น บันทึก ฐานใน การ ตัดสิน ชี้ ขาด คดี ชนิด นี้ สืบไป

กรรมการ ศาล ฎีกาได้ ประชุม ปฤกษา คดี นี้ ตลอด แล้ว เห็น ว่า

ข้อ ๑ โจท หา ว่า จำเลย พา ฝิ่น ราย นี้ไป จำหน่าย ต่าง เขต เมือง โจทไม่ มี พยาน สืบ ว่า จำเลยได้ ทำ ผิด ดัง นั้น จำเลยไม่ มีความผิด

ข้อ ๒ โจท หา ว่า จำเลย พา ฝิ่น ข้าม แขวงไป นั้น จำเลย ก็ มิได้ ทำ ผิด มาตรา ๓๓ เพราะ มาตรา ๓๓ ห้าม มิให้ ซื้อ ฝิ่นใน แขวง เมือง หนึ่งไป ขาย ล่วง แขวง อีก เมือง หนึ่ง ต่าง หาก ในคดี นี้ความ จริง ปรากฏว่า จำเลย ซื้อ ฝิ่น จาก อำเภอ หนึ่ง ไป สูบ ใน อีก อำเภอ หนึ่ง ใน แขวง เมือง ชัยยา เมือง เดียว กัน นั้น เอง แล จำเลย มิได้ เอาไป ซื้อ ขาย แล จำเลย มิได้ ทำ ผิด ต่อ มาตรา ๓๔ อีก เหมือน กัน เพราะ มาตรา ๓๔ บัญญัติ ว่า ถ้า มี กิจ จะไป หลาย หัว เมือง มา ซื้อ ฝิ่น จาก เจ้า ภาษีไป สูบ เจ้า ภาษี ต้อง ทำ ตั๋ว กำกับ ให้ ไป แต่ใน คดี เรื่อง นี้ ญี่กงษี บ้าน ดอนไม่ ทำ ตั๋ว ให้ แก่ จำเลย เอง ทั้ง ปรากฏ ใน คำ ให้ การ หลวง สิทธิพัฒนการี พยาน โจท ใน คดี แดง ที่ ๑๔๕/๕๖ ว่า การ ซื้อ ฝิ่น จาก อำเภอ หนึ่งไป สูบ ในท้อง ที่ อีก อำเภอ หนึ่ง นั้น ที่ ประชุม เทศาภิบาล ได้ วินิจฉัย ตกลง ว่า ถ้า ซื้อ ราคา เท่า กัน แล้ว ต้อง ตาม ใจ ผู้ ซื้อ ๆ ไม่ มีความผิด ด้วย เหตุ นี้ ศาล ฎีกา เห็น ว่า จำเลย มิได้ มี เจตนา จะ ล่วง ละเมิด กฎหมาย ภาษี ฝิ่น เป็น ความผิด เข้า มาตรา ๓๓ แล มาตรา ๓๔ แห่ง พระราช บัญญัติ ภาษี ฝิ่น เพิ่มเติม ร.ศ. ๑๐๙

ข้อ ๓ ที่ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษยกมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติภาษีฝิ่นขึ้นชี้ขาดตัดสินปรับจำเลยนั้นก็ไม่ชอบด้วยกัน เพราะจำเลยมิได้เป็นลูกช่วงของอำแดงหับจีนซี แลจำเลยมิได้ซื้อไปจากร้านย่อยของใคร นอกจากได้ซื้อฝิ่นจากญี่กงยีบ้านดอน ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษไม่ควรยกมาตรานี้ขึ้นปรับสัตย์ตัดสินได้เลย

อาศรัยเหตุดังได้วินิจฉัยมาทั้ง ๓ ประการนี้ ศาลฎีกาจึงพิพากษาว่าฎีกาจำเลยฟังขึ้น ให้ยกฟ้องโจทแลยกคำตัดสินศาลล่างทั้ง ๒ เสีย ปล่อยตัวจำเลยแลคืนฝิ่นกลางให้แก่จำเลยไป

กรมสวัสดิ
พระยากฤติกานุกรณ์กิจ
พระยาเกษมศุขการี
พระยานรเนติบัญชากิจ
พระยาพิพากษาสัตยาธิปัตย

พระยากฤติกา ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๑๙๔ วันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

สัญญา ลูกจ้าง เอเยนต์

โจทวานจำเลยนำเงินไปไถ่ค่าจ้างตัวนายชู จำเลยกลับใส่ชื่อในสัญญาเปนนายจ้างเสียเอง แล้วอ้างพระราชบัญญัติรัชกาลที่ ๔ ขึ้นเถียงนั้น เถียงไม่ขึ้น เพราะพระราชบัญญัติรัชกาลที่ ๔ มิได้บังคับในเรื่องตัวแทน

———⁂———

มีพระยรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกา อำแดงหลง นายเนียม

คดีแพ่ง โจท นายปี้
จำเลย นายเนียม อำแดงหลง

คดีแพ่ง โจท อำแดงหลง
จำเลย นายปี้

———⁂———

สำนวนที่ ๑ นายปี้โจทหาว่า เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๕ โจทได้มอบเงิน ๓๒๐ บาทให้จำเลยไปทำหนังสือสัญญาลูกจ้างแทนโจท จำเลยกลับเอาชื่อตนใส่ในสัญญาเปนนายจ้างเสียเอง ขอให้ศาลบังคับจำเลยคืนเงิน ๓๒๐ บาทให้โจท

จำเลยให้การ ปฏิเสธต่อสู้ว่า เงินที่ไถ่ลูกช้างนั้นเป็นเงินของจำเลย

สำนวนที่ ๒ อำแดงหลง เป็นโจทฟ้องเรียกหนังสือสัญญาจากนายปี้จำเลย อ้างเหตุว่า จำเลยจ้างลูกช้างของโจทไปใช้การงาน แล้วไม่คืนหนังสือสัญญาให้

นายปี้ จำเลยให้การปฏิเสธต่อสู้เหมือนสำนวนที่ ๑

ศาลเมืองนครศรีธรรมราช ตัดสินยกประกาศพระราชบัญญัติรัชกาลที่ ๔ เรื่องหนังสือสัญญาทายลูกช้างขึ้นบังคับนายปี้ให้คืนหนังสือสัญญาให้อำแดงหลง นายเนียม

นายปี้ อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษ สั่งให้ศาลเมืองสืบพยานโจทจำเลยสิ้นสำนวนแล้ว ปฤกษากลับใบสัตย์ศาลเดิม แสดงเหตุว่าคดีชนิดนี้เป็นเรื่องเอเยนต์ (ตัวแทน) จะยกพระราชบัญญัติรัชกาลที่ ๔ ขึ้นบังคับนายปี้ให้คืนหนังสือสัญญาไม่ได้ จึงให้อำแดงหลงส่งเงิน ๑๙๒ บาท ที่ยังค้างอยู่คืนให้นายปี้

อำแดงหลง นายเนียมทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกา

กรรมการศาลฎีกาได้พร้อมกันตรวจสำนวนคดีนี้แล้ว ได้ความว่า เดิมนายปี้ได้เคยใช้นายเนียม อำแดงหลงไปทำหนังสือสัญญาลูกช้างเสมอ ๆ ครั้นเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๕ นายปี้ได้มอบเงิน ๓๒๐ บาท ให้นายเนียม อำแดงหลงไปวางค่าช้างตัวนายชู อำแดงพลัดต่ออำแดงแข เมื่อไปวางเงินนายเนียม อำแดงหลงได้แสดงกิริยาต่ออำแดงแขพยานว่าเป็นผู้มาวางเงินลูกช้างแทนนายปี้

แต่เวลาทำหนังสือสัญญานั้นได้ใส่ชื่อตนเองเปนนายจ้าง แล้วนำหนังสือสัญญาและตัวลูกจ้างมาอยู่รับใช้การงานนายปี้ ฉันท์เปนนายกับบ่าว ต่อมาช้านานประมาณได้ ๑ ปีเศษ นายเนียม อำแดงหลงจะขอวางค่าตัวอำแดงพลัดจากนายปี้ แต่นายปี้เกี่ยงให้วางนายชูอำแดงพลัดไปทั้ง ๒ คน อำแดงหลงขัดใจจึงได้เกิดเถลจิตรกระบัดสินขึ้นมา จึงได้คิดอ่านฟ้องกล่าวหาว่าเงินที่วางค่าตัวลูกจ้างเปนของตนดังนี้ ระหว่างนี้ก็ได้ความว่านายชูอำแดงพลัดไปอยู่กับนายเนียมอำแดงหลงแล้ว

ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษตัดสินหักเงินลดเดือนละ ๘ บาทออกจากต้นเงิน ๓๒๐ บาทค่าตัวนายชูอำแดงพลัดออกเสียแล้วยังคงเหลือเงินอยู่อีก ๑๙๒ บาท จึงได้บังคับอำแดงหลงใช้เงินดังนี้

ศาลฎีกาเห็นว่าศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษปฤกษาความเรื่องนี้ชอบแล้ว พระราชบัญญัติรัชกาลที่ ๔ ที่ศาลเมืองนครศรีธรรมราชยกขึ้นปฤกษานั้นท่านมิได้บังคับในเรื่องผู้แทน (เอเยนต์) ฎีกานายเนียมอำแดงหลงฟังไม่ขึ้น ให้ยกฎีกาอำแดงหลง นายเนียมเสีย ให้อำแดงหลง นายเนียมใช้ค่าทนายความชั้นฎีกาแทนนายปี้อีก ๕๐ บาทด้วย

พระยานรเนติบัญชากิจ
พระยาเกษมคุชการี
พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

พระยานรเนติ ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๙๙ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

ฎีกา คดีต่างประเทศ

คดีที่คนร่มธงอิตาเลียนเปนโจท พ้องคนในบังคับไทยเปนจำเลยในคดีอาญานั้น เมื่อศาลอุทธรณ์ตัดสินแล้วฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะฎีกาไม่ได้ ถึงจะเปนคดีอาญาก็เช่นเดียวกันกับคดีแพ่ง

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาจำเลย

ในคดีระหว่าง โจท ห้างเอ. เตียนา (ร่มธงอิตาเลียน)
จำเลย จีนกิมโพ้ จีนอาชิว จีนกินเชียบ

โจทพ้องคดีนี้หาว่าจำเลยทั้ง ๓ คนฉ้อโดยบทมาตรา ๓๐๘ แลมาตรา ๓๐๙ แห่งประมวลอาญา แต่จีนกิมเชียบจำเลยยังจับตัวไม่ได้ คดีชั้นนี้ยังพิจารณาไม่ถึงจีนกิมเชียบ จำเลย ๒ คนให้การปฏิเสธ ศาลคดีต่างประเทศพิจารณาแล้วพิพากษาให้ยกฟ้องโจท แต่ที่ปฤกษากฎหมายผู้ช่วยได้นั่งพิจารณาคดีมีความเห็นแย้งว่า จีนกิมโพ้ควรมีโทษฐานเปนผู้สมรู้ในความผิดที่อ้างมาในฟ้องนั้น

โจท อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ กรุงเทพ ฯ ปฤกษา เห็น ชอบ ด้วย กับ ศาล คดี ต่าง ประเทศ ในข้อ ว่า จะ ลงโทษ จำเลย ตาม มาตรา ๓๐๘ มาตรา ๓๐๙ ยังไม่ได้ แต่ เพราะเหตุ ว่า มูล คดี ได้ฟ้อง จำเลย ให้ ล้ม ละลาย แล้ว จึง ยก เอา มาตรา ๖๖ ข้อ ๑ แห่ง ลักษณ ล้ม ละลาย พ. ศ. ๒๔๕๔ มา ปรับ สัตย์ ตัด สิน ให้ ลงโทษ จำคุก จีน กิมโพ้ กำหนด ๑ ปี ให้ จำคุก จีน อาชิวฐาน เป็น ผู้ สมรู้ (มาตรา ๖๕ ลักษณ อาญา) มี กำหนด ๘ เดือน

จำเลย ทั้ง ๒ คน ถวาย ฎีกา ยื่น ต่อ ศาล คดี ต่าง ประเทศ ศาล นั้น พิเคราะห์ ตาม พระราชบัญญัติ อุทธรณ์ ฎีกา มาตรา ๒๑ แล้ว ไม่ รับ ฎีกา จำเลย จึง ยื่น คำ ร้อง ยัง ศาล ฎีกา ขอ ให้ รับ ฎีกา ขึ้น มา เพื่อ วินิจฉัย ตาม ความ ใน มาตรา ๒๑ นั้น เอง ศาล ฎีกา จึง ได้ สั่ง ให้ รับ ฎีกา ส่ง ขึ้น มา แต่ ยัง ไม่ วินิจฉัย ถึง ข้อ ปัญหา พิภาษ ซึ่ง อ้าง ยก ขึ้น กล่าว ได้ ใน เวลา พิจารณา นั้น ศาล คดี ต่าง ประเทศ สั่ง อนุญาต ให้ จำเลย มี ประกัน แล ไม่ มี ใคร ได้ ร้อง คัดค้าน ต่อ ศาล คดี ต่าง ประเทศ ฤๅ ศาล อุทธรณ์ ฤๅ ศาล ฎีกา ขอ ให้ แก้ เพิก ถอน คำสั่ง ให้ ประกัน นั้น เลย ฝ่าย โจท ได้ ยื่น คำ แก้ ฎีกา ตาม กระบวน ใน คำ แรก ก็ ร้อง คัดค้าน ว่า ไม่ ใช่ กระทรวง ศาล ฎีกา จะ รับ พิจารณา ฎีกา อุทธรณ์ อ้าง เหตุ ว่า ตาม สัญญา ทาง พระราชไมตรี ระหว่าง กรุง สยาม กับ อิตาลี ปี ๑๙๐๕ คดี นี้ ถึง ที่ สุด เพียง ศาล อุทธรณ์ กรุงเทพ ฯ (หนังสือ สัญญา ทาง พระราชไมตรี ทั้ง หลาย ซึ่ง จะ อ้าง ใน คำ พิพากษา นี้ จะ ใช้ ปี คฤสตะศักราช เพื่อ ความ สดวก)

กรรมการ ศาล ฎีกาได้พร้อมกัน ตรวจ ปฤกษาสำนวน แลฟัง คารม มิศเตอร์ไรต์ ทนายโจท มิศเตอร์บริกเฮาส์ ทนาย จำเลย โต้แย้ง กัน ในข้อญา ว่าด้วย กระทรวงศาล ฎีกา ข้อเดียว เห็นว่า ตามวิธี พิจารณาในศาลทั้งหลายในพระราชอาณาจักร์นี้ คู่ความย่อมมีสิทธิ์ จะทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาได้ ไม่เลือกว่าคดีแพ่งฤๅคดีอาญา ไม่เลือกว่าข้อญาข้อเท็จจริงฤๅในข้อญากฎหมาย เว้นไว้แต่ที่ได้มีบท กฎหมาย ฤๅข้อสัญญาทางพระราชไมตรีได้ตัดทอนสิทธิ์นั้นเสีย แล้ว ในคดีเรื่องนี้โจทได้อ้างเอาความข้อ ๓ แห่งสัญญาทางพระราชไมตรี ระหว่างกรุงสยามกับอิตาลีปี ๑๙๐๕ ว่าเป็นบทตัดทอนสิทธิ์นั้นแล้ว มี คำพิพากษาฎีกาเมื่อพุทธศักราช ๒๔๕๒ ได้วินิจฉัยไว้แล้วในคดีแพ่งว่า ตามสัญญาข้อนั้นสิทธิ์จะร้องฎีกาหามีไม่ แต่ศาลฎีกายังไม่ได้ วินิจฉัยว่า ทำนองนี้จะพึงใช้บังคับตลอดถึงคดีอาญาได้ด้วยฤๅไม่ ข้อนี้แลเป็นข้อญาซึ่งขึ้นมาสู่ศาลฎีกาในคดีนี้

แม้คดีอาญาเช่นนี้เกิดก่อนปี ๑๙๐๕ เจ้าพนักงานฝ่ายสยาม ได้พิจารณาบังคับตัดสิน ตามข้อ ๙ แห่งสัญญาทางพระราชไมตรี ระหว่างกรุงสยามกับกรุงอิตาลีปี ๑๘๖๘ แต่สัญญาไมตรีปี ๑๙๐๕ ได้คัดแปลงความข้อ ๙ นั้นโดยแท้แล้ว

ข้อ ๓ แห่งหนังสือสัญญาไมตรีปี ๑๙๐๕ มีความว่า :— "ในการที่เกี่ยวข้องด้วยอำนาจกระทรวงศาล ซึ่งตั้งแต่นี้ต่อไปคนใน บังคับอิตาเลียนในกรุงสยาม จะต้องอยู่ในบังคับโดยไม่มีที่ยกเว้น เลยนั้น รัฐบาลทั้ง ๒ ฝ่ายได้ตกลงกันว่า

(๑) ในความอาญา ถ้าจำเลยเปนคนในบังคับอิตาเลียน กงสุลตระลาการอิตาเลียนจะเปนผู้พิจารณาลงโทษ

(๒) ในความแพ่ง คดีทั้งปวงซึ่งคนไทยเปนโจทฟ้องคนในบังคับอิตาเลียน กงสุลตระลาการอิตาเลียนจะเปนผู้พิจารณาตัดสิน

ถ้าจำเลยเปนคนไทย "ศาลไทยสำหรับพิจารณาคดีความต่างประเทศจะพิจารณาตัดสินคดีนั้น" ดังนี้

ควรจะพิเคราะห์ใจความวรรคท้ายนี้ ว่าจะบ่งบังคับได้แต่คดีแพ่ง คือกำกับรับกับความในวรรคที่นำน่าเท่านั้น ฤๅว่าจะบ่งครอบตลอดไปในคดีแพ่งแลคดีอาญา คือกำกับครอบตลอดถึงความในวรรคเบื้องน่าทั้ง ๒ ได้ด้วย เมื่อได้พิจารณาเห็นความประสงค์แห่งสองพระนครคู่สัญญาไมตรี ที่ได้แสดงไว้ปรากฏในคำปรารภข้อต้นแห่งข้อ ๓ นี้มาประกอบด้วยแล้ว กรรมการศาลฎีกาเห็นว่าใจความวรรคท้ายนี้ย่อมกำกับครอบตลอดทั้ง ๒ วรรคเบื้องน่าเว้นไว้แต่จะมีถ้อยคำในภาษา ซึ่งจะคัดทรงมิให้เอาความดังนี้ได้ ในสัญญาไมตรีบังคับไว้ว่าให้ฟังเอาฉบับภาษาอังกฤษเปนประมาณ เพราะฉนั้นควรจะต้องวิเคราห์คำสำคัญที่มีอยู่ ๒ คำก่อน คือคำว่า Defendant จำเลย แลคำว่า Action อรรถคดี คำว่าจำเลยนี้ ควรจะสังเกตในวรรคต้น ซึ่งกล่าวด้วยคนอิตาเลียนในคดีอาญา ใช้คำอังกฤษว่า Offender ผู้กระทำผิด, แต่ในวรรคที่ ๗ ซึ่งว่าด้วยอำนาจถอนคดี กลับมาใช่คำอังกฤษว่า Defendant จำเลย บ่งครอบทั้งในคดีแพ่งแลคดีอาญาทั้ง ๒ ประการ

แลได้พบความแปลกว้าง ๆ แห่งคำ ทำเลยนี้ ในหนังสือ สัญญา ฉบับอื่น ซึ่งได้พึ่ง เอาภาษาอังกฤษเปนประมาณ มีอุทาหรณ์ในข้อ ๒ แห่ง สัญญาไมตรี กรุงสยาม กับอังกฤษ ปี ๑๘๕๖ แลศาลฎีกาได้เคย แปลคำนั้นเปนอย่างเดียวกันในข้อ ๑๒ แห่งสัญญาไมตรี กรุงสยาม กับฝรั่งเศส ปี ๑๙๐๔ คำว่า Action อรรถคดีในหนังสือ สัญญาไมตรี หลายประเทศ คำนี้ก็ใช้แปลความกว้าง ๆ อย่างเดียวกัน ครอบตลอดถึงอรรถคดีแพ่งแลกรณีอาญาได้ มีอุทาหรณ์ในข้อ ๔ แห่งสัญญาจตุเบียร คนในบังคับระหว่างกรุงสยามกับอังกฤษ ปี ๑๘๙๙ แลระหว่างกรุงสยามกับวิลันดา ปี ๑๙๐๑ แลในข้อ ๔ แห่งสัญญาไมตรี ระหว่างกรุงสยามกับเด็นหมากปี ๑๙๐๕ เปนต้น

โดยเหตุผลทั้งหลายซึ่งได้พิเคราะห์มา ทั้งได้หยั่งเห็นความประสงค์ของรัฐบาลผู้ทำสัญญาทางพระราชไมตรีปี ๑๙๐๕ นี้ว่า เพื่อจะจัดอำนาจกระทรวงศาลบังคับบรรดาคดี ที่เกี่ยวกับคนร่มของอิตาเลียนในกรุงสยามให้สิ้นเชิง กรรมการศาลฎีกาเห็นว่า ในวรรคที่ ๔ ในข้อ ๓ แห่งสัญญาฉบับนี้ ย่อมกำกับครอบตลอดถึงความทั้ง ๒ วรรคเบื้องหน้า แลบ่งครอบได้ตลอดถึงสรรพคดีแพ่งแลอาญา ซึ่งคนไทยกับคนอิตาเลียนพิภาษกันในกรุงสยาม คดีนี้ได้พิจารณาโดยอำนาจสัญญาทางพระราชไมตรี ฉบับนี้ ในศาลคดีต่างประเทศ แลเพื่อจะคล้อยตามคลองวินิจฉัยแห่งใจความตอนสุดท้ายสัญญานี้ ซึ่งศาลฎีกาได้วางไว้แล้วเปนทำนอง กรรมการ

จึงชี้ขาดว่า สิทธิจะร้องถวายฎีกาในคดีอาญานี้ อันสัญญาทางพระราชไมตรีฉบับนี้ได้ตัดทอนเสียแล้ว ให้ยกฎีกาจำเลยเสีย คำพิพากษาศาลอุทธรณ์กรุงเทพ ฯ ได้บังคับคดีเด็ดขาดเป็นที่สุด

กรมสวัสดิ

ม. เตอร์เนอร์

พระยานรเนติบัญชากิจ

ม. กียอง

ม. เตอร์เนอร์ ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๒๐๒ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

ที่สาธารณสถาน ทำร้ายร่างกาย

โรงขายสุรา เปนที่สาธารณสถาน ถ้าเกิดวิวาททำร้ายร่างกายกันขึ้น บาดเจ็บไม่สาหัส คดีเข้าบทมาตรา ๓๓๕ ข้อ ๖ หาใช่มาตรา ๒๕๔ ไม่

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาจำเลย

คดีอาญา โจท อัยการเมืองนครเชื่อนขันธ์
จำเลย จีนคู จีนกา นายขัน นายแฉ่ง นายปิ่น

กรณีนี้ในชั้นศาลเดิมพ้องแย้งกันเปน ๓ สำนวน แต่ในชั้นนี้จีนคู จีนกา จำเลยถวายฎีกาในสำนวนพนักงานอัยการเปนโจทพ้องหาว่า เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๔๕๗ เวลากลางวันจำเลยทั้ง ๔ คนใช้เครื่องศัสตราวุธวิวาททำร้ายร่างกายซึ่งกันและกันมีบาดเจ็บ และนายขันจำเลยมีบาดแผลถึงเสียโฉม เหตุการณะตำบลสำโรงใต้แขวงเมืองนครเชื่อนขันธ์ ขอให้ลงโทษตามลักษณอาญามาตรา ๒๕๖—๒๕๘

จีนคู จีนกา จำเลยให้การต้องคำกันต่อสู้ว่า นายขันนายแฉ่งกับพวกพากันซื้อสุราที่โรงจำเลย กินเหล้าหนเมาแล้วยังจะเรียก

เอาอีก จำเลยไม่ยอมขายให้ นายขัน นายแฉ่ง นายปิ่น กับพวก กลับท้าทายแล เข้ากลุ้มรุมทำร้าย จำเลยบาดเจ็บ

ฝ่ายนายขัน นายแฉ่ง นายปิ่น จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลเมืองนคร เชื่อนขันธ์พิจารณาแล้ว ปฤกษาว่า มูลกรณีเดิม นายแฉ่งได้ไปซื้อสุราที่โรงจีนคู ตวงสุราไม่เต็มถ้วย นายแฉ่งต่อว่าจีนคู จีนคูก็ไม่ยอม จึงเกิดเหตุวิวาทตีกันขึ้น ต่างมีบาดเจ็บด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย จึงตัดสินว่า จำเลยมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายไม่ถึงสาหัส ปรับด้วยบท ๒๕๔ ให้จำคุกจีนคู จีนกา นายขัน นายแฉ่ง นายปิ่นมีกำหนดคละ ๔ เดือน

จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ปฤกษาทับสัตย์ศาลเดิม

จีนคูจีนกาจำเลย ๒ คนร้องถวายฎีกา มีเนติบัณฑิต ๒ นายรับรองว่าเปนปัญหากฎหมาย

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมปฤกษาสำนวนนี้ เห็นว่าศาลล่างทั้ง ๒ ชั้นชาดฟังว่าเปนกรณีวิวาทในที่สาธารณ คือโรงขายสุรา จำเลยทั้ง ๕ มีบาดแผลไม่ถึงสาหัสดังนี้ ยังไม่ควรลงอาญาตามมาตรา ๒๕๔ ที่อ้างมานั้นได้ กรรมการเห็นว่ากรณีเข้าบท ๓๓๕ ข้อ ๖ ว่าผู้วิวาทต่อสู้ในท้องถนนหลวงฤาในสาธารณสถาน มีความผิดต้องรวางโทษปรับเปนเงินไม่เกิน ๕๐ บาทดังนี้ ฎีกาจำเลยฟังขึ้น ให้ยกคำพิพากษาศาลล่างทั้ง ๒ เสีย แลให้ปรับจำเลยทั้ง ๕ คนเปนเงินคละ ๕๐ บาทเปนพินัยหลวง จำเลยคนใดต้อง

จำ แล้วให้นัยใช้ตุขว่า ต้อง จำ แทน เงิน พินัยได้ ศาล ล่าง แล พนักงาน อัยการ พึง สำเนียก กรณี วิวาท กันซึ่ง น่าไม่มี ยาด เจ็บ สาหัส แล ยังคัย คดี แล พ้อง ความ ตาม บท บันทัดฐาน ซึ่งได้ วาง มา นาน แล้ว

กรมสวัสดิ
พระยานรเนติบัญชากิจ
พระยาเกษมศุขการี
พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

อธิบดี ทรง ปฤกษา

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๔ วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

สินเดิม วิธีพิจารณา

สินเดิมของชาย ๆ ตาย ภรรยาเป็นผู้ปกปักรักษาอยู่ มารดาชายจะฟ้องเรียกคืนจากบิดามารดาหญิงไม่ได้ด้วย เป็นการพ้นวิสัยที่ศาลจะบังคับ

———※※※———

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาจำเลย

คดีแพ่ง โจท อำแดงสาย
จำเลย นายเบี้ยว อำแดงเอี่ยม

———※※※———

โจทฟ้องว่า เดิมเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๕๓ โจทได้สู่ขออำแดงอิ่มบุตรีจำเลยให้เป็นภรรยานายสิงโตบุตรโจท ๆ ได้ซื้อเรือนเครื่องสับฝากระดานราคา ๕๐๐ บาทไปปลูกที่บ้านจำเลย เป็นเรือนหอทำงานสมรสให้นายสิงโตกับอำแดงอิ่มเข้าอยู่กินเป็นผัวเมียกัน ครั้นเมื่อเดือนยี่ปีพุทธศักราช ๒๔๕๔ นายสิงโตตายจากไป หาบุตรเกิดมิได้ ฝ่ายอำแดงอิ่มไปได้สามีใหม่แล้ว มิได้คืนมาอยู่ที่เรือนหอหลังนี้ โจทจะไปรื้อเอาเรือนหอมา แต่จำเลยได้พูดหาขอผัดอาศัยอยู่ไม่รู้สิ้น ขอให้ศาลบังคับให้จำเลยคืนเรือนหอนั้นให้แก่โจท

จำเลย ให้การ รับ ว่า เรือน หอ พิภาษ เป็น สิน เดิม ของ นาย สิงโต จริง แต่ นาย สิงโต ตาย แล้ว เรือน หอ เป็น มรฎก ตก แก่ อำแดง อิ่ม ผู้ ภรรยา ได้ รักษา แล ตัด พ้อง ว่า โจท พ้อง คดี เกิน อายุ ความ มรฎก แล ตัด พ้อง อีก ข้อ ๑ ว่า จำเลย อิ่ม เรือน อาศรัย อยู่ นั้น จน บัดนี้ ๒ ปี กับ เดือน ๕ เดือน เป็น อัน ขาด กำหนด อายุ ความ ตาม ลักษณ เบ็ดเสร็จ บท ที่ ๘๕ ปฏิเสธ ว่า จำเลย เป็น แต่ บิดา มารดา หา ได้ เกี่ยว ข้อง ด้วย เรือน แล ทรัพย์ มรฎก ของ อำแดง อิ่ม บุตรี จำเลย ไม่

ใน ระหว่าง พิจารณา อำแดง อิ่ม ยื่น คำ ร้อง ขอ เข้า เป็น จำเลย แก้ คดี ด้วย แต่ ศาล เมือง สุพรรณบุรี ไม่ อนุญาต แล ปฤกษา ชี้ ขาด ว่า เรือน หอ พิภาษ นี้ เป็น ทรัพย์ มรฎก ของ นาย สิงโต ซึ่ง โจท ผู้ เป็น มารดา กับ อำแดง อิ่ม ภรรยา มี ส่วน ควร ได้ ด้วย กัน อ้าง คำ ตัดสิน ฎีกา ที่ ๒๒๙ ปี ๒๖ เป็น บันทัด ฐาน แต่ เรือน หอ นี้ อำแดง อิ่ม ภรรยา ผู้ ตาย ได้ ปกครอง รักษา มา ฝ่าย เดียว โจท หา ได้ ยึด ถือ ปกครอง ไม่ นับ แต่ นาย สิงโต ตาย มา ได้ ๒ ปี ล่วง แล้ว คดี เป็น อัน ขาด อายุ ความ มรฎก ชอบ ให้ ยก พ้อง โจท เสีย

โจท อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ ข้า หลวง พิเศษ ปฤกษา ว่า ศาล เมือง สุพรรณบุรี ตัดสิน ผิด ไป เพราะ เรือน หอ หลัง นี้ เป็น สิน เดิม ของ นาย สิงโต ผู้ ตาย เมื่อ นาย สิงโต มิได้ มี บุตร เกิด กับ อำแดง อิ่ม ๆ หา มี สิทธิ จะ ได้ ส่วน สิน เดิม ด้วย ไม่ โจท ฝ่าย เดียว เป็น ผู้ จะ ได้ สิน เดิม คือ เรือน หอ คืน ตาม ลักษณ มรฎก บท ที่ ๒๑ แล อ้าง คำ พิพากษา ฎีกา ที่ ๙๒๘/๑๒๓ แล

ที่ ๒๔๑/๒๔๒/๒๔๕๖ เปนบันทัดฐาน วินิจฉัย ว่า เมื่อ อำแดง อิ่มไม่ มีส่วนได้ทรัพย์ มรฎก นี้แล้ว ถึง แม้โจท จะฟ้อง เมื่อ ภาย หลัง นาย สิงโต ตาย แล้ว ๒ ปี เศษ ก็ไม่เข้า บท ตัด ฟ้อง ว่า ขาด อายุ ความ มรฎก จึง ตัดสิน กลับ สั่ง ให้ ยก คำ พิพากษา ศาล เดิม แล บังคับให้ จำเลย คืน เรือน พิภาษ นี้แก่โจท

จำเลย ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

กรรมการ ศาล ฎีกาได้ประชุม ปฤกษา สำนวน นี้ เห็น ว่า คดี นี้ อำแดง อิ่ม ภรรยา นาย สิงโต ผู้ รักษา ทรัพย์ มรฎก ยังมีตัว อยู่ โจท เลี่ยง ฟ้อง บิดา มารดา อำแดง อิ่ม จำเลย ผิด ตัว เมื่อ ศาล เมือง สุพรรณบุรีได้พิจารณา คดี นี้ อำแดงอิ่ม ผู้ รักษา ทรัพย์ มรฎกได้ ยื่น คำ ร้อง สอด เข้า มา ขอ เปน จำเลย แก้ คดี ด้วย แต่ ศาล นั้น กลับ ไม่ ให้ อนุญาต อำแดงอิ่ม แม่เจ้าเรือน ผู้ ปกปิด รักษา ทรัพย์ มรฎก มายัง หา ได้ โอกาศเข้า แก้ คดี นี้ไม่ ศาล เมือง ปฤกษา ตัด สิน ทางไป ยังไม่ชอบ ด้วย กระบวน ความ ทั้ง อ้าง เหตุ แล อุทาหรณ์ ฎีกา ที่ ๒๒๙/๕๖ มา ด้วย ความสำคัญ ผิด ยัง นี้ ศาล อุทธรณ์ข้าหลวง พิเศษ มา ทวน ตัด สิน บังคับให้ จำเลย คืน เรือน ยก อุทาหรณ์ ที่ ฎีกา ๒ เรื่อง ดุจ กะนี้ เหาะ ข้าม ลงกา ก้าว ล่วง ไป บังคับให้ จำเลย เอา ทรัพย์ ซึ่ง คนอื่น ปก ปิด รักษา มา คืนให้แก่โจท เปนการ พ้นวิสัย พิพากษา ความ ผิด ตัดตั้นไป นอกพิจารณา แลบท กฎหมาย ไม่ ชอบ เลย ฎีกา จำเลย ฟังขึ้น ด้วย ประการ ฉนี้ กรรมการ จึงชี้ชาดให้ ยก คำ พิพากษา ศาล อุทธรณ์ข้า หลวง พิเศษ เสีย แลให้ ยก ฟ้องโจท เพราะ เหตุฟ้อง เรียก จำเลย ผิด ตัว ให้ โจทใช้ค่า ฤชา

ธรรมเนียม แทน จำเลย ตลอด ทุก ศาล ค่า ทนาย รวม ๑๐๐ บาท ขอ ตักเตือน ผู้พิพากษา ทั้ง ปวง ว่า ปัญหา ที่ เกิด แต่ คดี ลี้ ลับ ซับ ซ้อน ควร แก่ ปัญญา อัน สุขุม จะ พิจารณา ซึ่ง ปัญญา แล ปรับ บท กับ ใย สัตย์ ให้ กลม กลืน กัน พึง ศึกษา ให้ เห็น ตระหนัก แก่ ใจ เทอญ

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๒๐๖ วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

สัญญา ค่าเสียหาย

ค่าเสียหายในการทำผิดสัญญานั้น ถ้าโจทร้องเรียกเกินความจริงไป ศาลกะให้แต่พอหอมปากหอมคอได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจท

คดีแพ่ง โจท นายต่วย
จำเลย พระยานรานุกิจมนตรี

กรณีนี้เป็นสาขาคดีสืบมาแต่สำนวนฟ้องด้วยโรงละครสนุกสถาน ซึ่งศาลฎีกาได้ตัดสินเด็ดขาดไปแล้ว ๒ สำนวน คือสำนวนหนึ่งพระยานรานุกิจมนตรีเป็นโจทฟ้องทำลายสัญญาเรียกค่าเช่าและค่าเสียหาย เรียกกรรมสิทธิ์โรงละครสนุกสถาน ศาลตัดสินให้นายต่วยใช้ค่าเช่าให้แก่พระยานรานุกิจมนตรีวันละ ๑๐ บาท ตามจำนวนวันที่ได้แสดงการเล่น ซึ่งขาดว่าโรงละครเป็นของนายต่วย แต่ข้อสัญญาระหว่างโจทจำเลยยังคงใช้ได้คืออยู่ สำนวน ๒ นายต่วยได้จัดการเล่นหนังเล่นละครเล่นกลอยู่เนืองๆ

แต่ หาได้ คิด เงิน ค่า เช่า ให้ แก่ พระยา นรา นุกิจ มนตรี ตาม สัญญาไม่ ค่า เช่า ทับถม มาก ขึ้น พระยา นรานุกิจ มนตรี จึงได้ พ้อง เรียก ค่า เช่า นั้น อีก ศาล ตัดสิน ให้ นาย ต่วย ใช้ ค่า เช่า วัน ละ ๑๐ บาท ตลอด วัน มี งาน ฯ ครั้น สืบ มา ใน สำนวน นี้ นาย ต่วย กลับ เปน โจท พ้อง หา พระยา นรานุกิจ มนตรี จำเลย ว่า ผิด สัญญา ขัด ขวาง ไม่ ยอม ให้ โจท ใช้ ห้อง ข้าง หลัง ฉาก ซึ่ง เปน แพนก หนึ่ง แห่ง โรง ละคร แจ้ง อยู่ ใน วง แผนที่ ท้าย พ้อง โจท เปน เหตุ ให้ โจท ได้ รับ ความ เสีย หาย ขอ ให้ บังคับ จำเลย ใช้ ค่า เสีย หาย เปน เงิน ๗๘๐๕ บาท ๘ สตางค์

จำเลย ให้ การ ต่อ สู้ ว่า ห้อง ที่ พิภาษ ตาม แผนที่ หมาย สี เขียว นั้น เปน ที่ ของ กรมพระคลัง ข้างที่ ให้ นายย้อย เช่า แพนก หนึ่ง ต่าง หาก หาได้ เกี่ยว กับ สัญญา จำนำ ไม่ แล ความ จริง โจท มิได้ เสีย หาย ประการใด มี งาน การ เล่น อยู่ เปน ปรกติ

ศาล แพ่ง พิ จารณา ได้ ความ ว่า ห้อง หลัง ฉาก ที่ โจท หา ว่า จำเลย ขัด ขวาง นี้ โจท ได้ ขอ อนุญาต จำเลย ปลูก สร้าง ขึ้น ด้วย เงิน ของ โจท เอง ติด เนื่อง กับ โรง ละคร เดิม เปน พื้น อัน เดียว กัน เพื่อ เปน ห้อง แต่ง ตัว ละคร แล ใน เวลา มี ผู้ มา เช่า เล่น ละคร ฤๅ เล่น กล ก็ จำเปน จะ ต้อง ใช้ ห้อง หลัง ฉาก นี้ โจท ได้ ให้ คน ไป บอก จำเลย หลาย ครั้ง จำเลย ก็ ไม่ จัด ให้ โจท ได้ ใช้ ห้อง นี้ ตาม ประสงค์ ฝ่าย จำเลย รับ ว่า โจท ได้ ให้ คน มา บอก จะ ขอ ใช้ ห้อง พิภาษ นี้ จริง แต่ จำเลย เห็น ว่า ห้อง หลัง ฉาก เปน ชาน เดิร ไป สู่ เรือน หลัง อื่น ถ้า จะ ยอม ให้

โจทใช้จำเลย ก็ไม่มีทางเดิร โจทได้ร้องให้ผู้พิพากษาศาลแพ่งไปตรวจสถานที่ ได้เห็นประสงค์ว่าห้องหลังฉากนี้ติดต่อกับโรงละครเปนอันเดียวกัน โจทได้ติดโคมไฟฟ้าในห้องหลังฉากนี้ด้วย ถ้าจะไม่ใช้ห้องหลังฉากแล้วจะเล่นละครไม่ได้ ศาลแพ่งได้ตรวจดูหนังสือสัญญาระหว่างโจทจำเลย ลงวันที่ ๑๕ พฤศภาคม ๒๔๕๕ ข้อ ๓ มีความว่า ฝ่ายนายต่วยผู้เช่าจะแก้ไขโรงละครได้แต่ในวงเส้นแดงในแผนที่ ยกไว้แต่นอกเขตรนั้นต้องบอกแก่พระยานรานุกิจมนตรีก่อนได้รับอนุญาตแล้วจึงจะทำได้ แลการที่โจทได้ทำห้องหลังฉากขึ้นไว้เปนห้องสำหรับแต่งตัวละครนี้ เพราะจำเลยได้ให้อนุญาตในชั้นเดิมนั้นแล้ว สัญญาข้อ ๓ นี้ย่อมมัดจำเลยได้ จำเลยจำจะต้องยอมให้โจทใช้สิ่งที่ปลูกสร้างเปนโรงละครตามข้อสัญญา จำเลยไม่มีอำนาจจะขัดขวางโจทไม่ให้ใช้ห้องหลังฉากนี้ได้ ข้อจำเลยต่อสู้ว่านายย้อยเปนผู้เช่าพ้นที่จากกรมพระคลังข้างที่นั้น ไม่เปนข้อแก้ตัวให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบได้ เพราะนายย้อยคนนี้ใช่อื่นไกลเปนบุตรของจำเลยเองยังอยู่ในความปกครอง เพราะยังไม่ออกเรือนไป แต่เห็นว่าค่าเสียหายซึ่งโจทกล่าวหานี้เกินกว่าความจริง ศาลจะพึงกำหนดให้แต่พอสมควร จึงชี้ขาดตัดสินให้จำเลยใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทเปนเงิน ๒๐๐ บาท แลให้ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมค่าทนาย ๕๐ บาทแทนโจท เงินฤชาขึ้นศาลให้ใช้แต่เพียง

๕ บาท เท่า ที่โจท ชนะ ความ

โจท จำเลย ต่าง ร้อง อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา ยก ประเด็น ขึ้น วินิจฉัย ๓ ประการ ว่า (๑) ห้อง หลัง ฉาก นี้ เปน ส่วน หนึ่ง แห่ง โรง ละคร รวม อยู่ ใน ข้อ สัญญา ฤๅไม่ (๒) ถ้า เปน ส่วน หนึ่ง ของ โรง ละคร แล้ว พระยา นรานุกิจ มนตรี ได้ ทำ ผิด ข้อ สัญญา ฤๅหาไม่ (๓) ศาล เดิม กะ ค่า เสียหาย ให้ โจท นั้น จะ มาก น้อย สมควร ฤๅหาไม่

ใน ประเด็น ข้อ ๑ ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา เห็น ชอบ ด้วย ศาล แพ่ง ว่า ห้อง หลัง ฉาก นั้น เปน ส่วน หนึ่ง แห่ง โรง ละคร ซึ่ง หนังสือ สัญญา ข้อ ๓ ย่อม มัด จำเลย ได้ ใน ประเด็น ข้อ ๒ นาย ต่วย โจท สืบ ไม่ สม ว่า จำเลย ได้ กระทำ ผิด ข้อ สัญญา เพราะ ว่า ทาง ที่ จะ จัดการ เล่น อยู่ กับ โจท จะ เล่น ฤๅไม่ เล่น ก็ ตาม แต่ โจท ถ้า แล มี การ เล่น เมื่อ ไร จำเลย ก็ ได้ รับ ประโยชน์ ค่า เช่า เมื่อ นั้น ข้อ ที่ ว่า จำเลย ขัดขวาง ไม่ ยอม ให้ เล่น นั้น ก็ มี แต่ คำ โจท ผู้ เดียว แล เมื่อ จำเลย ได้ พ้อง เรียก ค่า เช่า โรง ละคร จาก โจท ใน คดี ก่อน โจท มิ ได้ กล่าว เลย ว่า จำเลย ผิด สัญญา ข้อ นี้ แล ใน คดี นี้ จำเลย ก็ ได้ สายาล ตัว เข้า ความ ว่า มิ ได้ ขัดขวาง เปน แต่ พูด ว่า ที่ ดิน ส่วน นี้ เปน ของ กรมพระคลัง ข้างที่ ให้ นายย้อย เช่า ให้ ไป ว่า กล่าว กับ นายย้อย เท่านั้น โจท ก็ รับ เอา เหตุ นี้ พ้อง ร้อง จึง เห็น ว่า พระยา นรานุกิจ มนตรี จำเลย ไม่ ต้อง รับ ผิด ชอบ ใน ข้อ สัญญา นี้ เลย ทั้ง มี ข้อ สัญญา

กล่าวอยู่ว่าอำนาจที่ดินต้องแล้วแต่กรมพระคลังข้างที่ ประเด็นข้อ ๓ ก็ตกไปไม่ต้องวินิจฉัยอีก จึงตัดสินให้ยกคำพิพากษาศาลเดิมแลยกฟ้องโจท ค่าฤชาธรรมเนียมต่างให้เปนภัพไป

โจทฑูลเกล้าฯ ถวายฎีกา

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมปฤกษาสำนวนนี้ ฐานพิจารณาได้ความจริงดังกล่าวมาข้างต้น เห็นว่าคดีนี้เมื่อศาลอุทธรณ์ชี้ขาดยืนตามศาลแพ่ง ในประเด็นข้อหนึ่งว่าห้องหลังฉากนั้นเปนส่วนหนึ่งแห่งโรงละคร ซึ่งสัญญาเดิมข้อ ๓ ย่อมมัดจำเลยได้แล้ว คำชี้ขาดข้อ ๒ ว่าโจทสืบไม่สมว่าจำเลยได้ขัดขวางประพฤติผิดสัญญานั้น ปฤกษาผิดทางพิจารณาเปนมิจฉาวิจารณ์ขัดกันเองในตัว ข้อที่จำเลยได้ขัดขวางมิให้โจทใช้ห้องหลังฉากทั้งนี้โจทย่อมจะต้องเสียหายบ้างแน่ แลเห็นชอบด้วยศาลแพ่งว่าโจทไม่เสียหายมากมายเท่าถึงจำนวนที่เรียก แต่แกล้งกล่าวหาให้มากกว่าจำนวนที่เสียหายจริง จึงควรกะค่าเสียหายแต่พอหอมปากหอมคอ อย่าให้ถึงล่มถึงจมลงไปข้างหนึ่งได้ ค้ำจุนไว้ทั้งคู่อยู่บำรุงราชฤชาพลี กรรมการพร้อมกันกำหนดค่าเสียหายเพียง ๘๐๐ บาท ฎีกาโจทฟังขึ้น ให้ยกคำพิพากษาศาลอุทธรณ์เสีย บังคับให้พระยานรานุกิจมนตรีจำเลยใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทเปนเงิน ๘๐๐ บาท กับให้ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมตลอดทุกศาล แลค่าทนายรวม ๒๕๐ บาทแทนโจท เงินค่า

พ้อง ชี้นศาลให้คิดเอาใช้แต่เท่า จำนวน ที่โจท ชนะ นอก นั้นให้เปน ภัพไป

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๒๐๗ วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

วิธีพิจารณา อาญา

ใน คดี ที่ หา ว่า จำเลย กระทำ ผิด ฐาน แจ้ง ความ เท็จ หรือ เปน พยาน เท็จ นั้น เปน น่าที่ โจท ต้อง นำ สืบ ให้ เห็น ว่า จำเลย เปน พิรุธ แล้ว จึง ตก เปน น่าที่ จำเลย แสดง ความ บริสุทธิ์

มี พระบรมราชโองการ โปรดเกล้า ฯ ให้ กรรมการ ตรวจ ปฤกษา ฎีกา โจท

คดี อาญา โจท จีนถี
จำเลย จีนเซีย

โจท พ้อง ต่อ ศาล เมือง สมุทสาคร หา ว่า จำเลย กระทำ ผิด ฐาน เบิก ความ เปน พยาน เท็จ ฤๅ แจ้ง ความ เท็จ กล่าว คือ (๑) ครั้ง หนึ่ง จำเลย ได้ เบิก ความ เปน พยาน ด้วย คำ เท็จ ว่า จำเลย ได้ ให้ เงิน วาง ประจำ ค่า เรือ แก่ โจท ๒๐๐ บาท (๒) ครั้ง หนึ่ง จำเลย ได้ ให้ ถ้อย คำ เท็จ ต่อ ศาล ว่า โจท เปน ลูกณี่ จำเลย อยู่ ๔๐๐ บาท เศษ แล (๓) อีก ครั้ง หนึ่ง จำเลย เบิก ความ เท็จ ต่อ ศาล ว่า จำเลย ไม่ เคย ให้ โจท เปน ทนาย ว่า ความ ต่าง จำเลย ดัง มี แจ้ง อยู่ ใน

สำนวนคดีหมายเลขแดงที่ ๑๘/๑๒๙ ที่ ๘๐ ปี ๒๔๕๖ แล ที่ ๑๙ ปี ๒๔๕๗ ที่ศาลเมืองสมุทสาคร

จีนเซียจำเลยให้การปฏิเสธต่อสู้ว่า จำเลยเบิกความต่อศาลเปนความจริง

ศาลเมืองสมุทสาคร แล ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษพิจารณาเสร็จแล้วปฤกษาว่า พ้องโจทข้อ ๑ แลข้อ ๒ โจทนำสืบไม่ได้ความสม ส่วนพ้องข้อ ๓ ไม่เปนข้อใหญ่ใจความในคดีเดิม จึงไม่เปนปัญหาที่ศาลจะต้องวินิจฉัยให้เห็นเท็จแลจริงต่อไป ให้ยกพ้องโจทเสีย ปล่อยตัวจำเลยไป

จีนถีโจททูลเกล้าฯ ถวายฎีกาแถลงข้อคัดค้านคำตัดสินศาลล่างว่า รูปคดีเปนน่าที่จำเลยจะต้องสืบแสดงความบริสุทธิ์ เมื่อจำเลยไม่แสดงให้เห็นความบริสุทธิ์ของตนเช่นนี้แล้ว (จำเลย) ก็ต้องเปนผู้เบิกความเท็จ ฯลฯ

กรรมการศาลฎีกาได้ตรวจสำนวนเรื่องนี้ตลอดแล้ว ได้ความว่าพ้องโจทข้อ (๑) แลข้อ (๒) นั้น โจทเปนผู้สามารถจะเปนสักขีพยานในคดีได้อย่างดี ไม่กล้าอ้างตัวเองเปนพยาน กลับไปอ้างบุทคลผู้อื่นซึ่งมิได้ทราบข้อเท็จจริงเปนพยาน เพราะฉนั้นข้อที่โจทหาว่าจำเลยเบิกความเท็จข้อ ๑ แลข้อ ๒ โจทสืบไม่ได้ความสม ส่วนพ้องโจทข้อ ๓ นั้นไม่เปนข้อใหญ่ใจความในคดี

ได้ความดังนี้ กรรมการศาลฎีกาเห็นว่า คดีอาญาเปนน่าที่โจทจะต้องสืบให้เห็นว่า จำเลยเปนพิรุธแล้วจึงตกเปนน่าที่

จำเลย จะต้อง สืบ แสดง ความ บริสุทธิ์ ฎีกา โจท พ้องไม่ ขึ้น

จึง พร้อมกัน พิพากษา ทับใบ สัตย์ ศาล อุทธรณ์ ข้าหลวงพิเศษแล ให้ ยก ฎีกา โจท เสีย

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

พระยานรเนติ ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๒๐๔ วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

สัญญา ยกทรัพย์ให้แก่กัน

ทำหนังสือสัญญายกทรัพย์ให้แก่กัน เมื่อทรัพย์ยังไม่ถึงมือผู้รับ ๆ จะอ้างว่ามีสิทธิ์ในทรัพย์นั้นไม่ได้ กฎหมายเบ็ดเสร็จ บทที่ ๑๑๔ ตัดอำนาจ

—⁂—

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจท

โจท จีนอีวเซ่ง

คดีแพ่ง จำเลย อำแดงกิมเน้ย อำแดงนิด นายเสง อำแดงยิ้ม ผู้ปกครองหนูน้อม

—⁂—

โจทฟ้องต่อศาลแพ่งเรียกกรรมสิทธิทรัพย์ตามยาญชีท้ายฟ้องเปนราคาเงิน ๖๙๐๐ บาท ยาก จำเลย โดยอ้างเหตุว่าพระยดีจีนนิกรอาวโจทได้ยกทรัพย์ทั้งนี้ให้แก่โจท ครั้นพระยดีจีนนิกรถึงแก่กรรมแล้ว จำเลยได้ทำหนังสือสัญญาลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ ยกทรัพย์ทั้งนี้ให้แก่โจทตามคำสั่งของพระยดีจีนนิกร ต่อมาจำเลยไม่ยอมให้ทรัพย์แก่โจทตามสัญญาแลตามคำสั่งของพระยดีจีนนิกร

นายเสง จำเลยให้การต่อสู้ได้ลงชื่อในสัญญาโดยถูกโทษล่อลวงหนุน้อมต่อสู้ว่าเปนเด็กอายุ ๑๐ ปีไม่สามารถทำสัญญากับโจทได้ จำเลยนอกนั้นปฏิเสธว่าไม่ได้ทำสัญญากับโจท

ศาลแพ่งกะประเด็นข้อพิจารณา โจทให้ถ้อยคำต่อศาลว่าจะสืบสักขีพยานที่ได้เห็นจำเลยทำสัญญาจะให้ทรัพย์สมบัติแก่โจทตามคำสั่งของพระยาดีจีนนิกรผู้ตาย แต่ข้อเดียว

ศาลแพ่งเห็นว่าไม่ต้องสืบพยานโจทในข้อนี้ คงฟังว่านายเสงจำเลยได้ทำสัญญายกทรัพย์ให้โจท (ตามสำเนาหนังสือสัญญาที่โจทได้อ้างในฟ้อง) นั้นจริง แต่เปนการสัญญาจะให้ทรัพย์แก่กัน คดีเข้าบทกฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จบทที่ ๑๑๔ ซึ่งท่านบัญญัติไว้ว่าให้ทรัพย์ยังไม่ถึงมือทรัพย์นั้นไม่เปนสิทธิแก่ผู้จะได้ จึงพิพากษาให้ยกฟ้องโจทเสีย ให้โจทเสียค่าฤชาธรรมเนียม กับค่าทนายความอีก ๒๐๐ บาทแทนจำเลย

โจทอุทธรณ์แถลงข้อคัดค้านคำตัดสินศาลแพ่งว่า เมื่อศาลแพ่งไม่ได้สืบพยานโจท เหตุใดศาลแพ่งจะทราบได้ว่าทรัพย์รายพิภาษไม่ได้ตกถึงมือฤๅอยู่ในความปกปักรักษาของโจท แท้ที่จริงโจทได้ใช้อำนาจเปนเจ้าของปกครองทรัพย์มาจนทุกวันนี้

ศาลอุทธรณ์ปฤกษาเห็นชอบด้วยคำตัดสินศาลแพ่ง แลทั้งได้แสดงข้อวินิจฉัยต่อไปอีกว่า โจทได้ใช้อำนาจเปนเจ้าของปกครองทรัพย์รายพิภาษมาแต่เดิมแล้ว ฉันใดโจทจะต้องให้จำเลยทำสัญญายกทรัพย์เหล่านี้ให้โจทอีก อนึ่งคดีปรากฏว่าพระยาดีจีนนิกรมีบุตรแลภรรยาที่ได้ส่วนมรฎกหลายคนด้วยกัน จีนโสงบุตรพระยาดีจีน

นิกร ผู้เดียว ทำ สัญญา โดย ผู้เป็น ทายาท อื่น ๆ มิได้ ยินยอม ด้วย นั้น ไม่ได้ (สำเนา หนังสือ สัญญา ที่ โจท อ้าง ปรากฏ ว่า นายเสง ลง ชื่อ คน เดียว) ศาล อุทธรณ์ จึง พิพากษา ทับ ใบ สัตย์ ศาลแพ่ง ให้ ยก ฟ้อง อุทธรณ์ โจท เสีย โจท ทุก เกล้า ฯ ฎีกา แถลง ว่า จำเลย ได้ เอา ทรัพย์ รายพิภาษ ซึ่ง อยู่ ใน มือ แล ความ รักษา ของ โจท ไป ฟ้อง แบ่งปัน มรดก พระยา ตี นิกร แล้ว อยู่ ใน สำนวน คดี ดำ ที่ ศาลแพ่ง ที่ ๒๘๖ พ.ศ. ๒๔๕๖ แลว่า ทรัพย์ ทั้ง นี้ โจท เป็น ผู้ถือ กรรม สิทธิ ใช้ อำนาจ ปกครอง มา ช้านาน กว่า ๑๐ ปี แล้ว ขอ ให้ ศาล ฎีกา มี คำสั่ง ให้ สืบ พยาน ของ โจท ต่อไป

กรรมการ ศาล ฎีกา ได้ ประชุม ตรวจ สำนวน เรื่อง นี้ ได้ ความ ดัง กล่าว มา ข้าง ต้น เห็น ว่า ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา ความ เรื่อง นี้ มา ชอบ แล้ว ถ้า โจท เป็น ผู้ถือ กรรม สิทธิ แล ปกครอง ทรัพย์ ราย พิภาษ นี้ อยู่ ดัง ที่ โจท ได้ กล่าว ใน ฎีกา แล้ว โจท ก็ ฟ้อง คดี ไม่ ขึ้น เพราะ ผู้ถือ กรรมสิทธิ ใน ทรัพย์ ซึ่ง อยู่ ใน ความ ปกครอง ของ ตน เอง ย่อม ไม่ มี เหตุ ที่ จะ ฟ้อง เรียก กรรมสิทธิ จาก ผู้ อื่น ได้ ฎีกา โจท ฟังไม่ ขึ้น

ด้วย เหตุ นี้ จึง พร้อม กัน พิพากษา ยืน ตาม คำ ตัดสิน ศาล ล่าง ให้ ยก ฎีกา โจท เสีย ให้ โจท เสีย ค่า ฤชา ธรรมเนียม กับ ค่า ทนาย ความ ชั้น ฎีกา แทน จำเลย อีก ๒๕๐ บาท

พระยานรเนติบัญชากิจ
พระยาเกษมศุขการี
พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

พระยานรเนติ ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๒๑๒ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

คดีขัดทรัพย์ วิธีพิจารณา

ผู้ใดซึ่งไม่มีอำนาจร้องขัดทรัพย์ของผู้อื่น และเมื่อได้ร้องขึ้นแล้ว ถึงคดีชั้นนั้นจะถึงที่สุด เจ้าทรัพย์ก็ยังมีอำนาจร้องขัดทรัพย์ได้ ไม่ผิดพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา มาตรา ๓

—⁂—

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจท

คดีแพ่ง โจท จีนกราน
จำเลย จีนแยก

พระภิกษุเงินผู้ร้องขัดทรัพย์

—⁂—

กรณีนี้เดิมโจทฟ้องขอให้บังคับจำเลยใช้เงินค่าซื้อเชื่อไม้ของโจทไปเป็นเงิน ๗๗๑ บาท ศาลแพ่งกรุงเก่าพิพากษาให้จำเลยใช้เงินให้โจทตามข้อหา แลให้จำเลยเสียค่าธรรมเนียมแทนโจทด้วย คดีเป็นยุติจำเลยไม่นำเงินมาใช้ให้โจทตามคำพิพากษา โจทจึงนำยึดทรัพย์จำเลย

พระภิกษุเงินเจ้าอธิการวัดโพธิ์งามยื่นคำขัดร้องทรัพย์ว่าเรือฉลอมลำที่โจทนำยึดเป็นของผู้ร้อง โดยจีนยวนอำแดงสีถวายแก่ผู้ร้อง ๆ ให้จำเลยยืมไป

โจทคัดค้านคำร้องว่าเรือลำนี้อำแดงทรัพย์เวยยาวัจกรวัดโพธิ์งามร้องขัดทรัพย์ครั้งหนึ่ง คดีเป็นยุติเพียงศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษปฤกษายกคำร้องของอำแดงทรัพย์แล้ว ผู้ร้องไม่มีอำนาจะรื้อขึ้นฟ้องร้องได้อีก

ศาลแพ่งกรุงเก่าพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า เรือฉลอมลำนี้เดิมอำแดงทรัพย์อ้างว่าเป็นเวยยาวัจกรพระภิกษุเงินได้ร้องขัดทรัพย์ครั้งหนึ่งแล้ว ศาลสั่งให้ยกคำร้องของอำแดงทรัพย์ โดยอำแดงทรัพย์ขาดนัด อำแดงทรัพย์ร้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษปฤกษาอ้างเหตุว่าอำแดงทรัพย์ไม่มีหนังสือมอบอำนาจของพระภิกษุเงินตามกฎเสนายดีที่ ๑๕ อำแดงทรัพย์ไม่มีอำนาจว่าความแทนพระภิกษุเงินได้ให้ยกอุทธรณ์อำแดงทรัพย์เสีย คดีชั้นอำแดงทรัพย์เป็นยุติ เมื่ออำแดงทรัพย์ไม่มีอำนาจร้องแทนพระภิกษุเงินได้แต่ในชั้นต้นแล้ว กิจการที่อำแดงทรัพย์ทำไปในเรื่องขัดทรัพย์รายนี้ก็ไม่เรียกว่าอำแดงทรัพย์ทำในนามพระภิกษุเงิน ๆ จึงยังมีอำนาจร้องขัดทรัพย์รายนี้ได้ แลทางสืบสวนได้ความว่า เรือฉลอมลำนี้เดิมเป็นของจีนยวนอำแดงสี ๆ ตายจีนยวนได้นำเรือลำนี้ถวายแก่พระภิกษุเงินเจ้าอธิการวัดโพธิ์งามไว้เป็นการบุญครั้งหนึ่ง จำเลยมารับเหมาก่อสร้างพระเจดีย์แลศาลาที่วัดโพธิ์งาม จำเลยได้ยืมเรือลำนี้ไปใช้แลยังหาได้ส่งคืนไม่ ฝ่ายพยานโจทไม่

หัก ล้าง พยาน ผู้ร้องได้ จึงสั่งให้ถอน การ ยึดทรัพย์ เฉพาะ เรือฉลอม ลำนี้เสีย แลให้ โจท เสียค่า ธรรมเนียม แทน ผู้ร้อง กับ ค่า ทนาย อีก ๑๒ บาท ๕๐ สตางค์

โจท อุทธรณ์ คำ สั่ง ศาล อุทธรณ์ข้าหลวง พิเศษ ย้อน สัตย์ ให้ สืบ พระ ภิกษุ เงิน แล้ว ปฤกษา ยืน ตาม คำสั่ง ศาล เดิม

โจท ฎีกา ฯ ถวาย ฎีกา

กรรมการ ศาล ฎีกาได้ประชุม ปฤกษา คดี นี้ แล้ว เห็น ว่าคำ ร้อง ขัน อำแดงทรัพย์ นั้น ศาลอุทธรณ์ข้าหลวง พิเศษได้ ปฤกษา ยก เสีย แล้ว ว่า อำแดงทรัพย์ หาได้เปน เวยยาวัจกร ของ พระ ภิกษุ เงินไม่ อำแดงทรัพย์ ไม่มี อำนาจ ร้อง ขัดทรัพย์ รายนี้ได้ พระ ภิกษุ เงินได้ร้อง ขัดทรัพย์ ขึ้นมา แล ทาง สืบ สวน คดี ขั้น ขัดทรัพย์ ก็ได้ความ ชัดเจน ดัง ที่ ศาล ล่าง ปฤกษา มา ชอบ แล้ว ฎีกา โจท ฟังไม่ขึ้น ให้ ยกเสีย ให้ บังคับ คดีไป ตาม คำ พิพากษา ศาล ล่าง แลให้ โจท เสียค่า ทนาย ความ ชั้น ฎีกา แทน ผู้ร้อง ๕๐ บาท

พระยา เกษมศุขการี

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

พระยา เกษม . ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๒๑๖ วันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

ผัวเมีย อย่า อธิบายกฎหมาย

ผัว ทำ ร้าย เมีย มี บาดเจ็บ ฟกช้ำ ถึง ๑๓ แห่ง แลศาลได้ปรับ เปน พินัย แล้ว นั้น เปน เหตุ ให้ เมีย พ้อง อย่า ได้ ผัว จะ อ้าง กฎหมาย ผัว เมีย บท ที่ ๖๐ ขึ้น แก้ ตัว ไม่ ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ กรรมการ ตรวจ ปฤกษา ฎีกา โจท

คดีแพ่ง โจท แมะยะหรอ
จำเลย แขก เจะเปน (ร่มธง อังกฤษ)

คดี นี้ โจท พ้อง ใน ฐาน คนอนาถา ขอ อย่า ขาด ทาก จำเลย ผู้ เปน ผัว กล่าว เหตุ ว่า จำเลย ทำ ทารุณ เฆี่ยน ตี โจท เช่น ครุกรรม กับ เรียก สินไหม ๑๐๐ บาท จำเลย ให้ การ แก้ ว่า ได้ ตี โจท เพียง สถาน กำราบ สั่งสอน แต่ เล็ก น้อย เท่า นั้น ศาล ต่าง ประเทศ เมือง นครศรีธรรมราช พิจารณา แล้ว ตัดสิน ยก พ้อง โจท แสดง เหตุ ว่า การ ที่ โจท พ้อง อย่า ขาด ทาก สามี ได้ นั้น โจท จำ ต้อง พิศูจน์ ให้ ศาล เห็น จริง ว่า จำเลย ทุร้าย ทารุณ ได้ กระทำ ร้าย โจท จน มี บาดเจ็บ อย่าง สาหัส ประการ หนึ่ง ฤๅ ว่า จำเลย ทำร้าย โจท ด้วย การ ทรมาน เลศความ ทุร้าย อยู่ เนือง ๆ ประการ หนึ่ง จึง ควร ให้ อย่า ได้

โจท อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ กรุงเทพ ฯ ตัดสินทับ สัตย์ ศาลล่าง

โจท ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา คัดค้าน ว่า ที่ศาลล่าง ทั้ง ๒ ศาลไม่ตัดสินให้ โจท อย่า ขาด จาก สามี นั้น ยัง คลาดเคลื่อน กับ กฎหมาย แล ว่า รูป ความ โจท ควร ปรับ ด้วย บท ๒๖ ใน ลักษณ ผัวเมีย

กรรมการ ศาล ฎีกา ได้ ประชุม ปฤกษา ตรวจ สำนวน ตลอด แล้ว เห็น ว่า คดี นี้ ตก อยู่ ใน สัญญา ทาง พระราชไมตรี ระหว่าง กรุงสยาม กับ อังกฤษ ค.ศ. ๑๘๐๙ คู่ ความ ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา ใน ปัญหา ข้อ เท็จ จริง ไม่ ได้ ฯ แต่ ความ หารุณ ร้าย คือ ตี โยย ซึ่ง โจท อ้าง เป็น เหตุ พ้อง นี้ ปรากฏ ว่า อัยการ ได้ เอา ขึ้น พ้อง แยก เฉะ เป็น จำเลย คน นึ่ง เป็น คดี อาญา สำนวน หนึ่ง แล้ว ศาล ต่าง ประเทศ พิจารณา คดี อาญา นี้ แล้ว ชี้ขาด ไว้ ว่า จำเลย มี ความ ผิด ฐาน ทำ ร้าย ร่างกาย จริง ตัดสิน ให้ จำคุก จำเลย ไว้ มี กำหนด ๑ เดือน แล ให้ ปรับ เป็น เงิน ๕๐ บาท ตาม ลักษณ อาญา มาตรา ๒๕๔ แต่ ให้ รอ การ ลง อาญา ไว้ ตาม มาตรา ๔๑ จำเลย อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ กรุงเทพ ฯ พิจารณา เห็น ข้อ เท็จ จริง สอด คล้อง กับ ศาล ล่าง แต่ ให้ แก้ กำหนด ลด โทษ ลง คง ให้ ปรับ เพียง ๒๕ บาท เป็น พินัย หลวง ฯ แล ศาล อุทธรณ์ ได้ ลง เนื้อเห็น ตาม คำนาย อำเภอ ชันสูตร บาดแผล แพทย์ ยะหริ่ง โจท กล่าว ไว้ ว่า การ ที่ จำเลย ได้ กระทำ ร้าย แก่ โจท นั้น เป็น การ ทำ โทษ มาก เกิน ไป กว่า เหตุ สมควร โจท มี บาด เจ็บ ฟก ช้ำ ดำ ๑๓ แห่ง โดย รอย ถูก ตี ขัด ๆ จำเลย ต่อสู้ ว่า คดี นี้ ควร ปรับ ด้วย ลักษณ ผัวเมีย บท ที่ ๖๐ แต่ กฎหมาย บท นี้ ท่าน ใช้ บังคับ คดี ซึ่ง ศาล ไม่ ได้ ลง โทษ แก่ จำเลย ใน ฐาน

กระทำร้ายร่างกาย แลบทนี้จะใช้ปรับกับคดีนี้ไม่ได้ เพราะแซกเซะเปนจำเลยได้ต้องคำพิพากษาให้ลงอาญาฐานทำร้ายร่างกายภรรยาแล้ว ฯ อนึ่งบทที่ ๒๖ แห่งลักษณผัวเมียนั้นยังคับให้ลงโทษปรับไหมในคดีซึ่งผัวเมียคู่นั้นยังมิได้เสียกันได้ พร้อมใจสมัครจะอยู่ครองกันสืบไป แต่ในคดีเรื่องนี้ฝ่ายโจทผู้เปนภรรยาไม่สมัครอยู่ร่วมกับสามีสืบไปอีก

อาศรัยเหตุผลดังว่านี้ กรรมการศาลฎีกาเห็นว่า การที่จำเลยทำร้ายเฆี่ยนตีโจทจนมีบาดเจ็บฟกช้ำทำรุนแรงเกินกว่ากำราบปรามใช่เหตุสมควรเช่นนี้ ย่อมเปนเหตุพอให้โจทฟ้องอย่าขาดจากสามีได้ตามกฎหมาย ฎีกาของโจทฟังขึ้นด้วยเหตุนี้ให้ยกคำพิพากษาศาลล่างทั้ง ๒ เสีย ให้โจทอย่าขาดจากจำเลย แลให้บังคับแซกเซะเปนจำเลยทำขวัญโจทเปนเงิน ๑๐๐ บาทตามฟ้องเรียกนั้น ค่าทนายความอีก ๑๐๐ บาท กับค่าฤชาธรรมเนียมตลอดทั้ง ๓ ศาล เท่าที่โจทจะต้องเสียในคดีแพ่ง เหมือนหนึ่งว่าไม่ได้ฟ้องคดีอย่างคนอนาถานั้น

กรมสวัสดิ

ม. เตอร์เนอร์

พระยานรเนติบัญชากิจ

ม. กียอง

ม. เตอร์เนอร์ ฯ ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๒๔๔๙ วันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๔

วิธีพิจารณา ลักษณพ้องคดี

การพ้องคดีตามเหตุที่เปนจริงให้ถูกกระบวนอรรถคดีนั้น ยุติธรรมในบ้านเมืองยังมีระงับดับทุกข์ร้อนของบุคคลนั้นได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจท

คดีแพ่ง โจท นายอ่อน
จำเลย นายจวง

คดีนี้โจทฎูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาฐานอนาถา ร้องอุทธรณ์คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ในข้อที่พิพากษาทับสัตย์ศาลแพ่งซึ่งชี้ขาดว่า

(๑) แร่ทั้งหลายเปนทรัพย์แผ่นดิน ผู้ใดจะถือกรรมสิทธิเปนเจ้าของไม่ได้ นอกจากได้รับประทานบัตร์ทำแร่เท่านั้น โจทไม่มีกรรมสิทธิที่ดิน แลไม่มีอำนาจจะขอแบ่งเอาส่วน

(๒) จำเลยเปนแต่สัญญาว่าจะให้โจทเข้าหุ้นส่วนทำย่อแร่ด้วย ยังมิได้ทำอะไรลงไป ทางที่โจทจะพ้องได้ก็โดยจะเรียกเบี้ยปรับฐานผิดสัญญา

(๓) เงิน ๕๓๔๖ บาทโจทมิได้ออกในระหว่างที่จำเลยรับว่าจะเข้าหุ้นส่วน เปนเงินที่โจทออกไปก่อนนี้ จำเลยไม่ต้องรับผิด

ชอบ จึงให้ยก ฟ้องโจทเสีย นั้น

ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา ทับ สัตย์ ว่า โจทไม่ มีหลักฐานจะแสดงได้ว่าตน มีกรรมสิทธิในที่ดิน เหมือง แร่ ราย พิภาย อาชญาบัตร ตรวจ แร่ไม่เปน สิ่ง จะให้ อำนาจโจท มี กรรมสิทธิ หวงห้าม มิให้ผู้ใด ขอ รับประทาน บัตร ทำ แร่ได้ ฝ่าย จำเลย ถือ อำนาจในประทาน บัตรได้ด้วย มีหลักฐาน ถูกตามกฎหมาย แล ข้อที่โจท อ้าง ว่า จำเลย เข้า หุ้น ส่วน กับโจท ทำ เหมือง แร่ในที่ แห่งหนึ่ง จำเลย มี พนักงานผู้ สำรวจ เปน พยาน ฟังได้ สม ว่าที่ เหมือง แร่ซึ่ง จำเลย ขายให้ แก่ ม. บ๊อก หาใช่ที่ แห่ง นั้นไม่ ถึง หากจะยอมฟัง ว่า โจท จำเลยได้มี สัญญาไว้ ต่อ กัน จริง ดังโจทกล่าวอ้าง ข้อสำคัญอัน หนึ่ง ก็ คือ สัญญา นั้น หาได้ เกี่ยว อะไร ถึงที่ ๆ จำเลย ขายไม่ แม้จะอนุญาต ให้ โจท สืบ พยานอีก ตาม ร้องขอ คดี ก็จะไม่ เปลี่ยนรูปไป อย่างอื่นได้ จึงให้ยก อุทธรณ์โจท เสีย ด้วย เหตุดังนี้

กรรมการ ศาล ฎีกาได้ ประชุม ตรวจ ปฤกษา สำนวน คดี นี้ ตลอด แล้ว เห็น ว่า ฎีกา อนาถา โจทใน สำนวน ความเรื่อง นี้ไม่ มี ช่อง จะชนะคดีได้ เพราะคำฟ้อง ของโจท ก็ ฟ้อง รับมาเองว่ายังไม่ได้ เข้าเปนหุ้นส่วน กัน เปนแต่สัญญาว่าจะ ทำ เปน ดัง นั้น ดัง นี้ จะให้ศาล ฟัง ว่า เปน หุ้นส่วน กันแล้ว แลยังคัดให้ตามคำ เรียก ร้อง เปน มากมาย ก่ายกอง จน นอก ท้องเรื่องไปไกลได้ ผู้ปฤกษา สำนวน นี้ มิได้ มี ความ สงสัย เลย แต่ ขณะ จิตร เดียว ว่าความจริงพวก นาย อ่อนโท ถูก นายหวง ยิด ผันกัน เอา พวกโจท ออก เสีย เอา ความรู้เขาะ แส ตำบล แร่ ตะกั่ว นั้นเองไป ขอ ประทานบัตรแลขายได้ เงินขึ้นมือ ถ้า

โทษมีทนายรู้ความพ้อง ตามเหตุเปน จริงให้ถูกกระบวนธรรณคดี ยุติธรรมในบ้านเมือง ยังมีระงับดับทุกข์ร้อน ของโทษได้ ให้ยกฎีกาอนาถาของโทษนี้เสีย

กรมสวัสดิ
พระยานรเมติบัญชากิจ
พระยาเกษม ศุขการี
พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

อธิบดี ทรง ปเทกษา

คำพิพากษา ที่ ๒๕๔ วันที่ ๔ กันยายน พ. ศ. ๒๔๕๔

วิธีพิจารณา อายุความ

กฎหมาย ลักษณ ผัว เมีย มาตรา ๖๒ ที่ ว่า ชายไป เมือง จีน ให้ หญิง อยู่ ถ้า สามี นั้น ยังใช้ ได้ ดี อยู่ ถ้า พ้น กำหนด หญิง มี ชู้ ชาย ชู้ หา ผิด มิได้

มี พระบรม ราชโองการ โปรดเกล้า ฯ ให้ กรรมการ ตรวจ ปฤกษา ฎีกา จำเลย

โจท จีนติน

คดี แพ่ง

จำเลย (๑) อำแดง เอียด (๒) จีน สีล้วน (๓) อำแดง กิมยี่ (๔) จีน ยี่ทั้ง (๕) จีน หุย

คดี พ้อง ว่า โจท ได้ เป็น สามี ภรรยา กับ อำแดง กิมฮั้ว ประมาณ ๓๐ ปี มี บุตร ด้วย กัน ยัง คง มี ชีวิตร อยู่ ๓ คน แล มี ทรัพย์ ตาม ชาญชี ท้าย พ้อง เมื่อ สัก ๙ ปี เศษ ล่วง แล้ว นี้ โจท เป็น จีน นอก พา หนี สีซิค บุตร ไป เมือง จีน ได้ มอบ ทรัพย์ ให้ อำแดง กิมฮั้ว ภรรยา ดูแล รักษา ครั้น เมื่อ พุทธศก ๒๔๕๕ โจท ทราบ ว่า อำแดง กิมฮั้ว ภรรยา โจท ตาย อำแดง เอียด จำเลย (เป็น แม่ยาย) ได้ เก็บ ทรัพย์ กับ สรรพ ชาญชี ค้า ขาย ไป จัด แบ่ง ให้ แก่ จีน สีล้วน อำแดง กิมยี่ จีน ยกทั้ง จีน หุย จำเลย เสีย แล อำแดง

กิมฮั้ว มีหุ้นส่วนตกค้างอยู่ที่จีนสี่ล้วน จีนหุยอีก โจทขอเรียกให้จำเลยส่งทรัพย์ตามบาญชีท้ายฟ้อง รวมเปนเงิน ๑๙๙๘ บาท ๗๕ สตางค์ กับเอกสารสัญญาแลบาญชีค้าขาย แลขอเรียกตัวหนูยี่ หนูสาม บุตรโจทให้จำเลยส่ง แลให้ขับไล่จีนยกทั้งออกจากบ้านเรือนของโจทด้วย

จำเลยให้การต่อสู้เปนทำนองเดียวกันว่า โจทได้อำแดงกิมฮั้วบุตรีอำแดงเอียดจำเลยที่ ๑ เปนภรรยาเกิดบุตรด้วยกันแต่ ๒ คน คือหนูสิชิดแลหนูยี่เท่านั้น แต่หนูสามนั้นเปนบุตรอำแดงกิมฮั้วเกิดกับจีนซุนผัวใหม่ซึ่งได้กัน เมื่อโจททิ้งร้างอำแดงกิมฮั้วไปอยู่เสียเมืองจีน แลตัดฟ้องโจทว่าโจททิ้งร้างอำแดงกิมฮั้วไปถึง ๘ ปีเศษเกินกำหนดอำแดงกิมฮั้วได้ผัวใหม่ก็เกิดบุตรด้วยกันอีกคนหนึ่งดังนี้ โจทกับอำแดงกิมฮั้วย่อมขาดจากผัวเมียกันนานแล้ว อนึ่งเมื่อโจทไปเมืองจีนโจทได้เก็บทรัพย์ของโจทไปสิ้น มิได้ตกค้างอยู่กับอำแดงกิมฮั้วเลย ที่ดิน ๑ แปลงซึ่งอำแดงกิมฮั้วได้ขายให้แก่กำนันขี้หนูเปนราคา ๕๐๐ บาทแลเอาเงินไปลงทุนค้าขายได้กำไรบ้าง อำแดงกิมฮั้วได้จำหน่ายซื้อฝิ่นสูบแลใช้ณีหมดสิ้นมิได้เกี่ยวข้องกับจำเลย หนูยี่บุตรโจทนั้นถ้าหนูยี่เต็มใจจะไปอยู่กับโจท จำเลยไม่ขัดขวาง แต่หนูสามนั้นโจทหาสิทธิจะเรียกให้ส่งมิได้ เพราะไม่ใช่บุตรของโจท

ศาลเมืองปากพนังพิจารณาแล้วปฤกษาตัดสินว่า (๑) ข้อจำเลยตัดฟ้องว่าโจทละทิ้งอำแดงกิมฮั้วไปเมืองจีนหลายปีว่าขาดจากผัวเมียกันนั้น เห็นว่าเมื่อโจทกลับมาจากเมืองจีนก็ได้คืนมาอยู่กินกับอำแดง

กิมฮั้ว แล ปกครอง ทรัพย์ ต่อ มา ต้อง ถือ ว่า โจทก์ยัง อำแดง กิมฮั้ว ยัง คง เป็น ผัว เมีย กัน อยู่ โจท ย่อม มี กรรมสิทธิ เป็น เจ้า ของ ทรัพย์ ด้วย (๒) ข้อ โจท พ้อง เรียก หนู ยี่ หนู สาม นั้น ปรากฏ ว่า หนู สาม ไม่ใช่ บุตร โจท จริง โจท ไม่ มี สิทธิ ที่ จะ เรียก ได้ แต่ หนู ยี่ นั้น จะ สมัค อยู่ กับ ฝ่าย ใด ก็ แล้ว แต่ ใจ หนู ยี่ เป็น ประมาณ ครั้น ศาล จะ ให้ ส่ง ตัว ก็ เสมอ เหมือน ส่ง คน ไทย ไป นอก อาณาเขต ไม่ สมควร จ. บังคับ ทรัพย์ ตาม บาญชี หมาย อักษร ก. ข. นั้น พิจารณา ได้ ความ ว่า ทรัพย์ บาญชี หมาย ก. เลข ๒ ถึง ๒๒ ราคา ๙๙ บาท ยัง ตก อยู่ ที่ อำแดง เอียด บังคับ ให้ อำแดง เอียด ส่ง ให้ แก่ โจท ทรัพย์ บาญชี หมาย ข. แต่ เลข ๑ ถึง ๓๔ ตี ราคา ๙๒๐ บาท ตก อยู่ ที่ อำแดง เอียด แล อำแดง กิมยี่ บังคับ อำแดง เอียด อำแดง กิมยี่ ส่ง ให้ แก่ โจท ให้ อำแดง เอียด อำแดง กิมยี่ ชำเลย ใช้ ค่า ฤชา ธรรมเนียม แทน โจท ค่า ทนาย ๑๐๐ บาท พ้อง เรื่อง ที่ ดิน พิจารณา ไม่ สมให้ ยก เสีย

โจท แล อำแดง กิมยี่ ชำเลย ร้อง อุทธรณ์ โจท คัดค้าน ว่า ศาล ควร บังคับ ให้ ที่ ดิน แล เรือน กับ เงิน หุ้น ส่วน ใน เงิน ราย ที่ ได้ จาก กำนัน ขี้หนู ๓๐๐ บาท ให้ แก่ โจท ด้วย ฝ่าย อำแดง กิมยี่ ชำเลย คัดค้าน ข้อ ศาล เติม ยก คำ ร้อง ชำเลย ซึ่ง ขอ ให้ เรียก เงิน ราย ประกัน ค่า ฤชา ธรรมเนียม แต่ โจท ตาม บท ๕๘ วิธี พิจารณา ความ แพ่ง เพราะ โจท เป็น ผู้ อยู่ นอก อำนาจ ศาล แล คัดค้าน ว่า ศาล บังคับ ให้ อำแดง กิมยี่ ส่ง ทรัพย์ ตาม บาญชี หมาย อักษร ข. ให้ โจท นั้น ไม่ ชอบ

ศาล อุทธรณ์ ข้า หลวง พิเศษ วินิจฉัย เฉพาะ ข้อ อุทธรณ์ ของ โจท ชำเลย

ปฤกษา ทับ สัตย์ศาล เดิม

อำแดง กิมยี่ ร้องเลยฝ่าย เดียว ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

กรรมการ ศาล ฎีกาได้ ประชุม ปฤกษา สำนวน นี้ เห็น ว่า ฎีกา อำแดง กิมยี่ร้องเลย พ้น ชั้น คดี เข้า บท ตัด พ้อง ใน ลักษณ ผัว เมีย มาตรา ๖๒ ว่า ถ้า ชายไป เมือง จีน ฯ ท่านให้ หญิง อยู่ ท่า ๓ ปี ถ้า พ้น กำหนด นี้ แล้ว พระราชกฤษฎีกา ว่า หญิง นั้น มิได้ เปน เมีย ชาย ข้อ ที่ ศาล ล่าง วินิจฉัย ข้อ เท็จ จริง ว่า เมื่อ กลับ จาก เมือง จีน ครั้ง ที่ ๖ โจทได้ คืน มา อยู่กิน กับ อำแดง กิมฮั้ว อีก นั้น มี คำ โจท กล่าว ผู้เดียว หา พยาน อื่น ประกอบ ให้ สม จริง มิได้ กลับ ชัด กัน กับ คำ โจท เสีย เอง จะให้ ชี้ ขาด ว่า โจทได้คืน ดี กับ อำแดง กิมฮั้ว ฉันผัว เมีย กัน นั้นไม่ได้ โจท ร้าง ไป เมือง จีน นาน ปี จน ฝ่าย ข้าง อำแดง กิมฮั้ว มี บุตร กับ ผัวใหม่ ถึง แม้ว่า โจทจะ พ้อง ชาย ชู้ ใน ครั้ง ที่ กลับ จาก เมือง จีน มา พบ หญิง มี ลูก อายุ ๒ ขวบ ทาง นี้ ก็ไม่ ชี้ ขาด เพราะ โจท ขาด จาก ผัว เมีย กับ อำแดง กิมฮั้ว แต่ พุทธศก ๒๔๕๕ นั้น แล้ว โจท จะ มี สิทธิ ใน ทรัพย์ ของ อำแดง กิมฮั้ว ได้ ไฉน แล ข้อ หา ว่า ทรัพย์ เหล่านี้ เปน ของ โจท ๆ สืบไม่ได้ เลย กลับได้ ความ ว่า เปน ทรัพย์ ของ อำแดง กิมฮั้ว ผู้ ตาย ฝ่าย เดียว คดี ควร จะ ตัดสิน ยก พ้อง ทั้ง สิ้น แต่ เดิม แต่ ศาล ล่าง แข่ง บังคับ ให้ อำแดง เอียด ใช้ เงิน ๙๙ บาท อำแดง เอียด ไม่ได้ อุทธรณ์ ฎีกา คดี นั้น เปน อัน ยุติ แต่ ข้อ ตัดสิน บังคับ ให้ อำแดง กิมยี่ คืน ทรัพย์ ฤๅ ใช้ ทรัพย์ รวม เงิน ๙๒๐ บาท นั้น ตัดสิน ผิด บท กฎหมาย ด้วย เหตุ

ดังกล่าวมาแล้วทั้งนี้ฎีกาจำเลยฟังขึ้น ให้ยกคำพิพากษากทงนี้เสีย ให้ยกฟ้องโจทข้อนี้ด้วย ให้โจทใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนจำเลยแลค่าทนาย ๓ ศาล ๑๗๕ บาทด้วย

กรมสวัสดิ

พระยาเกษมศุขการี

พระยาพิพากษาสัตยาธิปดัย

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษา ที่ ๒๖๑ วันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๘

อธิบายกฎหมาย

คำว่า " โอน " ในพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดินนั้น หมายความว่า ขายขาด ยกให้ แลกเปลี่ยน ไม่ใช่หมายว่า จำนำ หรือ ขายฝาก การจำนำ หรือ ขายฝาก เรียกว่า แก้ฐีเบียร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโหต

คดีแพ่ง โหต นายโคด นายเก๊ะ นายนุ้ย นายชัน
จำเลย นายแช่ม นายสาค (โต๊ะหะยีอาจ
ผู้รับมรฎก นายแช่ม)

คดีนี้โหตฟ้อง หาว่า เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๔๕๗ จำเลยได้ล่อลวงให้ โหต ทำหนังสือสัญญาโอนโฉนดที่ นาหมายเลขที่ ๑๓๕๐ ให้แก่จำเลย ๆ ว่าจะให้เงิน ๗๐๐ บาท แก่โหต ครั้นเมื่อทำสัญญากันแล้ว โหตได้มอบโฉนดให้แก่จำเลย แต่ จำเลยหาให้เงิน ๗๐๐ บาทแก่โหตไม่ จึงขอเรียกโฉนดคืน ฤๅยังคับ จำเลยให้ใช้เงิน ๗๐๐ บาท แก่โหต ตามสัญญา

จำเลยให้การ ว่า โหต จำเลยได้ทำ สัญญา กัน จริง โดย สุจริต มิได้คิดหลอกลวง แต่ อย่างใด อย่างหนึ่ง ข้อ สัญญา ซึ่ง มีความว่า โหต ยอม

รับเงิน ๗๐๐ บาท จาก จำเลย นั้น ว่าการ จัด ตกลง กัน เปน ดังนี้ คือ เดิม โฉนด ที่ นา นี้ ตก อยู่ กับ พระนานาพิธ ภายี ถ้า โจท จะ ต้องการ โฉนด นี้ คืน แล้ว โจท ต้อง ให้ เงิน แก่ พระ นานา ๗๐๐ บาท โจท ไม่มี เงิน ให้ ภาย หลัง โจท กับ จำเลย จึง ได้ ตกลง กัน พร้อม ด้วย พระนานา ว่า จำเลย จะ เปน ผู้ ออก เงิน ๗๐๐ บาท ใช้ ให้ แก่ พระ นานา แล้ว โจท จะ ต้อง ทำ สัญญา โอน ที่นา นั้น ให้ แก่ จำเลย เปน จำนวน เงิน ๗๐๐ บาท ตาม ที่ ได้ ออก ใช้ แทน ไป พระ นานา ยินยอม มอบ โฉนด คืน ให้ แก่ โจท ๆ จึง ได้ มอบ ให้ จำเลย ยึดถือ ไว้ แล้ว แต่ ยัง ไม่ ทัน ได้ ทำ โอน กัน ที่ หอ ฯ เบียร ตาม กฎหมาย จำเลย จึง กลับ พ้อง แย้ง อีก สำนวน หนึ่ง ขอ ให้ นาย โดด นาย เก๊ะ นาย นุ้ย นาย ซัน โจท ทำ สัญญา โอน โฉนด ขาย ที่นา พิภาย ให้ แก่ จำเลย

ศาล แพ่ง พิจารณา แล้ว ปฤกษา ว่า ข้อ โจท กล่าว ว่า จำเลย ยัง ไม่ ได้ ให้ เงิน ๗๐๐ บาท แก่ โจท ตาม สัญญา นั้น พิจารณา ไม่ ได้ ความ จริง สม พ้อง คดี กลับ พิจารณา ได้ ความ จริง ว่า เงิน ๗๐๐ บาท นี้ จำเลย ได้ ออก ใช้ ณี่ ให้ แก่ พระ นานา พิจภายี แทน โจท ตาม ที่ ได้ ตกลง กัน ไว้ โจท ก็ ได้ รับ ผล ตาม สัญญา นั้น แล้ว โจท จะ พ้อง ว่า จำเลย ผิด สัญญา ได้ ไฉน ให้ ยก พ้อง โจท เสีย แต่ พ้อง แย้ง ของ นาย แม่ม ขอ ให้ บังคับ นาย โดด นาย เก๊ะ นาย นุ้ย นาย ซัน ทำ สัญญา โอน ขาย ที่นา ให้ นั้น ใน สัญญา ใช้ คำ ว่า โจท จะ ไป โอน โฉนด ให้ ที่ กระทรวง เกษตร ตาม สัญญา ดังนี้ จะ ฟัง เปน แน่ ว่า โอน ขาย ซาด ฤๅ ขาย ฝาก ฤๅ จำนำ ไม่ มี ความ ชัก เจน ได้ เห็น ว่า ยัง ไม่ ควร บังคับ โจท ให้ ทำ สัญญา ขาย ที่นา ที เดียว จึง ภัคสิน ว่า ให้ โจท มี โอกาศ ออก เงิน ไถ่ ที่นา คืน ได้ ภาย ใน กำหนด ๑ เดือน ถ้า โจท ไม่ ต้องการ ไถ่ ก็ ให้ ทำ

สัญญา ขาย ขาดให้ แก่ จำเลย ให้ โจทใช้ค่าฤชาธรรมเนียม และค่าทนาย ๑๐๐ บาท แทน จำเลย ด้วย

จำเลย ร้อง อุทธรณ์ คัดค้าน คำ พิพากษา ศาล แพ่ง ใน ข้อ ที่ ตัดสิน ให้ โอกาศ โจทไถ่ ที่นา คืนได้

ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา วินิจฉัย ปัญหา ใน คดี ว่า สัญญา ระหว่าง โจท จำเลย ทำไว้ ต่อ กัน ดัง นี้ จะ มี ความ ประสงค์ ให้ เป็น ผล อย่างไร ศาล อุทธรณ์ ได้ พิเคราะห์ สอบสวน เนื้อ ความ แห่ง พระ ราชบัญญัติ ออก โฉนด ที่ดิน แล้ว เห็นว่า คำว่า "โอน" ใช้ แต่ ใน เฉพาะ ใน หมวด ทำ สัญญา ขาย ขาด แบ่ง ที่ ยก ที่ให้ และ แลก เปลี่ยน ซึ่ง กัน และกัน แต่ ใน หมวด ว่าด้วย การ เช่า ถือ จำนำ ขาย ฝาก ไม่ ได้ ใช้ คำ ว่า โอน เลย ใช้ คำ ว่า แก้ ชื่อ เขียน และ สัญญา ระหว่าง โจท จำเลย นี้ มี คำ ว่า ให้ โอน โฉนด ตาม สัญญา จำ ต้อง แปลว่า สัญญา จะ โอน กรรม สิทธิ แก่ กัน โดย ขาย ขาด เท่า นั้น และ พ้อง แย้ง นี้ ฝ่าย นาย โคด นาย เก๊ะ นาย นุ้ย นาย ซัน ก็ ไม่ได้ ปฏิเสธ แต่ อย่างใด จึง พิพากษา ให้ แก้ คำ ตัดสิน ศาล แพ่ง ใน ข้อ นี้ ว่า ให้ บังคับ โจท ทำ สัญญา โอน โฉนด ขาย ที่ดิน นี้ ให้ เป็น สิทธิ แก่ จำเลย นอก จาก แก้ ไข มา ดัง นี้ คง พิพากษา ทับ สัตย์ ศาล เดิม

โจท ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

กรรม การ ศาล ฎีกา ได้ ประชุม ปฤกษา สำนวน นี้ เห็น ว่า ฎีกา โจท ไม่ เป็น แก่น สาร จำเลย ได้ ออก เงิน ใช้ ณี่ ให้ แก่ พระ นาย พิชภาษี แทน โจท แล้ว โจท ยัง จะ โลภ เรียก คลุม ว่า ตน ไม่ ได้ รับ เงิน ทด แทน ตาม สัญญา ศาล ล่าง ตัดสิน ให้ ยก ฟ้อง โจท นั้น ชอบ แล้ว และ ศาล อุทธรณ์ ได้ วินิจฉัย ใจ ความ

แห่งคำโจทก์กับคำแก้ฐเยียรในพระราชบัญญัติ ออกโฉนด ที่ดิน นั้น ถูกต้อง หลักแหลมดี ฎีกาโจท พึงไม่ขึ้นให้ยกเสีย ให้บังคับคดีตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ทุกประการ กับให้โจทใช้ค่าทนายในชั้นศาลฎีกาแทนตำเลย ๕๐ บาท

กรมสวัสดิ
พระยานรเนติบัญชากิจ
พระยาเกษมศุขการี
พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

อธิบดี หงษปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๒๖๙ วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๔

วิธีพิจารณา ลักษณเพิ่มโทษ

จำเลยต้องโทษ ๒ ครั้งแล้ว ทำผิดลงครั้งที่ ๓ ในครั้งที่ ๓ ศาลเพิ่มโทษไม่เข็ดหลาบแล้ว มาทำผิดลงครั้งที่ ๔ อีก ศาลเพิ่มโทษได้ โดยถือกรรมเก่า คือโทษ ๒ ครั้งก่อนนั้นเป็นหลัก

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโทษ

คดีอาญา โจทก์ อัยการเมืองกรุงเก่า
จำเลย นายปาด

คดีนี้โจทก์ฟ้องกล่าวโทษจำเลยว่า เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๗ จำเลยได้หลอกลวงเอาเงินจีนฮั้ว ๒ บาทไปเป็นประโยชน์ตนเสียแล จำเลยเคยต้องโทษฐานลักทรัพย์มา ๒ ครั้งแล้ว พ้นโทษไปเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓ ไม่เข็ดหลาบ ขอให้ลงโทษและเพิ่มโทษตามกฎหมาย

จำเลยให้การปฏิเสธแล้วกลับให้การรับสารภาพภายหลังว่า ได้หลอกลวงเอาเงินจีนฮั้วจริง และเคยต้องโทษมาแล้ว ๒ ครั้งจริง

ศาลเมืองกรุงเก่าตัดสินตามคำรับสารภาพว่า จำเลยมีความผิดฐานฉ้อตามลักษณอาญา มาตรา ๓๐๔ ให้วางกำหนดโทษจำคุกจำเลย

๑๔ วัน แล ลดโทษ ฐาน สารภาพ ลง กึ่งหนึ่ง คงให้ จำคุก จำเลย มีกำหนด ๗ วัน แต่ ข้อโทษ ขอให้ ศาล เพิ่มโทษ ฐานไม่เข็ด หลาย นั้น ปฤกษา ว่า แม้ จำเลย รับ ว่า เคย ต้องโทษ มา แล้ว ๒ ครั้ง จริง เมื่อ จำเลย พ้นโทษ แล้ว จำเลยได้ ไป ลัก เรือ ของ นาย หม่อง เข้า อีก โจทก์ได้ พ้อง ขอให้ ลงโทษ แล เพิ่มโทษ โดยไม่ หลาย จำ ศาล นี้ ก็ได้ ตัด สิน ลงโทษ แล เพิ่มโทษ จำเลย ใน คดี นาย หม่อง นั้น แล้ว แล คดี เฉภาะ หน้า นี้ จำเลยได้ กระทำผิด ภาย หลัง เรื่อง ลัก เรือ นาย หม่อง ฯ ฉะนั้น ว่า จำเลย กระทำ ผิด ใน เมื่อพ้นโทษไป แล้ว โดย ต่อ เนื่อง กันไม่ได้ ยังไม่ ควร เพิ่มโทษ จำเลย ได้ ตาม บท กฎหมาย

โจท อุทธรณ์ ว่า ควร เพิ่มโทษ เก่า ได้ ทุก กรณี ที่ ทำ ผิด ขึ้น อีก

ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา เห็น ชอบ ด้วย ศาล เดิม ใน ข้อ ที่ จะเพิ่มโทษ มิได้ แต่ ว่า กำหนด โทษ จำคุก จำเลย ที่ ศาล กรุงเก่า วาง มา นั้น เห็น ว่า ยัง เบา อยู่ จึง แก้ คำ พิพากษา ศาล เดิม ให้ วางโทษ จำคุก ๖ เดือน แล ลด ฐาน ปราณีย์ ลง ส่วน ๑ แบ่ง ๓ คงให้ จำคุก จำเลย มี กำหนด ๔ เดือน

โจท ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา เปน ข้อ ปัญหา กฎหมาย ใน บท เพิ่มโทษ ว่า ควร เพิ่มโทษ เก่า ได้ ทุก กรณี ที่ จำเลย ทำ ผิด ขึ้น ใหม่ อีก นี้ ไม่ แต่ เฉภาะ คดี เดียว

กรรมการ ศาลฎีกา ได้ ประชุม ปฤกษา สำนวน นี้ ตลอด แล้ว เห็นว่า ฎีกา โจท ฟังขึ้น ศาล ล่าง ทั้ง ๒ ปฤกษา พลาด ไป ใน ข้อ ไม่ เอา โทษ เก่า มา เพิ่ม โทษ จำเลย ใน คดี นี้ ด้วย ดุจ ที่ได้ ปฤกษา ให้ เพิ่มโทษ จำเลย ใน คดี ลัก เรือ นาย หม่อง นั้น บท เพิ่มโทษ ไม่ หลาย จำ นี้ กรรมการ เห็น ว่า เพิ่มได้ เรียง

กรณี ที่ จำเลย ทำ ผิด ขึ้น อีก ตาม บท มาตรา ๗๒ เว้น แต่ จะ คิด คำนวน โทษ ใน เรื่อง ลัก เรือ นาย หม่อง เข้า นับ ด้วย ไม่ ได้ แต่ กรรม เก่า คือ โทษ ๒ ครั้ง ก่อน นั้น นับ ได้ เมื่อ อยู่ ใน กำหนด ที่ ท่าน ว่า ไว้ ด้วย เหตุ นี้ ฎีกา โจท ฟัง ขึ้น จึง ชี้ ขาด ให้ แก้ คำ พิพากษา ศาล ล่าง ทั้ง ๒ และ ตัด สิน ใหม่ ว่า จำเลย มี ความ ผิด ฐาน ยัก ยอก ตาม บท ๓๐๔ ให้ วาง กำหนด โทษ จำคุก จำเลย ๒ ปี และ ให้ เพิ่ม โทษ จำเลย ฐาน ไม่ เข็ดหลาย ตาม มาตรา ๗๒ และ ลด โทษ ฐาน รับ สารภาพ ตาม บท ๕๔ โดย อัตรา ส่วน ๑ แบ่ง ๓ เท่า กัน. โทษ เพิ่ม และ ลด กลับ ลบ กัน คง ให้ จำคุก อ้าย ปาด จำเลย ไว้ มี กำหนด ๒ ปี ให้ หมาย แจ้ง โทษ จำเลย นับ แต่ วัน สิ้น กำหนด พ้น โทษ ใน คดี แดง ที่ ๗๒๘/๒๔๕๗ นั้น เป็น ต้น ไป

กรม สวัสดิ

พระยาจักรปาณีศรีศิลวิสุทธิ์

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๒๗๕ วันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๔

วิธีพิจารณา เงินค่าธรรมเนียม คดีมรฎก

การชักเงินในกองมรฎกเปนค่าฤชาธรรมเนียมนั้น ไม่เปนการเสมอไปมิได้ ถ้าฝ่ายใดรู้มากเกะกะรุกรานไม่รู้ประณีประณอมนั้น ไม่ควรให้ปลอดไปจากโทษในทิฎฐธรรมเวทนีย์

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจชี้ขาดฎีกาจำเลย

คดีแพ่ง	โจท	อำแดงเล็กเปนภรรยาจีนกิมจั๋นผู้ตาย
	จำเลย	อำแดงเฮียงอำแดงง่วยจีนกุยฮั้วเปนบุตรผู้ตาย

คดีนี้โจทจำเลยต่างพ้องแย้งกันว่า เมื่อจีนกิมจั๋นตายลงในปี ๒๔๕๕ อีกฝ่ายหนึ่งเก็บรวบทรัพย์ของผู้ตายเอาไว้เปนผลประโยชน์ตนเสีย ขอให้ศาลบังคับให้ส่งทรัพย์พัสดุตามยาญชีท้ายพ้องของจีนกิมจั๋นผู้ตายออกมาทำส่วนมรฎกแบ่งปันกัน

ฝ่ายจำเลยให้การแก้แลจำหน่ายทรัพย์ที่กล่าวหานั้นว่า บางอย่างเปนของผู้อื่น บางอย่างจีนกิมจั๋นบิดาได้ยกให้เปนสิทธิแก่จำเลย

เด็ดขาดแล้ว แลจำเลยได้ออกเงินส่วนตัวปลงศพบิดาแล้วในยาญชีท้ายฟ้อง

ฝ่ายโจทให้การแก้ฟ้องแย้งว่า ทรัพย์ที่จำเลยฟ้องเรียกให้โจทส่งออกมาแบ่งนั้น บางอย่างเป็นของผู้อื่น บางอย่างแตกหักชำรุดสาบสูญไปเสียแล้ว แลคัดค้านว่าจำเลยมิได้ใช้เงินทำศพผู้ตามจำนวนยาญชีที่ยื่นนั้นจริง

ศาลเมืองฉเชิงเทราพิจารณาได้ความว่า จีนกิมจิ้นมีภรรยา ๒ คน คือ อำแดงหมาเป็นมารดาจำเลย ๓ คนนี้ แลอำแดงเล็กโจทซึ่งมีบุตร์กับจีนกิมจิ้นถึง ๘ คน อำแดงหมาภรรยาเดิมตายล่วงมาได้ ๑๗ ปีแล้ว แลทรัพย์มรฎกที่พิภาษกันนี้โดยมากเป็นทรัพย์ที่ทำมาหาได้ในระหว่างจีนกิมจิ้นผู้ตายกับอำแดงเล็กภรรยาได้อยู่กินด้วยกัน

ในระหว่างพิจารณาคดีนี้ อำแดงกียื่นคำร้องขอส่วนแบ่งทรัพย์มรฎกในภาคภรรยาด้วย อ้างตนว่าเป็นภรรยาจีนกิมจิ้นอยู่เหมือนกัน ศาลเมืองฉเชิงเทราไต่สวนได้ความจริงว่า แต่ก่อนอำแดงกีได้เคยอยู่กับจีนกิมจิ้นผู้ตายจริง แต่อำแดงกีประพฤติตนไม่ดี จีนกิมจิ้นไม่ได้เลี้ยงดูเป็นภรรยา เลิกร้างกันไปเสียนานแล้ว จนอำแดงกีไปได้ผัวใหม่อีกเล่า จึงได้สั่งยกคำร้องอำแดงกีเสีย

แลทรัพย์มรฎกพิภาษนี้ พิจารณาได้ความจากคำพยานโจทจำเลยทั้ง ๒ ฝ่าย ประกอบกับยาญชีซึ่งโจทจำเลยยื่นนั้นฟังเป็นยุติได้ว่าจีนกิมจิ้นผู้ตายมีทรัพย์ตามยาญชีหมาย ฉ. ตกอยู่แก่จำเลยได้รักษา แลตามยาญชีหมาย ช. อยู่แก่โจทได้รักษา ศาลจึงพิพากษายังคับ

ให้ โจท จำเลย ส่ง ทรัพย์ ออก มา แบ่ง ปัน กัน โดย ส่วน สัตย์ ให้ หัก ใช้ ค่า ธรรมเนียม แล ค่า ทนาย ความฝ่าย ละ ๕๐ บาท ก่อน แล้ว ทรัพย์ คง เหลือ มี อยู่ เท่า ใด ให้ แบ่ง เป็น ๒ ภาค ๆ หนึ่ง เป็น ภาค ภรรยา ให้ ได้ แก่ โจท อีก ภาค หนึ่ง เป็น ภาค บุตร์ ให้ ปัน เป็น ๑๐ ส่วน ให้ แก่ อำแดง เยียง อำแดง ง้วย จำเลย แล แก่ บุตร์ โจท ๘ คน ๆ ละ เท่า กัน แต่ ส่วน จีน กุยฮั้ว จำเลย นั้น ศาล ตัดสิน ว่า ได้ รับ ทรัพย์ จาก บิดา คือ สวน โฉนด ที่ ๕๓๙๖ ซึ่ง มี ราคา มาก เป็น สิทธิ แล้ว ไม่ ควร ได้ รับ ส่วน แบ่ง จาก กอง มรฎก อีก ทรัพย์ นอก จาก ยาญชี ท้าย คำ พิพากษา นั้น พิจารณา ไม่ ได้ ความ ประจักษ์ ให้ ยก เสีย แล ข้อ จำเลย ให้ การ ว่า ได้ ออก ทรัพย์ ส่วน ตัว ปลง ศพ บิดา นั้น จำเลย สืบ ไม่ สม จะ ฟัง เอา เป็น จริง ไม่ ได้

โจท อุทธรณ์ คัดค้าน ข้อ ที่ ศาล เมือง ยังคับ ให้ โจท ส่ง เงิน ราย ๓๐๐ บาท กับ ข้อ ที่ ศาล ชี้ ขาด ว่า ที่ สวน โฉนด ที่ ๕๓๙๖ จีน กิมจั๋น ได้ โอน กรรมสิทธิ ให้ แก่ จีน กุยฮั้ว เด็ด ขาด แล้ว ศาล ยก ออก เสีย ไม่ เรียก ออก มา แบ่ง เป็น มรฎก ด้วย นั้น ว่า ตัดสิน ยังไม่ ชอบ

ศาล อุทธรณ์ ข้า หลวง พิเศษ พิพากษา แก้ ใบ สัตย์ ศาล เมือง ให้ ยก เงิน ๓๐๐ บาท ออก เสีย ไม่ ให้ ยังคับ เรียก ให้ โจท ส่ง ออก มา แบ่ง ปัน แสดง เหตุ ว่า เป็น เงิน ใช้ ณี แก่ บุตร์ โจท ส่วน หนึ่ง ต่าง หาก แล ให้ เอา ที่ สวน โฉนด ที่ ๕๓๙๖ ออก ประมูล ฤๅ ขาย ทอด ตลาด ได้ มาก น้อย เท่า ใด ให้ แบ่ง กึ่ง เป็น ของ จีน กุยฮั้ว ตาม ที่ มี ชื่อ ใน โฉนด อีก กึ่ง หนึ่ง พัง เป็น ทรัพย์ ของ จีน กิมจั๋น ผู้ ตาย เอา รวม เข้า กอง ทำ มรฎก ตาม กฎหมาย อุทธรณ์

โทษฟ้องขึ้นทั้ง ๒ ประการ แต่คงให้ชักค่าธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์จากกองมรฎก

จำเลยทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา คัดค้านคำพิพากษาศาลข้าหลวงพิเศษเฉพาะข้อเดียวแต่ที่ยังคับให้แบ่งที่สวนโฉนดที่ ๕๓๘๖ นั้น เอากึ่งเข้ารวมในกองมรฎกด้วย

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมตรวจสำนวนคดีนี้แล้ว จะได้พิจารณาแต่ข้อพิภาษด้วยที่สวนซึ่งจำเลยร้องขึ้นมาเฉพาะหน้า ความรงปรากฎว่าที่สวนพิภาษนี้มีโฉนดแผนที่เลข ๕๓๘๖ มีชื่อจีนกิมจั้นผู้ตายกับชื่อจีนกุยฮั้วจำเลยเปนเจ้าของทั้ง ๒ คน แลด้านหลังโฉนดมีชันทึกการโอนยกให้แก่จีนกุยฮั้วเปนเจ้าของผู้เดียว กับมีหนังสือสัญญายกให้หนึ่งฉบับ แลในสารบาญแก้ฐะเบียรหลังโฉนดกับในหนังสือยกให้นี้ ปรากฎว่าอำแดงเฮียงจำเลยนำฉันทะจีนกิมจั้นมาทำโอนแทน แต่หนังสือมอบฉันทะฉบับนี้โจทคัดค้านว่าจีนกิมจั้นไม่ได้ทำโดยชอบ จำเลยต่อสู้ว่าจีนกิมจั้นเปนผู้ได้ลงลายมือเปนหลักฐานต่อหน้าพันเจ้ยวกำนันพยาน

ข้อพิภาษโต้แย้งกันดังนี้ ข้อสำคัญอันจะพึงหยิบยกขึ้นพินิจพิเคราะห์ก็คือ ใบมอบฉันทะของจีนกิมจั้นที่มอบอำนาจแก่อำแดงเฮียงจำเลย กรรมการได้พิจารณาฟังคำพยานข้าหลวงชำนิเนติสารพยานผู้ชำนาญสอบลายนิ้วมือฟังได้เปนยุติว่าลายมือกดชาดสีเหลืองหมายเลข ๑ เลข ๒ เปนลายมือเดียวกัน คือลายมือจีนกิมจั้น ลายมือกดชาดสีดำหมายเลข ๓ เลข ๔ เลข ๕ เปนลายมือคนเดียวกัน (คือเปน

ลายมือ อำแดง เฮียง จำเลย) แต่ ต่าง คน กัน ชาด สี เหลือง ใบ มอบ ฉันทะ ของ จีน กิมจั๋น ผู้ ตาย หา ได้ มี ลายมือ จีน กิมจั๋น ลง ไม่ กลาย เป็น ลายมือ อำแดง เฮียง ไป เพราะ ฉนั้น ใบ มอบ ฉันทะ หมาย เลข ๓ จีน กิมจั๋น มิได้ รู้ เห็น มิได้ ทำ มอบ ให้ เป็น หนังสือ ที่ อำแดง เฮียง กับ พวก ทำ ขึ้น เอง โดย ลำพัง ไม่ เป็น การ บริสุทธิ์ ใช่ แต่ เท่า นี้ ยัง มี ข้อ พิรุธ ที่ จับ ได้ อีก ใน หนังสือ สัญญา โอน กรรมสิทธิ ให้ นั้น ลง ชื่อ กุย อั๋ว ทั้ง เป็น ผู้ ให้ แล ทั้ง เป็น ผู้ รับ ทำ สับปลับ ตะลี ตะลาน ดังเช่น นี้ คดี ฟัง ได้ ว่า โจท พิศูจน์ สม จริง ทุก ประการ คำ พิพากษา ศาล ข้าหลวง พิเศษ ซึ่ง ยกฎีกา ยก สั่ง ศาล เดิม นั้น ชอบ ด้วย ทาง พิจารณา แล บท กฎหมาย ฎีกา จำเลย ฟังไม่ ขึ้น ให้ ยก เสีย

อนึ่ง เห็น ว่า เป็น เวลา สมควร ที่ จะ ต้อง กล่าว ใน คดี นี้ ยิ่ง กว่า คดี อื่น ด้วย วิธี เรียก ค่า ฤชา ธรรมเนียม เพื่อ จะ ทำ ไว้ บ้าง ให้ หวน คิด ถึง ทาง ยุติธรรม ศาล ล่าง ชอบ บังคับ ให้ ชัก เอา จาก กอง มรฎก เพลิน ไป จน เคย มือ ไม่ หวน คิด คำนึง ว่า จะ สมควร ฤๅ ไม่ สมควร สุด แต่ ว่า ความ มรฎก ก็ จะ ให้ ชัก ค่า ฤชา ธรรมเนียม จาก กอง กรรพย์ มรฎก แทบ ทั้ง นั้น แต่ ถ้า ว่า จะ พิพากษา คดี โดย ธรรม เที่ยง แท้ แล้ว ศาล ควร พิเคราะห์ ถึง เหตุ ผล ต้น ปลาย ว่า โจท ฤๅ จำเลย ฝ่าย ใด ผิด ฝ่าย ใด ชอบ ฝ่าย ใด เป็น ธรรม ปรองดอง ฝ่าย ใด ชวน วิวาท ร้าว ราน ฤๅ ว่า ถ้อย ที ใช่ ชั่ว ชิง ก็ รา ช่า ก็ แรง อยู่ ด้วย กัน ฉนี้ จึง ควร บังคับ ให้ เอา กอง มรฎก ออก เสีย ค่า ฤชา ด้วย กัน แต่ ถ้า ความ มา ประจักษ์ แก่ ผู้ พิพากษา ว่า คดี ใด ฝ่าย หนึ่ง รู้ มาก เกะกะ รุก ราน จน เกิน การ ไม่ รู้ ประมาณ ประณอม ฝ่าย ซึ่ง ทำ มิ ชอบ ทำลาย สามัคคี รส นี้ ควร จะ ต้อง ได้ เห็น โทษ แห่ง ความ ที่ คิด ประมาท เอา รัด เอา เปรียบ แก่ ญาติ

สายโลหิต กันเอง นั้น แล กรณี นี้ จำเลย ผู้ เปน ลูก แม่ เก่า คิด คด เบียด บัง เอา ทรัพย์ ส่วน ของ น้อง ๆ แล ภาค แม่ เข้า เรือน เทกุบาย มา หลาย ทอด หลาย เท ตั้ง แต่ บิดา ชรา ลง ตา บอด จน ตลอด ถึง วิธี ชั้น เชิง สู้ ความ พา เอา หญิง แพศยา มา สนับ สนุน เปน แม่ เลี้ยง เพื่อ จะ เบียง แบ่ง เอา ภาค ภรรยา ให้ น้อย ลง ไป จาก โจท ซึ่งไม่ เกรง ยา ปะ อาย ใจ ทำได้ ถึง เพียง นี้ ไม่ควร จะ ให้ ปลอด ไป จาก โทษ ใน ทิฏฐ ธรรม เวทนีย์ กฎหมาย ย่อม ให้ อำนาจ ศาล เพื่อ บังคับ ค่า ฤชา ธรรมเนียม ให้ คู่ ความ ชด ใช้ แทน กัน ได้ ด้วย อาศรัย ความ ยุติธรรม นี้ เปน หลัก กรรมการ พิจารณา เห็น ความ เที่ยง ธรรม ดัง แสดง มา นี้ จึง บังคับ ให้ จำเลย ใช้ ค่า ฤชา ธรรมเนียม แทน โจท ฝ่าย เดียว ทุก ศาล ค่า ทนาย ความ ๓ ศาล อย่าง สูง ด้วย ให้ ชัก ออก จาก ส่วน ซึ่ง จำเลย จะ ได้ นั้น อย่า ให้ ชัก จาก กอง มรฎก นั้น เลย

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาพิพากษาสัตยาธิปัตย

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๒๘๔ วันที่๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๘

วิธีพิจารณา

ทำใบสำคัญยืมเงินเขามา ให้สิ่งของเขายึดถือไว้นั้น ไม่เรียกว่า การจำนำตามกฎหมาย พ้องขอไถ่ไม่ได้

———⁂———

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจชำระกฎีกา จีนตันกี่

คดีแพ่ง	โจท	จีนอ้องออเหล็ง ญี่ห้ออันโอ่
	จำเลย	จีนตันกี่ อำแดงทุย
คดีอาญา	โจท	จีนตันกี่
	จำเลย	จีนอ้องออเหล็ง จีนอองบาง นายเทียบ
คดีแพ่ง	โจท	จีนตันกี่อำแดงทุย
	จำเลย	จีนอ้องออเหล็ง ญี่ห้ออันโอ่

———⁂———

คดีนี้โจทจำเลยพ้องแย้งกันเปน ๓ สำนวนด้วยมูลกรณียืมเงินไปวางประกันตัวต่อศาลมณฑลภูเก็จ ครั้นถึงเวลาจะคืนเงินวางประกันนั้นให้ โจทจำเลยต่างแย่งจะเข้ารับเอาต่างอ้างว่าเปนเงินของตัว แลใจความพิภายโต้เถียงแก่งแย่งกันแท้นั้นก็ด้วยจำนวนเงิน ๑๕๐๐ บาทเท่านั้น ศาลมณฑลภูเก็จรวมเข้าพิจารณาไปด้วยกันทั้ง ๓ สำนวน

สืบพยานโจท จำเลย เรื่อยเจื่อย ราว กะน้ำไหล ท่วม ทุ่ง ถึง ๒๓๐ น่า แล้ว เอา รวม เข้า พิพากษา ทำคำ ตัดสินไว้ ฉบับ เดียวกัน ยาว ถึง ๑๙ น่า ชี้ ข้อ เท็จ แลริง ก้าว ก่าย ปละวลไม่ ถูกกิจ ลักษณ ตุลาการ ผู้ชำระสะสาง เงื่อน ขอด ข้อ อันยั่นรอน ออกให้ กระจ่าง แจ่มใส กรรมการ ศาลฎีกาได้ ประชุม ตรวจ สำนวน ทั้งนี้ ตลอด แล้ว จำ จะ แยกออก วินิจฉัย ที่ ละ สำนวน ดังนี้

สำนวนที่ ๑ ความแพ่ง จีนอ้องออเหล็ง ญี่ห้อ อันโง่ โจท พ้อง เรียก เงิน ว่า อำแดงทุย จำเลยได้ ยืม เงิน ของโจท ๔๐๐๐ บาท เพื่อ วาง ประกัน ตัว ต่อศาล แลได้ มอบ ทอง รูปพรรณ ๒ สิ่ง ให้ ยึดไว้ ด้วย จำเลย ให้ การ แก้ว่าได้ นำ ทอง รูปพรรณ ๔ สิ่งไว้ กับ โจท เอาเงิน ๒๕๐๐ บาท ออก เงิน ของ จำเลย เอง ๑๕๐๐ บาท รวม เข้า เปนเงิน ๔๐๐๐ บาท เอาไป วาง ประกัน ตัว หาใช่ เงินของ โจททั้ง ๔๐๐๐ บาทไม่ ศาล มณฑล ภูเก็จ ชี้ ขาด ว่าอำแดง ทุย ออก เงิน ของ ตนเอง ๑๕๐๐ บาท ได้ยืมเงินจาก จีนอุยเคียมผู้ จัดการ ญี่ห้อ อันโง่ ของโจท อีก ๒๕๐๐ บาท รวม เข้า เปน เงิน ๔๐๐๐ บาท เอาไป วาง ประกัน ตัว จีน ตันกี่ จำเลย ต่อ ศาล มณฑล ภูเก็จ แล จีนตันกี่ขอ ยืม เงิน ญี่ห้อ อันโง่ อีก ๑๕๐๐ บาท ภายหลัง จีน ตันกี่ได้ ทำ ตั๋วริสิท เปนใบ สำคัญ (หมาย เลข ๑ ก.) ให้ ญี่ห้อ อันโง่ ยึดไว้ ว่า จีน ตันกี่ได้ ขอ ยืม เงินไป ๔๐๐๐ บาท จริง แล้ว จีน ตันกี่ได้ มอบ ทอง รูปพรรณ ๒ สิ่งให้ ญี่ห้อ อันโง่ ยึดไว้ เปน ประกัน ด้วย ดังนี้ ตันสินให้ จีน ตันกี่ อำแดง ทุย จำเลย ใช้ เงิน ๔๐๐๐ บาท ตามใบ สำคัญ แก่ ยี่ห้อ อันโง่ แลให้ ใช้ค่า ธรรมเนียม ค่า ทนาย ความ แทน ฯ จีน ตันกี่ อุทธรณ์ ศาล

อุทธรณ์ ข้า หลวง พิเศษ ปฤกษา ทับ สัตย์ จีน ตันกี่ ถวาย ฎีกา ฯ กรรมการ ศาล ฎีกา เห็น ว่า จีน ตันกี่ จำเลย สู้ สารกรมธรรม์ จะ ประยัด สินโทท ศาลล่าง ทั้ง ๒ ชั้น ข้อ เท็จ จริง ซื้อขาด ว่า ตั๋ว สำคัญ พังได้ ว่า เปน ใบยืม หลักทรัพย์ บังคับได้ ตัดสิน ให้ จำเลย ใช้ เงิน นั้น ชอบ แล้ว ฎีกา จีน ตันกี่ ฟังไม่ขึ้น ให้ ยก เสีย ให้ จำเลย ใช้ ค่า ฤชา ธรรมเนียม แทน โจท แล ค่า ทนาย ความ ๓ ศาล รวม ๔๐๐ บาท ด้วย

สำนวน ที่ ๒ ความ อาญา จีน ตันกี่ กลับ เปน โจท พ้อง ว่า จีน อ้อง ออ เหล็ง เจ้า ของ ญี่ห้อ อันโอ จีน องยาง นาย เทียบ จำเลย ปลอม หนังสือ ใบ สำคัญ ยืม เงิน ๔๐๐๐ บาท ปลอม ซื้อ โจท เอา มา อ้าง เปน พยาน แล เบิก ความ เท็จ ฝ่าย จำเลย ให้ การ ปฏิเสธ ศาล มณฑล ภูเก็จ วินิจฉัย ว่า หนังสือ สำคัญ ใบ ยืม เงิน ซึ่ง ว่า ปลอม ฉบับ นี้ หมาย เลข ๑ ก. จีน ตันกี่ ได้ ทำ ให้ ไว้ แก่ ญี่ห้อ อันโอ่ ขอ ยืม เงิน ไป ๔๐๐๐ บาท จริง จำเลย ไม่ มี ความ ผิด ฐาน ปลอม หนังสือ ฤๅ พยาน เท็จ ตัดสิน ให้ ยก พ้อง โจท เสีย ฯ จีน ตันกี่ โจท อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ ข้า หลวง พิเศษ ปฤกษา ทับ สัตย์ จีน ตันกี่ ถวาย ฎีกา ฯ กรรมการ ศาล ฎีกา เห็น ว่า ศาล ล่าง ทั้ง ๒ ได้ พิจารณา สอบ สวน ลาย มือ โจท เทียบ เคียง หลาย สถาน ทั้ง พัง พยาน โจท จำเลย สั้น กระแส ความ แล้ว ซื้อขาด ว่า เปน หนังสือ ใบ สำคัญ แท้ จริง จำเลย ทั้ง ๓ คน ไม่ มี ความ ผิด ฐาน ปลอม หนังสือ ฤๅ พยาน เท็จ ดัง นี้ ปฤกษา ตัดสิน ชอบ แล้ว ฎีกา จีน ตันกี่ พังไม่ขึ้น ให้ ยก เสีย

สำนวน ที่ ๓ ความ แพ่ง จีน ตันกี่ อำแดง ทุย เปน โจท พ้อง ว่า โจท ได้ เอา ทอง รูปพรรณ ๔ สิ่ง จำนำ ไว้ กับ ญี่ห้อ อันโอ่ เปน เงิน ๒๕๐๐ บาท

ขอให้บังคับ รับ เงินไถ่ แลคืน ของ ฝ่าย จำเลยให้ การ ต่อ สู้ ว่า โจท มอบ ทอง รูปพรรณ์ แต่ ๒ สิ่ง ให้ จำเลยยึดไว้ เป็น ประกันเงิน ๔๐๐๐ บาทที่ โจทยืม ไป วาง ประกันตัว ต่อศาล หาได้ เป็น การ จำนำ ของ แก่ กันไม่ ศาล มณฑล ภูเก็ต วินิจฉัย ชี้ ขาด ว่า จีน อ้องออเหล่ง ญี่ห้ออันโฮ่ ได้รับ ทองรูปพรรณ์ ไว้ แต่ ๒ สิ่ง เท่า นั้น เพื่อ เป็น ประกัน เงินไม่ เรียก ว่า จำนำ ของ แก่ กันได้ ชี้ ขาด ตัดสิน ให้ ญี่ห้อ อันโฮ่ คืน ทอง รูปพรรณ์ ๒ สิ่ง ให้แก่ จีนตันกี่ อำแดง ทุย เมื่อ จีน ตันกี่ อำแดง ทุยได้ ใช้ต้น เงิน ๔๐๐๐ บาท ตามใบ ยืม เป็น สำคัญ นั้น เสร็จ ค่า ฤชา ธรรมเนียมให้ ต่าง เป็น ภัพไป ฯ จีน ตันกี่ อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ ชำ หลวง พิเศษ ปฤกษา ทับ สัตย์ จีน ตันกี่ ถวาย ฎีกา ฯ กรรมการ ศาล ฎีกา เห็น ว่า ฐาน พิจารณา ฟัง เป็น ยุติได้ ว่า จีน ตันกี่ได้เอา ทอง รูปพรรณ์ แต่ ๒ สิ่งไป มอบไว้ เป็น ประกัน เงิน ๔๐๐๐ บาท ตามใบ ยืม เป็น สำคัญดัง กล่าว แล้วใน ๒ สำนวน เบื้อง ต้น จีน ตันกี่ สืบ หาได้ ว่า เอา ทอง รูปพรรณ์ ประดับ เพ็ชรพลอย ๔ สิ่งไป จำนำ แก่ ญี่ห้อ อันโฮ่ไม่ ศาล ล่าง ทั้ง ๒ ปฤกษา ตัดสิน ชอบ แล้ว ฎีกา จีน ตันกี่ ฟังไม่ขึ้นให้ ยก เสีย ให้ ใช้ ค่า ทนาย ความ ๑๐๐ บาท ให้แก่ ฝ่าย จำเลย ด้วย

กรมสวัสดิ
พระยาจักรปาณีศรีศีลวิสุทธิ์
พระยา นรเนติ บัญชา กิจ
พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

อธิบดี ทรงปฤกษา

ผู้พิพากษา น้อยใหญ่ใน ศาล มณฑล ภูเก็จ จง สำ เหนียก ลักษณ ตุลาการ แล กระบวน พิจารณา อย่า วาง ตัว เปน เจว็ด เปน หุ่น นั่ง บัลลังก์ คอย แต่ เชียน คำ พยาน ซึ่ง คู่ความ จะ สืบ เปน สำนวน ประวิง ประเวลาเพลาพาด นอก ประเด็น พิภาษ พึง เอา ใจ สอด ส่อง ดู ว่า ที่ ใด ควร ตัด จง ตัด ที่ ใด ควร ลัด จง ลัด ที่ ใด ควร รอน จง รอน ที่ ใด ควร ผ่อน จง ผ่อน บ้าง ให้ สม แก่ น่า ที่ เปน ผู้ พินิจพิจารณา กะทง ความ ชั่ง ชั้ เท็จ แล จริง ให้ ตระหนัก หัน หา หลัก กฎ หลัก ธรรม ปรับ สัตย์ ตัดสิน ระงับ คับ กรณี วิวาท ให้ ขาดเด็ด ฉนี้ จง สำเหนียก วิธี แยก สำนวน แยก คำ พิพากษา ว่า แม้ มูล กรณี พิภาษ เปน อัน เดียว กัน แต่ หาก พ้อง แย้ง กัน หลาย สำนวน เมื่อ จะรวม เข้า พิจารณา คราว เดียว กัน เปน ความ สดวก แก่ การ สืบสวน ทวน พยาน ก็ พึง ทำได้ แต่ ควร จะ ทรง จำไว้ เปน หลัก แห่ง วิธี ทำ คำ ตัดสิน ว่า สำนวนใด รวม กัน เข้า ตัดสิน โดย ทำ คำพิพากษา ฉบับ เดียว กัน จะย่น ให้ สั้น ให้ เข้าใจได้ ง่าย ดาย จึง เอา รวม พิพากษา ฉบับ เดียว กันได้ ถ้า สำนวน จะรวม พิพากษา ฉบับ เดียว กัน จะ ทำให้ ปละวล ก้าว ก่าย ยุ่ง ยาก ยืดยาว ไปไม่ กระจ่าง ความ สำนวน นั้น ๆ ควร แยก ออก ทำ คำ พิพากษา ต่าง ฉบับ เปน การ เห็นได้ กระจ่าง แก่ ทาง บังคับ อรรถคดีได้ สดวก กว่า ที่ จะรวม กัน อย่าได้ เอา รวม พิพากษา ใน ฉบับ เดียว กัน เปน อันขาด เพราะ จะ เปน ช่อง ทาง ให้ พนักงาน ศาล เอง แล คู่ ความ งวยงง สับสน ใน ขณะ จะ ร้อง อุทธรณ์ ฤๅ ฎีกา ให้ สำคัญ ผิด ไปได้ ว่า โจท จำเลย ยื่น อุทธรณ์ ฤๅ ฎีกา ใน สำนวน ไหน บ้าง อย่าง เช่น ปรากฏ

ในคดีนี้ แท้ที่จริงจีนตันกี่ร้องฎีกาทั้ง ๓ สำนวน หากศาลเดิมก็สำคัญความพลาดไป หลงลงเลขมากว่าร้องฎีกาแต่ ๒ สำนวน พนักงานในศาลนี้รับฎีกาก็พลอยหลงตามไปด้วย เป็นการสับปลับเกิดแต่เหตุที่ทำคำพิพากษาหลายสำนวนรวมลงไว้ในฉบับเดียวนี้แล

คำพิพากษาที่ ๒๙๑ วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๘

อายุความ มรฎก

การ ที่โจทจำเลย ต่าง มอบ ทรัพย์ ของ ผู้ ตาย ให้ คน กลาง รักษาไว้ นั้น ได้ ชื่อ ว่า ต่าง คนได้ ปกครอง โดย ปริยาย ถึงเกิน ๑ ปี ก็ ฟ้อง แบ่ง กัน ได้

หญิง ที่ เปน เมีย ชาย โดย มิได้ แต่งงาน ขัดน้ำ นั้น ถ้า ได้ เลี้ยง ดู อยู่ กิน ด้วย กัน เปน ภาคภูมิ แล้ว ชาย ตาย หญิง ได้ ภาค แม่ เจ้า เรือน ตาม กฎหมาย

มี พระ บรมราช โองการ โปรด เกล้า ฯ ให้ กรรมการ ตรวจ ปฤกษา ฎีกา โจทจำเลย

โจท นึ่ม เปน มารดา แล เปน ผู้ ปกครอง หนูชอง บุตรผู้ ถึงแก่ กรรม

คดี แพ่ง

จำเลย แช่ม เปน ภรรยา ผู้ ถึง แก่ กรรม

คดี นี้ โจท ฟ้อง ศาลแพ่ง เรียก ทรัพย์มรฎก ผลวง อร่าม เรือง ฤทธิ (ชวน บุนนาค) ผู้ ถึง แก่ กรรม ซึ่ง ตก อยู่ กับ จำเลย ผู้ ภรรยา ตาม ขาญชี ท้าย ฟ้อง รวม เปน ราคา เงิน ๑๔๗๑๐๕ บาท ออก มา แบ่ง ให้ แก่ โจท ทั้ง ๒ เปน เงิน ๙๘๐๗๕ บาท

จำเลยให้การว่า ทรัพย์มรฎกที่ โจทฟ้อง เรียก ยังคง มีตัว อยู่ ที่ จำเลย บ้าง ไม่ มี บ้าง ทรัพย์เหล่านี้ เป็น สินเดิม ของ จำเลย แล เป็น สินสมรส ระหว่าง จำเลย กับ หลวง อร่ามเรืองฤทธิ จำเลย ได้ แยกหมาย จำหน่าย ไว้ ใน ยาญชี ท้าย คำ ให้การ แล้ว อนึ่ง หลวง อร่ามเรืองฤทธิ เมื่อ มา อยู่ กิน เป็น สามีภรรยา กันกับ จำเลย นั้น ไม่ มีทุนสินเดิม แล ตัด ฟ้อง โจท ว่า ฟ้อง เกิน ๑ ปี ขาด อายุ ความ มรฎก โจท ไม่ มีสิทธิ จะ เรียก ร้อง ขอ แบ่งปัน ได้

ศาลแพ่ง พิจารณา ได้ความว่า นิ่ม โจท เป็น มารดา หลวง อร่ามเรือง ฤทธิ ผู้ มรณภาพ แล หนูชอง เป็น บุตร หลวง อร่ามเรืองฤทธิ ซึ่ง เกิด กับ อนุ ภรรยา แต่แซ่ม จำเลย นั้น หา มีบุตร ไม่ ครั้น เมื่อ เดือนเมษายน พุทธศก ๒๔๕๕ หลวง อร่ามเรืองฤทธิ ถึง แก่ กรรม โจท จำเลย ปรองดอง กัน ทำ ยาญชี ทรัพย์มรฎก ของ หลวง อร่ามเรืองฤทธิ ลงชื่อ ไว้ เป็น สำคัญ ด้วย กันทั้ง ๒ ฝ่าย มอบ ยาญชี ให้ พระยาไกรเพ็ชร ถือ ไว้ เป็นพยาน หลักฐาน ทรัพย์ บาง อย่าง นั้น จำเลย เป็น ผู้ เก็บ รักษา ภาย หลัง โจท จำเลย แตก สามัคคี ไม่ ปรองดอง กัน โจท จึง ได้ ฟ้อง ขอ แบ่งปัน ในคดี นี้ ศาลแพ่ง ตั้ง ประเด็น เป็น ปัญหา อัน จะ พึง วินิจฉัย ๔ ข้อ คือ (๑) ว่า ฟ้อง โจท จะ ขาด อายุ ความ มรฎก ฤๅ หาไม่ เห็น ว่า ที่ บ้าน ตำบล ปากคลอง สาร กรุงเทพ ฯ โจท จำเลย ได้ ปกครอง มา ด้วย กัน แล ทรัพย์ อย่าง อื่น นั้น โจท จำเลย ได้ ทำ ยาญชี ลงชื่อ มอบ ให้ พระยาไกรเพ็ชร์ ถือ ไว้ เป็นหลัก แม้ จำเลย จะ ได้ เป็น ผู้ เก็บ รักษา ทรัพย์ นั้น ก็ ควร ถือ ได้ ว่า โจท ได้ ปกครอง ทรัพย์ มา ด้วย กัน โดย ปริยาย ข้อ ตัด สำนวน ตัด ฟ้อง โจท ฟัง ไม่ ขึ้น จึง ตัด สิน ประเด็น ข้อ นี้ ว่า ให้ เอา ทรัพย์ ตาม ยาญชี นอก จาก ที่ บ้าน

มา แบ่งปั่น ทำ มรฎก ได้ ฯ (๒) หลวง อร่ามเรืองฤทธิ แล แช่มฝ่าย ใด ๆ มีทุน สินเดิม แล ไม่ มี พิจารณา ได้ความ ว่า ก่อน ที่ หลวง อร่ามเรืองฤทธิ ได้ แช่ม เป็น ภรรยา หลวง อร่ามเรืองฤทธิได้ รับ พระราชทาน สัญญาบัตร เป็น หลวง วิชิตชลไชย รับ ราชการ เป็นผู้ช่วย เมือง สมุทสงคราม ได้ รับ พระราชทาน เบี้ยหวัด เงิน เดือน ควร สันนิษฐาน ได้ว่า หลวง อร่ามเรืองฤทธิ มี ทุน สิน เดิม ฝ่าย แช่ม นั้นก็ ได้ความ ว่า มี สร้อย คาด เอว ซึ่ง ตรง ตาม บาญชี ท้าย พ้อง หมาย เลข ๔๖ เป็น สินเดิม ติด ตัว มา ๑ สาย ฯ (๓) ที่ นา ใน แขวงกรุงเก่า ๗ แปลง ๆ เป็น สิน เดิม ของ หลวง อร่ามเรืองฤทธิ ฤๅ เป็น สิน สมรส นั้น ได้ความ ว่า ที่ นา นั้น หลวง อร่ามเรืองฤทธิได้ รับ มรฎก ของ เจ้าคุณศลี ตาม หนังสือ พินัยกรรม ระหว่าง เมื่อ หลวง อร่ามเรือง ฤทธิได้ ทำเลย เป็น ภรรยา แล้ว พึง ว่า เป็น สิน สมรส ฯ (๔) ทรัพย์ ตาม บาญชี ท้าย พ้อง ศาลแพ่ง หยิบ ยก ขึ้น ชี้ ขาดไว้ ว่า สิ่ง ใด รับ กัน สิ่ง ใด โพท สีย สม สิ่ง ใด ทำ หน่าย ตก แล ไม่ ตก สิ่ง ใด เป็น สินเดิม สิ่ง ใด เป็นสินสมรส โดย เลอียด เป็น ราย ๆ เรียง พัสดุ ไป แต่ ทรัพย์ นอก จาก ที่กล่าว ไว้ นี้ พึง ว่า มี อยู่ ครบ ตาม บาญชี ท้าย พ้อง พิพากษา ให้ ทำเลย ส่ง ทรัพย์ มรฎก ทั้ง นั้น ออก มา ประมูล ราคา ฤๅ ขาย ตอด ตลาด ได้ เงิน เท่า ใด ให้ ทำ สินสมรส ชาย หาย หญิง คอน แบ่ง ให้ แก่ ทำเลย ๑ ส่วน ก่อน เหลือ อีก ๒ ส่วน เป็น ทรัพย์ มรฎก ของ หลวง อร่ามเรืองฤทธิ ให้ หัก ใช้ค่า ฤชา ธรรมเนียม ความ ทั้ง สิ้น กับ ค่า ทนาย ฝ่าย ละ ๑๐๐๐ บาท ก่อน เงิน เหลือ เท่าใด ให้ ทำ มรฎก เป็น ๓ ภาค ให้ แก่ นึม แล หนูชอง โพท กับ แช่ม ทำเลย

โดย เสมอ ภาคนั้น ๆ ถ้า ทรัพย สิ่ง ใด จำเลย ส่ง ไม่ ได้ ก็ ให้ ใช้ ราคา ตามที่ โจท ตี มานั้น

โจท จำเลย ต่าง ร้อง อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา หารือ สัตย์ ศาล เดิม

โจท จำเลย ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา โจท คัดค้าน ว่า จำเลย ไม่ มี ทุน สิน เดิม มา อยู่ กับ หลวง อร่าม เรือง ฤทธิ ฝ่าย จำเลย คัดค้าน ว่า โจท ฟ้อง เกิน อายุ ความ มรฎก ๑ ปี แล คัดค้าน ว่า โฉนด ที่ ดิน หมาย เลข ที่ ๘—๙—๑๐ รวม ๓ โฉนด มี ชื่อ หลวง อร่าม เรือง ฤทธิ กับ จำเลย ด้วย กัน ควร ต้อง แย่ง กึ่ง ให้ แก่ จำเลย

กรรมการ ศาล ฎีกา ได้ ประชุม ปฤกษา สำนวน นี้ เห็น ว่า โจท กล่าว สำทับ ถด เอา จำเลย เปน เมีย ลัก พา หา ทุน สิน มิ ได้ ฉนี้ ไม่ สม แก่ ความ จริง ที่ พิจารณา ได้ เลย เพราะ โจท เอง กับ บิดา จำเลย ได้ จัด นำ มา ให้ แก่ หลวง อร่าม แม้ จะ มิ ได้ แต่ง งาน ชัด น้ำ เขา ก็ ได้ เลี้ยง ดู อยู่ กิน ด้วย กัน เปน ภาค ภูมิ ฉัน เมีย กลาง นอก จำเลย ควร ได้ ภาค แม่ เข้า เรือน ฎีกา โจท ฟัง ไม่ ขึ้น ด้วย เหตุ ฉนี้ แล ฎีกา จำเลย คัดค้าน ว่า (๑) ฟ้อง โจท ขาด อายุ ความ มรฎก นั้น ศาล ล่าง วินิจฉัย ว่า ยัง ไม่ ขาด อายุ ความ แล ให้ จำเลย ส่ง ทรัพย์ มรฎก ออก มา แบ่งปัน นั้น กรรมการ เห็น ว่า ปฤกษา ชอบ แล้ว เพราะ เหตุ ว่า โจท จำเลย ได้ ทำ ขาญชี ทรัพย์ มรฎก ซึ่ง ยัง มิ ได้ แบ่ง ปัน กัน ลง ชื่อ มอบ ให้ พระยา ไกรเพ็ชร รักษา ไว้ เปน หลัก นั้น มี อรรถ เสมอ ว่า โจท จำเลย ได้ ปกครอง ถือ ทรัพย์ นั้น มา ด้วย

กัน โดย ปริยาย แม้ โจท จะ ฟ้อง เกิน ๑ ปี ก็ ไม่ ขาด อายุ ความ มรฎก ชอบที่ ให้ เอา ทรัพย์ ทั้ง นี้ ออก มา แบ่งปัน กัน ตาม ส่วน สัดย์ ได้ ทรัพย์ ใน บาญชี หมาย อักษร ช. ซึ่ง จำเลย ยื่น แก่ ศาล มี ของ ๑๔ สิ่ง เป็น เครื่อง แต่งตัว โดยมาก มี คำ ปรากฏชัด ใน บาญชี นั้น ว่า เป็น ทรัพย์ ส่วน ตัว แซ่ม แล นิ่ม โจท ได้ ลง ชื่อ รับรอง เช่น นั้น แต่ ศาล ล่าง ปฤกษา เอา ทรัพย์ บาง สิ่ง มา รวม กับ ทรัพย์ อื่น แบ่ง เสีย ด้วย ว่า ที่ แท้ ก็ ปฤกษา ผิด ทำ นอง จำเลย ไม่ คัดค้าน ขึ้น มา จึง ควร ฟัง ว่า ยินยอม แล้ว จะ ไม่ แก้ไข ให้ คง บังคับ ไป ตาม นั้น (๒) จำเลย คัดค้าน ว่า โฉนด ที่ ดิน ใน บาญชี หมาย เลข ๘—๙—๑๐ มี ชื่อ จำเลย เป็น เจ้า ของ ด้วย นั้น กรรมการ ได้ ตรวจ สอบ โดย ถี่ ถ้วน แล้ว ได้ พบ เห็น แต่ โฉนด เลข ๙ คือ โฉนด ที่ ๙๕๑ ที่ นา ตำบล คลอง รังสิต ฉบับ เดียว มี ชื่อ จำเลย ควบ อยู่ ด้วย นอก นั้น มี แต่ ชื่อ หลวง อร่าม เรืองฤทธิ คน เดียว จึง ให้ แก้ คำ พิพากษา ศาล ล่าง ว่า โฉนด นา เลข ที่ ๙๕๑ ตำบล คลอง รังสิต ตรง กับ บาญชี ท้าย ฟ้อง เลข ที่ ๙ นั้น ควร ชี้ ขาด ว่า เป็น ๒ เจ้า ของ ให้ แบ่ง ออก คน ละ กึ่ง (คำ พิพากษา ฎีกา ที่ ๑๒๗๕/๒๔๕๖) ภาค หลวง อร่าม เอา รวม เข้า กอง ทำ มรฎก ภาค ของ แซ่ม ให้ แก่ จำเลย (๓) ศาล ล่าง ทั้ง ๒ ตัดสิน แบ่ง ทรัพย์ มรฎก หลง ลืม ข้าม ภาค หลวง เสีย ไม่ ทำ มรฎก เป็น ๔ ภาค นั้น ปฤกษา ยัง ไม่ ชอบ ด้วย บท กฎหมาย เพราะ หลวง อร่าม เรืองฤทธิ ผู้ มรณะภาพ ถือ ศักดินา สูง กว่า ๔๐๐ ไร่ จึง จะ ให้ แก้ คำ พิพากษา ศาล ล่าง ที่ ข้อ สำคัญ นี้ ว่า ทรัพย์ มรฎก ของ หลวง อร่าม เรืองฤทธิ นั้น เมื่อ ปันส มรส แล้ว คง มี มาก น้อย

เท่าใด ให้แบ่งออก เป็น ๔ ภาค คือ (๑) ภาค หลวง ส่ง เข้า พระคลัง (๒) ภาค มารดา ให้ได้แก่ นึม โพท (๓) ภาค บุตร ให้แก่ หนูของ (๔) ภาค ภรรยา ให้ได้แก่ แซ่ม จำเลย ค่า ฤชา ธรรมเนียม ชั้น ศาล ฎีกา ให้ เป็น อัพไป นอก จาก ที่ แก้ มา นี้ ให้ บังคับ คดี ตาม คำ พิพากษา ศาล ล่าง ทุก ประการ

กรมสวัสดิ
พระยานรเนติบัญชากิจ
พระยาเกษมศุขการี

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๒๙๕ วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๘

ต่างประเทศ วิธีพิจารณา

โจทฟ้องเรียกที่ดินเปนสิทธิ์ ศาลอุทธรณ์ตัดสินว่า โจทมีสิทธิแต่เพียงใช้ที่ดินนั้นดังนี้ ได้ชื่อว่าตัดสินนอกฟ้อง นอกประเด็น คดีเปนปัญหากฎหมาย โจทฎีกาได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจทจำเลย

คดีแพ่ง โจท แขก มะหมัดอิยราฮิมนานา (ร่มธงอังกฤษ)
จำเลย พระยาไกรโกษา

โจทฟ้องศาลต่างประเทศหาว่า จำเลยได้นำพนักงานเกษตรสำรวจรังวัดที่ดินกินเข้ามาในที่ดินของโจทแปลง ๑ ตามเส้นแดงในแผนที่ท้ายฟ้อง แลจำเลยได้รับโฉนดไปปกครองไว้แล้ว แลอีกแปลง ๑ อยู่ใต้ที่ดินของจำเลย โจทได้รับซื้อฝากไว้จากนายโตแต่พุทธศักราช ๒๔๔๒ บิดาโจท แลโจทได้เก็บค่าเช่ามาแต่ครั้งนั้น บัดนี้จำเลยได้ลงเขื่อนที่น่าเรือนเช่าทำให้ผู้เช่าได้ความเดือดร้อนจนต้องทิ้งที่ออกไปอยู่อื่น โจทขาดผลประโยชน์เดือนละ ๖ บาท จึงขอให้ศาลบังคับให้ที่ดินระยายสีเหลืองตามแผนที่ท้ายฟ้องเปนสิทธิแก่โจท แลให้จำเลยใช้ค่าเสียหาย

เดือนละ ๖ บาท แต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๕๖ เป็นต้นไปจนกว่า จำเลยจะได้คืน เสาเขื่อน

จำเลยให้การต่อสู้ว่า ที่ดินแปลงที่ ๑ จำเลยนำพนักงานเกษตรรังวัดนั้น หาใช่เป็นของโจทก์ไม่ เป็นของจำเลย ตามที่ได้นำพนักงานรังวัดถูกต้องแล้วในโฉนดนั้นแล้ว แลที่ดินอีกแปลงหนึ่งซึ่งว่านายโตเอาไปขายฝากไว้นั้น จะฟังว่าชอบด้วยกฎหมายมิได้ เพราะนายโตไม่มีกรรมสิทธิในที่ดินแลเรือนแม้แต่ส่วนใดส่วนหนึ่ง

ศาลต่างประเทศพิจารณาแล้ว แยกวินิจฉัยด้วยที่ดินแปลงที่ ๑ คือที่โจทก์ก่อถนนขึ้นตามแผนที่ใหญ่หมายเลข ๒ ว่าที่ดินนี้ได้ความว่าเดิมบิดาโจทก์ได้ซื้อจากบุคคลแต่พุทธศักราช ๒๔๔๐ มีแผนที่แลหนังสือซื้อขายทำที่กระทรวงนครบาลเป็นสำคัญ แต่ที่ตรงพิภาษนั้นรัฐบาลได้กรุยไว้เป็นถนน บุคคลเจ้าของเดิมจึงยกเว้นที่นี้ไว้ไม่ได้ขายให้แก่โจทก์ ครั้นต่อมารัฐบาลไม่ได้ตัดถนนที่ตรงนั้น บิดาโจทก์จึงได้ก่อเป็นถนนอิฐใช้เป็นทางเดินมาจนบัดนี้ได้ ๑๐ ปีเศษแล้ว ฝ่ายจำเลยมิได้เกี่ยวข้องในที่นี้เลยดังนี้ โจทก์ย่อมมีสิทธิเป็นเจ้าของที่นี้ได้ จำเลยไม่มีสิทธิจะเอาที่นี้เข้าไว้ในหน้าโฉนดของจำเลยได้ ฯ วินิจฉัยถึงแปลงที่ ๒ ซึ่งหมายเลข ๑ ในแผนที่ใหญ่ว่าเป็นที่อยู่ในหน้าโฉนดของจำเลยแท้ แต่กิริยาที่จำเลยปล่อยให้นายโตประพฤติมาเสมือนดังว่านายโตเองเป็นเจ้าของ จนนายโตได้เอาที่ไปขายฝากไว้กับบิดาโจทก์ จำเลยก็มิได้ว่ากล่าวประการใด คดีจำเลยเข้าทำนองคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๐/๑๑๙ แลที่ ๓๐๗/๑๒๑ ซึ่งวินิจฉัยไว้เป็นบันทัดฐานว่าจำเลยจะต้องรับผิดชอบ

แทน นาย โต แต่ที่นำแปลงนี้โจทก์มิได้ถือเอาเป็นสิทธิ ขอให้จำเลยใส่คืนได้ ข้อโจทก์ว่าเสียหายเดือนละ ๖ บาทนั้น พิจารณาไม่ได้ความจริง จึงชี้ขาดตัดสินว่า

(๑) ให้ที่พิภาษ คือ ถนนหมายเลข ๒ ในแผนที่เป็นของโจทก์

(๒) ให้ยกฟ้องโจทก์ในข้อเรียกที่พิภาษหมายเลข ๑ ในแผนที่นั้นเสีย ให้โจทก์เพียงมีอำนาจยึดที่นี้ไว้จนกว่าจะได้เงินที่รับซื้อฝากนั้นคืน ให้จำเลยมีอำนาจไถ่ที่นี้จากโจทก์ได้

(๓) ให้ยกฟ้องโจทก์ในข้อเรียกค่าเสียหายนั้นเสีย

(๔) ให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งหมด กับค่าทนายความ ๑๕๐ บาท แทนโจทก์

โจทก์จำเลยได้ตกลงไถ่ถอนที่ตอน นาย โต ขายฝากเสร็จแล้วเรียบร้อย

จำเลยอุทธรณ์เฉพาะแต่ข้อที่ศาลตัดสินให้ที่ถนนหมายเลข ๒ เป็นสิทธิแก่โจทก์

ศาลอุทธรณ์ปฤกษาว่า ตามแผนที่ซึ่งพนักงานได้ทำขึ้นยื่นสำหรับสำนวนนี้ ไม่ปรากฏเขตเนื้อที่ซึ่งบิดาได้ซื้อไว้จากบันทึกหมดคงมีแต่ส่วนเนื้อที่ด้านตวันออกเท่านั้น ถ้าแม้ว่าแผนที่นั้นได้มีเขตปรากฏตลอดทั้งเนื้อที่แล้ว ก็จะไม่เป็นการยากยากเลยที่จะสอบสวนให้แน่นอนว่าที่พิภาษนี้ตรงกับเนื้อที่ซึ่งบันทึกได้ยกเว้นไว้ในหนังสือสัญญาซื้อขายเดิมฤๅไม่ จริงอยู่ถนนนี้บิดาโจทก์ได้เป็นผู้ก่อด้วยอิฐขึ้นแต่สำนวนที่โจทก์นำสืบมาแล้วนั้นไม่เป็นการเพียงพอที่จะให้ลงสันนิษฐานชี้ขาดได้ว่า ที่ถนนนี้เป็นที่ของบันทึกให้แก่โจทก์จริง และโจทก์ใช้

ถนน นี้ ก็ มิได้ แสดง กิริยา เป็น เจ้าของ กรรมสิทธิ ถนน นี้ เช่นว่า ทำ ประตู ไว้ ที่ ปาก ถนน เป็น ต้น ฝ่าย จำเลย เล่า ศาล ได้ พิจารณา คำพยาน หลักฐาน เห็น ว่า ที่ พิภาษ นี้ มิได้ อยู่ ใน เขต ที่ ของ จำเลย จึง ชี้ขาด แก้ คำ พิพากษา ศาล ต่าง ประเทศ ว่า ที่ ถนน หมาย เลข ๒ นี้ โจท ฤๅ จำเลย ไม่ มี กรรม สิทธิ เป็น เจ้าของ ด้วย กัน ทั้ง ๒ ฝ่าย โจท จำเลย มี สิทธิ แต่ เพียง จะ ใช้ ถนน นี้ ได้ ตาม เดิม เท่า นั้น

โจท จำเลย ต่าง ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา ร้อง คัดค้าน เป็น ทำนอง เดียวกัน ว่า ศาล อุทธรณ์ ตัดสิน นอก คำ ขอ โจท คดี เป็น ปัญหา กฎหมาย

กรรมการ ศาล ฎีกา ได้ ประชุม ปฤกษา สำนวน นี้ ตลอด แล้ว เห็น ว่า ศาล อุทธรณ์ ตัดสิน นอก ฟ้อง นอก ประเด็น คดี เป็น ปัญหา กฎหมาย อัน จะ พึง บังคับ ตาม มาตรา ๑๔ แห่ง พระ ราช บัญญัติ อุทธรณ์ ฎีกา แล หนังสือ สัญญา ทาง พระราชไมตรี ระหว่าง กรุงสยาม กับ อังกฤษ ปี ๒๔๕๑ ซึ่ง จะ ต้อง ฟัง ข้อ เท็จ แลจริง แห่ง คดี ตาม คำ ชี้ขาด ของ ศาล อุทธรณ์ เป็น ยุติ คดี นี้ โจท ฟ้อง ว่า จำเลย นำ พนักงาน มา สำรวจ รังวัด ที่ ดิน เอา ที่ ของ โจท ลง ใน โฉนด รับ ไป ไว้ ขอ ให้ ศาล วินิจฉัย ให้ ที่ ดิน ตาม แผน ที่ ระบาย สี เหลือง เป็น สิทธิ ของ โจท แล ศาล อุทธรณ์ ได้ หยิบยก เหตุ ว่า แผน ที่ ใน สำนวน ไม่ มี เขต เนื้อ ที่ ซึ่ง โจท ซื้อ ตลอด แปลง หา ไม่ ก็ จะ สอบสวน หลักแหล่ง ให้ ทราย เขต จริง ได้ แน่นอน สำนวน โจท คลอนแคลน คลุม อยู่ ด้วย ความ ตั้งใจ จะ ให้ เป็น เช่น นี้ ย่อม ประจักษ์ แก่ กรรมการ แล้ว ศาล อุทธรณ์ ชี้ขาด ข้อ เท็จ แลจริง ว่า โจท ไม่ มี กรรมสิทธิ เป็น เจ้าของ ที่ พิภาษ ราย นี้ ได้ ไม่ ฟัง ว่า เป็น ที่ ของ โจท จริง ดังนี้ ทาง บังคับ คดี ไม่ มี อย่าง อื่น นอก จาก จะ ตัดสิน

ยกฟ้องโจท เสีย กรรมการ ศาล ฎีกา พึงคำ ชี้ขาด ข้อความ ทริง ของ ศาล อุทธรณ์ ดังนี้ เป็น ยุติ พิพากษาให้ ยกฟ้องโจท เสีย ด้วย เหตุ นี้ แล ข้อ ที่ ศาล อุทธรณ์ ล่วงไป ชี้ขาด ถึง กรรมสิทธิ ฝ่าย จำเลย แล บังคับนอกฟ้อง นอกหา เป็น น่า ประหลาด อัศจรรย์ ใจ ที่ ศาลใหญ่ ศาล สำคัญ ชั้น อุทธรณ์ ใน กรุงเทพ พระ มหานคร ผู้ พิพากษา ถอย ด้วย ปรีชา ชำนาญ แคล่วคล่อง ใน กระบวน อรรถคดี แล คำรง น่า ที่ รับ ผิดชอบ อย่าง สำคัญ อันหนึ่งนี้ มา ปฤกษา คดี ฟั้น เฟือน เชือนไป นอก ทำนอง ทั้งไม่ เป็น คลอง ตัดสิน ระงับ คับ วิวาท ของ คู่ ความได้ ด้วย ฎีกา จำเลย พึงชี้ ให้ ยกคำ พิพากษา ศาล อุทธรณ์ ซึ่ง บังคับไม่ ชอบ ด้วย บท กฎหมาย นี้ เสีย แลให้ยก ฎีกา โจท ให้ โจทใช้ค่า ฤชาธรรมเนียม แทน จำเลย ตลอด ทุก ศาล ค่า ทนาย ความ ๓ ศาล รวม ๖๐๐ บาท

กรมลวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

ม. เตอร์เนอร์

ม. กียอง

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๓๐๗ วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๔

วิธีพิจารณา ค่าเสียหาย

การวินิจฉัย กรณี รุก ที่ดิน เมื่อพิจารณาได้ความจริง ถึงโจทจะสืบไม่ได้ว่าเสียหายเท่าใด ก็ต้องให้ค่าเสียหาย แก่โจท ซึ่งจะไม่ให้เสียเลยนั้น ไม่ต้องด้วยข้อกฎหมาย

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษา ฎีกา จำเลย

คดีแพ่ง โจท อำแดงจัน
จำเลย นายโคก

คดีนี้โจทฟ้องหาว่า เมื่อวันที่ ๑๔–๑๕ กรกฎาคม ๒๔๕๕ จำเลยได้ใช้ให้คนไถนารุกเข้าไปในที่นาโจทด้านตวันออก กว้าง ๒ วาเศษ ด้านตวันตก กว้าง ๒ วาเศษ ตอนกลาง กว้าง ๖ วา ยาวตามเนื้อที่ ๔ เส้น ๑๗ วา ขอให้บังคับชำไล่จำเลย ห้ามไม่ให้จำเลยเข้าเกี่ยวข้องในที่ของโจท และเรียกค่าเสียหายเป็นเงิน ๑๐๐ บาทด้วย

จำเลยให้การต่อสู้ว่า จำเลยได้ให้คนไถนาในเขตที่อยู่ในน่าโฉนดของจำเลย ๆ หาได้รุกนาของโจทไม่

ศาลแพ่ง เมือง รุกงเก่าได้ มีคำสั่งให้ พนักงาน ทำ แผนที่ ซึ่งโจท จำเลย พิภาษกันนี้ พนักงาน แผนที่ได้ รับคำสั่ง จัดทำ สำเร็จได้ยื่น แผนที่นี้ ซึ่งศาล หมาย เลข ๑ แล้ว แผนที่ฉบับนี้ฝ่ายโจท ร้องคัดค้านว่า นายพัน พนักงาน แผนที่ รังวัดยังไม่ถูก ต้อง ตามเนื้อที่ ขอให้ศาล สั่ง พนักงาน ผู้อื่นไป ทำใหม่ ศาลได้เรียก นายพัน นายพลอย พนักงาน ผู้ทำ แผนที่ หมาย เลข ๑ มาไต่สวนได้ความจริง สมดังโจท ร้อง จึงมีคำสั่ง ให้ พนักงาน แผนที่ ออกไป รังวัด จัดทำ แผนที่ขึ้นใหม่อีก ครั้ง หลังนี้ นายคำ เปน พนักงาน ผู้ไป ทำ แผนที่โจท จำเลยได้ลง ชื่อ รับรอง ว่าถูกต้อง ด้วย กันทั้ง ๒ ฝ่ายแล้ว ศาลได้หมาย เลข ๒ ไว้เปนสำคัญ แลพิจารณา สืบ พยาน ต่อไป จน เสร็จสำนวน แล้ว ศาล แพ่ง กรุงเก่า ปฤกษา ว่า ได้ พิเคราะห์ แผนที่ หมาย เลข ๒ ประกอบ กับคำ พยาน หลัก ฐานใน สำนวนนี้ เห็นได้ชัดว่า จำเลยได้รุก ที่ของโจท จริง เปนเนื้อที่ มาก กว่า ที่โจท นำ วัด เสีย อีก แต่เนื้อที่โจท พ้อง ครั้งนี้ เพียง เขต ที่ โจท นำ ชี้ หมาย เส้นแดงใน แผนที่ หมาย เลข ๒ จึงชี้ขาด ตัดสิน ว่าให้ห้าม จำเลยไม่ให้ เข้าไถ แลทำ นาในเนื้อที่ ของโจท มี เส้นแดง แล เส้นเขียว ที่ คาย เกี่ยว เปน เขต ที่พิภาษ แจ้ง อยู่ ใน แผนที่ หมาย เลข ๒ นั้นอีก ต่อไป แต่ค่า เสีย หาย ที่โจท เรียก นั้น โจท สืบไม่ได้ว่า เสีย หายไป เท่าใด แต่จึงให้ยก เสีย ให้ จำเลยใช้แต่ค่า ฤชา ธรรมเนียม แลค่าทนาย ๕๐ บาท แทนโจท

จำเลย อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ ข้า หลวง พิเศษ ปฤกษา ทับสัตย์ ศาล เดิม

จำเลย ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมปฤกษาสำนวนนี้ เห็นว่า แผนที่พิภาษหมาย เลข ๒ จำเลยเองได้ลงชื่อรับรองไว้กับพนักงานผู้ทำแผนที่ว่าทำถูกต้องแล้ว จะกลับมาคัดค้านอีกว่ายังทำไม่ถูกดังนี้ไม่ชอบ ฎีกาจำเลยฟังไม่ขึ้น ศาลล่างทั้ง ๒ ได้พิเคราะห์แผนที่และโฉนดของโจทจำเลย วินิจฉัยไว้แน่มแน้งแล้วว่า จำเลยได้ไถนารุกเข้าไปในที่ของโจทจริง เปนเนื้อที่ยิ่งกว่าที่โจทฟ้องขึ้นเสียซ้ำอีก จึงห้ามไม่ให้จำเลยเข้าเกี่ยวข้องในที่โจทต่อไปนั้นตัดสินชอบแล้ว แต่จะขอเตือนผู้พิพากษาที่ปฤกษา ยกค่าเสียหายไม่ให้แก่โจท-เสียเลยนั้นว่าไม่ควร อันว่าคดีพิจารณาได้ความจริงว่าจำเลยรุกที่นาโจท อย่างน้อยก็ควรให้ปรับใช้ค่าเสียหายแก่เจ้าของที่พอเปนกิริยาเพียงสตางค์หนึ่งก็ได้ เพราะโจทไม่ได้สืบว่ามีการเสียหายพิเศษยิ่งมากมายเท่าที่เรียกร้องนั้น แต่ที่จะไม่ให้เลยนั้นผิดทางวินิจฉัยกรณีรุกที่กินแดนแต่โจทไม่ได้อุทธรณ์คดีนี้ขึ้นมาจึงจะปล่อยไปไม่แก้ไข ให้ยกฎีกาจำเลย เสียและให้จำเลยใช้ค่าทนายแทนโจทชั้นศาลฎีกานี้ ๕๐ บาท

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๓๒๘ วันที่ ๒๙ กันยายน พ. ศ. ๒๔๕๘

วิธีพิจารณา อธิบายกฎหมาย

กฎหมาย ลักษณอาญา มาตรา ๓๐ นั้น เปน บท บัญญัติ ถึง คน จรจัด ด้วย ไม่ใช่ เฉภาะ แต่ พระราช บัญญัติ ตัด สันดาน คน จรจัด เปน บท บังคับ อย่าง เดียว

มี พระราชโองการ โปรดเกล้า ฯ ให้ กรรมการ ตรวจ ปฤกษา ฎีกา จำเลย

คดี อาญา โจท กรมอัยการ
จำเลย อ้ายแดง

คดี นี้ โจท พ้อง ว่า จำเลย เปน คน เคย ต้อง โทษ มา หลาย ครั้ง แล้ว ขอให้ ส่ง จำเลย ไป ไว้ ต่าง เมือง ตาม พระราช บัญญัติ ตัด สันดาน คน จร จัด ศก ๑๒๗ มาตรา ๓ ใน ฐาน ที่ เคย ต้อง โทษ มา แล้ว หลาย ครั้ง

อ้าย แดง จำเลย ให้ การ รับ สารภาพ ว่า ได้ เคย ต้อง โทษ มา ๓ ครั้ง แล้ว จริง แต่ เปน ความ ผิด เล็ก น้อย

ศาล พระราชอาญา พิจารณา แล้ว ปฤกษา ว่า จำเลย เคย ต้อง โทษ มา แล้ว ๓ ครั้ง ๆ ที่ หนึ่ง ต้อง จำ คุก มี กำหนด ๑ เดือน ครั้ง ที่ สอง ๖ เดือน ครั้ง ที่ สาม ๓ เดือน ความ ผิด ของ จำเลย นี้ ไม่ใช่ โทษ ฐาน ประมาท ฤๅ ชั้น ลหุโทษ คดี ต้อง ด้วย ข้อ ๓ แห่ง พระราชบัญญัติ ตัด สันดาน

คน จร และ คน ที่ เคย ต้อง โทษ มา แล้ว หลาย ครั้ง ร.ศ. ๑๒๗ จึง มี คำ สั่ง ให้ ส่ง ตัว อ้าย แดง จำเลย ไป อยู่ ต่าง เมือง มี กำหนด ๗ ปี นับ ตั้ง แต่ วัน ที่ จำเลย พ้น โทษ ครั้ง ที่ สุด เป็น ต้น ไป

จำเลย อุทธรณ์ ศาล อุทธรณ์ กรุง เทพ ฯ ปฤกษา กับ สัตย์ ศาล เดิม จำเลย ฎีกา ฯ ถวาย ฎีกา

กรรมการ ศาล ฎีกา ประชุม ตรวจ ปฤกษา สำนวน นี้ เห็น ว่า ข้อ ที่ ศาล อุทธรณ์ วินิจฉัย ถึง มาตรา ๓๐ แห่ง ประมวญ อาญา ว่า ไม่ เกี่ยว ด้วย คน จรจัด นั้น ปฤกษา หลง ไป ควร กล่าว ได้ แต่ ว่า มาตรา ๓๐ นี้ แม้ จะ บังคับ แก่ คดี จำเลย คือ ให้ เรียก ประกัน ทัณฑ์บน เป็น ต้น ก็ได้ แต่ เจ้า พนักงาน ผู้ มี หน้า ที่ รักษา ความ สงบ เรียบ ร้อย แห่ง พระนคร ไม่ เห็น ควร จะ ผ่อน ผัน ให้ แก่ จำเลย เช่น นี้ กรม อัยการ จึง พ้อง ขอ ให้ ส่ง ตัว จำเลย ไป ตัด สันดาน ต่าง เมือง ตาม พระราชบัญญัติ ตัด สันดาน คน จรจัด ดัง นี้ ก็ ชอบ อยู่ เพราะ จำเลย เป็น คน จร หา สำนัก หลัก แหล่ง และ การ งาน มิได้ เหลือ จะ เลี่ยง ไว้ ใน พระราชอาณา มี แต่ จะ ก่อ เหตุ การ พาล วัตร์ ทำลาย ความ สงบ แห่ง พระนคร เป็น เนือง นิตย์ พระราชบัญญัติ ตัด สันดาน คน จร ตั้ง ไว้ สำหรับ บังคับ ปราย ปราม คน ชนิด จำเลย นี้ แน่ แท้ ให้ยก ฎีกา จำเลย เสีย ให้ บังคับ ตาม คำ พิพากษา ศาล ล่าง ทุก ประการ

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษา ที่ ๓๓๐ วันที่ ๓๐ กันยายน พ. ศ. ๒๔๕๔

วิธีพิจารณา

ในคดีที่เกินอำนาจผู้พิพากษาคนหนึ่ง จะตัดสินนั้น ถ้าศาลอุทธรณ์ได้ส่งให้พิจารณาใหม่ คำพยานที่ได้สืบไว้แล้วยังฟังได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกา จำเลย

โจท อัยการเมืองกระบินบุรี

คดีอาญา จำเลย หลวงสุระอาษา หลวงสุภา อำแดงสา อำแดงภา อำแดงพึ่ง อำแดงยี่สุ่น นายหรั่ง

คดีนี้โจทพ้องแลยื่นคำร้องเพิ่มเติมหาว่าเมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๔๕๗ เวลากลางวัน จำเลยกับพวกได้ลอยลักเล่นการพนันทอดลูกบาศ ชีเหงาลักพนันเอาเงินกัน เจ้าพนักงานจับจำเลยได้พร้อมด้วยของกลาง ขอให้ลงโทษและเพิ่มโทษจำเลยตามกฎหมาย กับให้จำเลยใช้ค่าสินบนให้แก่ผู้จับ ๔๐ บาท

จำเลยให้การปฏิเสธ อ้างฐานที่อยู่

ศาลเมืองกระบินบุรีพิจารณาแล้วได้ความว่าจำเลยได้ลอยลักเล่น

การ พนัน จริง ตัดสินให้ปรับ จำเลย แต่คำ พิพากษา นั้น มีชื่อ ขุน สุภา ทิพย์ผู้ พิพากษา รอง ลง ชื่อ แต่ผู้ เดียว ครั้น คดี ถึง ชั้น ศาล อุทธรณ์ ข้าหลวง พิเศษ ปฤกษา ทำ คำสั่งให้ศาล เดิม พิจารณา เสียใหม่ เพราะ คดี พ้อง ขอให้ ลงโทษ ตาม พระราชบัญญัติ อากร การ พนัน อัน มี เบี้ย ปรับได้ถึง โทษ คละ ๑๐๐๐ บาท เช่น คดี เกิน อำนาจ ผู้ พิพากษา รอง คน เดียว จะ ตัดสิน คำ พิพากษา ยัง ผิด พระธรรมนูญ ศาล ยุติธรรม เมื่อ ศาล เดิม ได้ รับ คำสั่ง อ่านให้คู่ความ ฟัง แล้ว ฝ่าย โจท แถลง ต่อ ศาล ว่า ขอให้ ถือ เอาคำ พยาน ที่ ศาลได้สืบ มา แล้ว ขึ้น พิจารณา ปฤกษา ต่อไป แต่ ศาล เมือง กระบิล บุรี กลับ ปฤกษา ว่า การ พิจารณาใน ครั้ง ก่อน ศาล ข้าหลวง พิเศษ ชี้ ขาด ว่าใช้ ไม่ได้ เสีย แล้ว โจท จะต้อง นำ พยาน บุคคล มา สืบ ใหม่อีก ตลอด เมื่อโจทไม่ ย้อน สืบ พยาน อีกใหม่ ฉะนี้ คดี ต้อง ฟัง ว่า โจทไม่มี พยาน มา สืบให้ สมพ้อง เลย จึง ตัดสินให้ ยก พ้อง โจท ปล่อย จำเลย พ้นโทษไป

โจท ก็ ต้อง อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ ข้าหลวง พิเศษ ปฤกษา ว่า ศาล เดิม เข้าใจ คำสั่ง ผิด คำ พยานโจท ซึ่งได้ สืบไว้ โดย มี คณะผู้ พิพากษา นั่ง ครบ ถูก ต้อง แล้ว นั้น ฟังได้ แลโจท สืบได้ สมพ้องว่า จำเลยได้ ลอบลัก เล่น การ พนัน จริง มี ความผิด ตาม พระราชบัญญัติ อากร การ พนัน ศก ๑๒๐ แล แก้ไข เพิ่ม เติมใหม่ ศก ๑๒๔ ให้ยก คำ พิพากษา ศาล เดิม เสีย แลให้ ปรับ จำเลย เป็น เงิน คละ ๒๐ บาท ถ้า จำเลยไม่มี เงินใช้ ให้ จำไว้ โทษ กำหนด วัน ละ ๑ บาท ของ กลางให้

ริบ เปน ของ หลวง ข้อโทษ ขอให้ เพิ่มโทษ แลให้ ใช้เงิน สินบน นั้นให้ ยก เสีย เพราะไม่ปรากฏ ว่า จำเลยได้ เคย ถูก ศาล พิพากษา ลงโทษ แลนาย บุญชัน ผู้ไป จับ จำเลย ก็ไม่ปรากฏว่าได้รับ เงิน สินบน จาก พนักงาน แล้ว

จำเลย ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

กรรมการ ศาล ฎีกาได้ประชุม ปฤกษา สำนวน นี้ เห็น ว่า กรณี ความ ผิด ฐาน ลอบ เล่น การ พนัน ทอก ลูก บาศ แต่ เล็ก น้อย เท่า นี้ มิ ควร ที่ จะ เปน สำยัก สำนวน กันให้ ยืด ยาว ถึง เพียง นี้ เลย เหตุ เดิม ก็ นิด เดียว ที่ ผู้พิพากษา รองในศาล กระบินบุรี ทำ พลาด พลั้งไป แล้ว มิ หนำ ซ้ำ เล่น แง่ แส งอน ว่า เข้าใจ คำสั่ง ศาล อุทธรณ์ ผิดไป อีก ว่า คำ พยาน โจท ซึ่งได้ พิ จารณาไว้ นั้น ๆ พงไม่ได้ เสีย เลย ต้อง พิ จารณา ย้อน ต้น ใหม่ ฝ่าย จำเลย พลอยได้ ใจ มา นะ บั๊ ถ้อย หมอความ เล่น สำยัด สำนวน ขึ้น มา ถึง ศาล ฎีกา อัน ว่า คน ทำ ผิด แล้วไม่ รู้ สึก ผิด กลับ ทนง เล่น สำนวนให้ ยาก แก่ การ บังคับ บัญชา ความ เช่น นี้ ควร ที่ จะสอนให้รู้ สำนึกไว้ เปน เยี่ยง อย่าง จำเลย ๒ คน ก็ เคย เปน ราชการ ตำแหน่ง กรมการ ย่อม จะรู้ ผิด แล ชอบ อยู่ เอง กลับ มา เปนไป เอง ใน ทาง ล่วง เลมิด พระราชบัญญัติ ดัง นี้ไม่ บังควร นัก โทษที่ ศาลล่าง ปรับ มา นั้น ยัง เบาไป จึงไม่ รู้พรั่น พรึง กรรมการ พิเคราะห์ เห็น เหตุ ฉนี้ จึงให้ แก้ กำหนด โทษ เลื่อน ขึ้น อีก คือ ให้ ปรับ นาย เลี่ยง หลวง สุระอาษา เข้า สำนัก เล่น การ พนัน เงิน ๕๐๐ บาท ให้ปรับ

หลวงสุภาเจ้าสำนวนเงิน ๓๐๐ บาท จำเลยมีชื่อนอกนั้นคละ ๔๐ บาท เปนพินัยหลวง เพื่อได้หลายจำไม่ทำล่วงเลมิดบัญญัติท่านสืบไป ถ้าจำเลยไม่มีเงินใช้ให้จำไล่โทษ คือ หลวงสุระอายาจำ ๖ เดือน หลวงสุภาจำ ๔ เดือน จำเลยอื่นคละ ๑ เดือน ฎีกาจำเลยพ้นไม่ขึ้นให้ยกเสียให้ศาลเดิมยังคัยคดีตามคำพิพากษานี้เทอญ

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๓๓๒ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๘

วิธีพิจารณา อธิบายกฎหมาย

ทนาย ความ แต่งฟ้อง อุทธรณ์ ใช้คำว่า "ศาล ออก จะ เขาไป จากจริง" ดังนี้ เปน การ ดูหมิ่น อำนาจ ศาล ยุติธรรม

พระ ราชบัญญัติ วิธี พิจารณา มาตรา ๑๓๖—๑๓๗ นั้น กฎหมาย ลักษณ อาญา หาได้ ลบ ล้าง ไม่

มี พระ บรมราชโองการ โปรด เกล้า ฯ ให้ กรรมการ ตรวจ ปฤกษา ฎีกา นายจันทนายความ

คดี อาญา โจท อำแดง เหรียญ นายอิน
จำเลย นายย้อย นายฟัก นายเปล่ง นายโต

สาขาคดี นายจันทนาย โจท ผู้ดูหมิ่น ศาล ยุติธรรม

ได้ความ ว่า เดิมศาลแพ่งกรุงเก่าได้พิพากษามูลคดีให้ยกฟ้องอำแดง เหรียญ นายอินโจท แลให้ลงโทษ นายอิน กับพวกใน สำนวน ที่ ต้อง หา ว่า เปน จำเลย ฝ่าย นายจันทนาย อำแดง เหรียญ นายอินโจทได้ แต่งฟ้อง อุทธรณ์ ยื่น แก่ศาลแพ่ง กรุงเก่า ผู้พิพากษาศาลนั้นได้ ตรวจ เห็น ว่าใน ฟ้อง อุทธรณ์ นายจัน กล่าว ถ้อยคำ เสียดสี เปน การ ดูหมิ่น ประมาท ผู้พิพากษา คือ ใช้คำว่า "เหตุ นอก สำนวน ที่ไม่ มี พยาน แม้ สัก คนเดียว มา ตรา เรียน

เช่น ว่า ธรรมเนียม การ แต่งงาน มัก มีคนมาก เลี้ยง สุรา ยาเมา กัน กระนี้ ไฉน จึงเห็นว่าควรเปนออกจะเขวไปจากจริง" ดังนี้จึงได้เรียกนายจันทนายมาสอบถาม นายจันให้ถ้อยคำ ยืนยันว่า คำที่ใช้ ในฟ้อง อุทธรณ์ นั้น เปนคำธรรมดา ไม่แปลกปลาด อะไร ผู้พิพากษา ศาลเมือง กรุงเก่า พร้อม ด้วย อธิบดี ศาล มณฑล ทำคำสั่ง ว่า ถ้อยคำ ที่ นายจัน ใช้ ในฟ้องอุทธรณ์นั้น เปนถ้อยคำดูหมิ่น ผู้พิพากษา ซึ่ง กระทำ ราชการ ตาม น่าที่ นายจัน มีความผิด ตาม พระราช บัญญัติ วิธี พิจารณา แพ่ง ศก ๑๒๗ มาตรา ๑๓๖ — ๑๓๗ ให้ จำคุก นายจัน มี กำหนด ๑๕ วัน แล บังคับ ให้ ฆ่าแก้ ถ้อยคำ ที่แสลง ในฟ้อง อุทธรณ์ มายื่น ใหม่ ภายใน กำหนด

นาย จัน ร้อง อุทธรณ์ คำสั่ง ที่ ลง โทษ ตน นั้น

ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา ทัน สัตย์ ศาล เดิม

นาย จัน ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา ร้อง ทั้งใน ข้อ เท็จ จริง แล ข้อ กฎหมาย

กรรมการ ศาล ฎีกา ได้ ประชุม ปฤกษา สำนวน นี้ เห็น ว่า นาย จัน ทนาย เขียน ฟ้อง อุทธรณ์ ใช้ คำ ว่า "ออก จะเขวไป จาก จริง" ดังนี้ เปน คำ เสียดสี กระทบ ผู้พิพากษา โดย น่าที่ ศาล ยุติธรรม เปน การ ดูหมิ่น ดูเยา ทำเลมิด อำนาจ ศาล แน่ ฎีกา นาย จัน ร้อง คัดค้าน ใน ข้อ เท็จ จริง ข้อ นี้ ฟังไม่ขึ้น แล ข้อ ฎีกา ร้องคัดค้านในปัญหา กฎหมาย ว่า บท มาตรา วิธี พิจารณา ความแพ่ง ๒ มาตรา ที่ ศาล ล่าง อ้าง มา ลง โทษ นาย จัน นั้น ได้ มี ประมวญ อาญา บัญญัติ ความผิด ฐาน หมิ่น ประมาท ได้ ลบ ล้าง เสีย แล้ว นี้ เห็น ว่า ก็ ร้องไม่ขึ้น ดุจ กัน นาย จัน แสร้ง ทำ หลง เอา ความ ตอน หนึ่ง

มาปละวนเข้าใจผิดไป บทบัญญัติในวิธีพิจารณาแพ่งว่าด้วยเลมิดอำนาจศาลทั้งหลายนี้ มีใจความทรงลงกันกับมาตรา ๑๕๑ ในลักษณอาญา ความว่าผู้ใดบังอาจดูหมิ่นประมาทต่อศาลในเวลาพิจารณา ฯลฯ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินกว่า ๒ ปี แลให้ปรับไม่เกินกว่า ๑๐๐๐ บาทด้วยอีกโสดหนึ่งดังนี้ ข้อคัดค้านในฎีกาจำเลยฟังไม่ขึ้นทั้ง ๒ ประการ ให้ยกฎีกานายจันเสีย

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๓๔๑ วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๑

แปลกฎหมาย

พระราชบัญญัติอากรชั้นใน จุลศักราช ๑๒๔๘ มาตรา ๓๘ ซึ่งมีกำหนดให้ปรับผู้ทำผิดแต่ ๕ ชั่งลงมานั้น ที่ถูกแต่ ๖ ชั่งลงมาตามต้นฉบับ

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจท

คดีอาญา โจท อัยการมณฑลนครสวรรค์
จำเลย นายปา

กรณีโจทพ้องว่าจำเลยลักต้มกลั่นสุราเถื่อน เรียกค่าปรับ ๖ ชั่งตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติอากรชั้นใน จุลศักราช ๑๒๔๘ จำเลยให้การรับสารภาพโดยซื่นตา ศาลมณฑลตัดสินให้ปรับจำเลยตามบทมาตรา ๓๘ นั้น กับลดฐานสารภาพ คงปรับเปนเงิน ๓๐ บาท แลให้ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจท เว้นแต่ค่าฤชาชั้นศาลที่โจทพ้องเรียกเกินกว่ากฎหมายไป ๑ ชั่งให้เปนภัพแก่โจท โจทอุทธรณ์ว่าศาลมณฑลปรับจำเลยน้อยนัก ไม่สมควรแก่รูปความ ไม่เปนเครื่องปรามปรามให้เข็ดหลาบ แลคัดค้านว่าโจทมิได้พ้องเรียกจำนวนเบี้ยปรับเกินกว่ากฎหมาย ขอให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทอีก ๒ บาท

๕๐ สตางค์ด้วย ศาลข้าหลวงพิเศษปฤกษา แก้จำนวนเบี้ยปรับเพิ่มขึ้นเป็น ๘๐ บาท ถ้าไม่ใช้ค่าปรับให้จำไล่โทษ ๔ เดือน แต่ข้อว่าโทษฟ้องเรียกเกินกว่ากฎหมายนั้น คงปฤกษายืนไว้ ซึ่งเหตุว่าโทษตามกฎหมายลงตายไป เพราะพระราชบัญญัติอากร ซึ่งในรัตนโกสินทร์ศก ๑๒๔๘ มาตรา ๓๘ มีกำหนดให้ปรับผู้ทำผิดแต่ ๕ ชั่งลงมาดังนี้

นายหยี พนักงานกรมอัยการโทษถวายฎีกา ร้องคัดค้านว่าชรอยศาลล่างทั้ง ๒ ศาฤาษฎร พระราชบัญญัติแต่ฉบับขุนหลวงพระยาไกรสี (เปล่ง) พิมพ์ขึ้นเมื่อศก ๑๑๒ นั้นผิดเอง แต่ในฉบับของพระคลังและฉบับโรงพิมพ์หลวงมาตรา ๓๘ นี้มีจำนวนปรับ ๖ ชั่งลงมา ขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าฉบับใดถูกต้องแน่นอน

กรรมการได้พิจารณาสำนวนข้อคัดค้านนี้แล้ว ครั้นจะให้โทษนำสืบต้นฉบับพระราชบัญญัติประทับพระราชลัญจกร ก็เห็นว่าจะเปนการพิโยกพิเกณฑ์เกินกว่าเหตุนักไป จึงได้ให้สอบสวนต้นรับสั่งกับทั้งพิมพ์พระราชบัญญัติฉบับแรก (ในปีกุนรัตนโกสินทร์ศก ๑๒๔๘) และฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งกระทรวงว่าราชการต่างประเทศได้ส่งแก่สถานกงสุลต่างประเทศตามสัญญาสุรานั้น ได้ความพ้องเปนยุติลงตรงกันว่า มาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติอากรซึ่งในสุรานี้ มีจำนวนเบี้ยปรับตั้งแต่ ๖ ชั่งลงมา ในฉบับภาษาอังกฤษยังมีคำว่าปรับไม่เกิน ๖ ชั่ง (ฤา ๒๔๘ เหรียญ) ดังนี้ ให้เปนหลักเพื่อคิดคำนวนเทียบจำนวนเบี้ยปรับได้ประจักษ์ จึงเห็นได้ชัดว่าฉบับขุนหลวงพระยาไกรสี (เปล่ง) พิมพ์ไว้นั้น คัดเลขผิดเปนเลข ๕ ไป ผู้พิพากษาใดศาฤา

แต่พิมพ์ฉบับนั้นก็พาให้ปฤกษาตัดสินหลงผิดตามไป ด้วยเหตุฉนี้ฎีกาอัยการโจทฟังขึ้น กรรมการจึงสั่งให้แก้คำพิพากษาศาลล่างทั้ง ๒ ในข้อว่าอัยการฟ้องเรียกเกินกฎหมายนั้นเสีย แลให้บังคับจำเลยใช้ค่าฤชาชั้นศาลแทนโจทอีก ๒ บาท ๕๐ สตางค์ กับค่าธรรมเนียมชั้นศาลอุทธรณ์ แต่ค่าธรรมเนียมชั้นฎีกาด้วยบัญหากฎหมายบทนี้ เห็นว่าศาลมิได้ให้จำเลยแก้ฎีกา แลโจทคัดค้านมาเปนประเด็นหาฤๅบทกฎหมายซึ่งผู้พิพากษาพากันปฤกษาหลงผิดไปเอง จะให้จำเลยใช้ค่าฤชาแทนโจทอีกก็เหมือนจะกลับลงโทษอีกเปน ๒ ย้อน ๒ ยอก ควรให้ยกค่าธรรมเนียมนี้พระราชทาน แลอย่าบังคับเรียกแก่จำเลยอีกเลย

เราจะใคร่ชมพนักงานอัยการ ไม่ใช่ว่าชั่งรู้ซึ้งพิถีพิถันหากจะชมซึ่งความมั่นแก่ใจว่าตนอยู่ในที่ถูกแล้ว สู้แคะได้แม้ข้อปฤกษาบังคับแต่เพียงผิดเงิน ๑๐ สลึงเท่านี้ขึ้นมาถึงศาลสูงเปนเหตุพยุงให้การบังคับบทกฎหมายเที่ยงตรงแน่วไปไม่พลัดๆ พลาดๆ ตกหล่นได้ดังนี้

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาพิพากษาสัตยาธิปตัย

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๓๕๒ วันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

วิธีพิจารณา

ในคดีเรื่องชายชู้ถ้าโจทฟ้องว่ามีผู้บอกเล่าศาลต้องสืบพยานผู้นั้นเสียก่อนจึงสั่งฟ้องไม่ฉนั้นแล้วไม่ถูกทำนอง

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโจท

คดีแพ่ง โจท นายปุ่ม
จำเลย อำแดงล้วน นายเล็ก

คดีนี้โจทฟ้องศาลแพ่งหาว่าอำแดงล้วนจำเลยเปนภรรยาโจทนอกใจทำชู้กับนายเล็กจำเลยที่ตำบลเสาชิงช้ากรุงเทพ ฯ จำเลยเปนชู้กันมานาน โจทพึ่งสืบทรายความขอให้ปรับจำเลยแลริบทรัพย์สินอำแดงล้วนให้แก่โจทด้วย

อำแดงล้วนนายเล็กจำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลแพ่งพิจารณาแล้วชี้ขาดฟังว่าอำแดงล้วนนายเล็กจำเลยได้ทำชู้กันจริงแต่โจทได้ทิ้งร้างอำแดงล้วนภรรยาไปช้านานให้ปรับนายเล็กจำเลยฐานกระทำชู้กับภรรยาร้างนายปุ่มโจทเพียงเงิน ๘๐ บาทเปนสินไหมกึ่งพินัยกึ่งวินิจฉัยว่าทรัพย์ท้ายฟ้องจะเปนของใคร ๆ

โทษไม่มี อำนาจริบได้ นอกจาก ทรัพย์ซึ่ง ยังคงใน ปกครอง ของ โจท

อำแดงล้วน จำเลย อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ กรุงเทพ ฯ ปฤกษา กฎีกา สัตย์พึง ว่า คำ อำแดงเจิม เล็ก อำแดงเจิมใหญ่ พยานโจท เบิก ความ ว่าได้เห็น อำแดงล้วน กับ นายเล็ก จำเลย นอนบน เตียง ด้วย กันต่อ หน้า พยาน นั้นไม่ สมเหตุ สมผล พันวิสัย จะ ฟังเป็นความ จริงได้ เพราะ การ กระทำชู้กันเช่น นี้ คน อรรมดา ย่อม จะ ต้อง ปกปิด แล ลอบ ทำ กันในที่ ลับ พยาน เป็นแต่ เพียง คนใช้ ในบ้าน อำแดงล้วน แลไม่ปรากฏว่า เป็นที่ไว้วางใจ รัก ใคร่ สนิท สนม อย่างไร ไหน เลย อำแดงล้วน จะ กล้า นอนร่วม เตียง กับ นายเล็ก ต่อ หน้า ต่อ ตาพยาน ได้ คำ หนูอนงค์ พยานโจท นั้น ก็ จะ น่า สงสัย ซึ่ง ความ จำ ของ พยาน นัก เพราะ เวลา นั้น พยาน ยัง เป็น เด็ก มาก อายุ เพียง ๖ ขวบ เท่า นั้น พยาน กล้า เบิก ความ ถึง เหตุ การณ์ที่ได้ เห็น ล่วง มา แล้ว เป็น ๓ ปี แลโจท ฟ้อง คดี นี้ เป็น เชิง แก้เกี้ยวใน คดี อำแดงล้วน ฟ้อง ขอ อย่า ขาด จาก สามี ภรรยา กับโจท ที่ศาล แพ่ง หมาย เลข ที่ ๗๓/๕๗ ซึ่ง ยังค้าง พิจารณา อยู่ นั้น เห็นว่า พยานโจท เบิก ความ ล้วน มี เหตุ น่า สงสัย จะ ฟัง เป็น จริง ว่า นายเล็ก จำเลยได้เป็น ชู้ กับ อำแดงล้วนไม่ได้เป็น อัน ขาด ให้ยก คำ พิพากษา ศาล แพ่ง แล ยก ฟ้องโจท เสีย ให้ โจท เสีย ค่า ฤชา ธรรมเนียม แทน จำเลย แล ค่า ทนาย ความเป็น เงิน ๑๐๐ บาท ด้วย

โจท ทูล เกล้า ฯ ถวาย ฎีกา

กรรมการ ศาล ฎีกา ประชุม ปฤกษา สำนวน นี้ แล้ว เห็น ว่า พยาน

โจทเบิก ความไม่ สมเหตุ สมผล น่าสงสัย น่าชัง จะ ฟังเปน จริงไม่ได้ ดังที่ ศาล อุทธรณ์ ได้ชี้ ข้อเท็จ แล จริง ประกอบ เหตุผล แล้ว ปฤกษา มาโดย เลอียด จะ แก้ นั้น ฎีกา โจท ฟังไม่ ขึ้น ให้ยก เสีย ให้ บังคับ คดี ยืน ตามคำ พิพากษา ศาล อุทธรณ์ ทุก ประการ ให้ โจท ใช้ค่า ทนาย แทน จำเลย ชั้น ศาล ฎีกา นี้ อีก เปน เงิน ๑๐๐ บาท

อนึ่ง กรรมการ จะ ต้อง ตำหนิ หลวง ภักดี วินิจฉัย ไว้ ว่า ยัง ชำระ ความ ชาย ชู้ ไม่ เปนไม่ ถูก ทำนอง คดี ชาย ชู้ โจท ฟ้อง ว่า มี ผู้ บอก เล่า ก็ ไม่ สืบ พยาน นี้ เสีย ก่อน จึง สั่ง ฟ้อง โจท ฟ้อง เคลือบ คลุม ไม่ มี ศุภมาส วันคืน ต่อ เมื่อ จำเลย ให้ การ แก้ แล้ว จึง มา บอก วัน ทำชู้ ในปีชวด ๒ ๓ ปี ก่อน ตระลาการ สั่งยก คำร้อง นี้แล้ว ปล่อยให้ สืบ เลเพไม่มี กำหนด วัน เวลา จำเลย เสีย เปรียบ หยิยตา แต่ กระนั้น ก็ ยัง สืบ เอา ความ จริงให้ประจักษ์ แก่ ทาง ปัญญา ไม่ได้ เพราะ โจท อุบาย ฟ้อง แก้ เกี้ยว เหมือน ดัง ลาก หนาม ทุก ซ่อง บ่อง ประวิง ความ ฟ้อง อย่า เรื่อง โน้น สม จริง ดัง ศาล อุทธรณ์ ว่าไว้ นั้น

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษม ศุขการี

อธิบดี ทรง ปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๓๕๕ วันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

สัญญา โมฆียะสัญญา

จำเลย เอา ที่ ดิน ของ คน อื่น มา ทำ สัญญา จะ ขาย ให้ แก่ โจท ถ้า จำเลย สามารถ จะ ขายได้ ตาม สัญญา แล้ว สัญญา นั้น หา เสีย ไม่

มี พระ บรม ราชโอง การโปรดเกล้า ฯ ให้ กรรมการ ตรวจ ปฤกษา ฎีกา จำเลย

คดีแพ่ง โจท จีนทองคำ
จำเลย จีนอึม

คดี นี้ โจท จำเลย พิภาษ กัน ด้วย มูล สัญญา ว่า จะ ซื้อ ที่ ดิน ที่ เมือง สะแกกรัง มี ข้อ สัญญา ว่า "ข้อ ๑ ข้าพเจ้า จีนอึม ขอขาย ที่ ดิน ซึ่ง อยู่ ตำบล สะแกกรัง คือ ที่นา ๑ แห่ง ด้านเหนือ ด้านใต้ ด้านตวันตก ด้าน ตวันออก ติด ทาง เกวียน กับ ที่ บ้าน แห่ง หนึ่ง ด้านเหนือ ติด ที่ ดิน จีนฉ่อย ด้านใต้ ติด ที่ ดิน จีนหลง ด้านตวันออก ติด ลำน้ำ สะแกกรัง ด้านตวันตก ติด ทาง กับ เรือน รวม ๓ หลัง ยุ้งเข้า ๑ หลัง โรงเลื่อย ๑ หลัง ตะเกียง อะเมริกัน ๔ ดวง ติด กัน กับ โคม ๑ ดวง นาฬิกา แมลงดา ๑ เรือน เตียง ๑ เตียง โต๊ะ ๒ โต๊ะ ตุ่มน้ำ ๔ ลูก แต่ ของ ที่ กล่าว นี้ จีนอึม เต็มใจ จะ ขาย รวม ทั้ง สิ้น เป็น ราคา ๑๑๐๐๐ บาท จีนอึม ขอให้ วาง เงิน

ประจำไว้ ๒๗๐๐ บาท ก่อน ต่อเดือน ๑๒ ให้นำเงินค่าประจำมา ๑๓๐๐ บาท รวมเป็น ๔๐๐๐ บาท แล้ว จีนอึมยินยอมโอนโฉนดที่ดินทั้ง ๒ แห่ง กับสิ่งของให้เป็นสิทธิแก่ จีนทองคำ เมื่อพ้นกำหนดเดือน ๑๒ พ.ศ. ๒๔๕๗ จีนทองคำไม่นำเงินค่าประจำมาให้ครบรวมเป็นเงิน ๔๐๐๐ บาทแล้ว จีนอึมจะไม่ยอมขายสิ่งของ และเงินที่จีนทองคำวางประจำไว้มากน้อยเท่าใด จีนอึมก็ไม่ยินยอมคืนให้ จีนอึมขอให้สัญญาต่อไปอีกว่า การทางเกวียนสำหรับท่าที่ดินรายนี้ จีนอึมรับรองว่าให้มีทางเดินได้สะดวกตามเดิมมา ถ้าติดขัดเดินไม่ได้ จีนอึมยอมคืนเงินประจำรายนี้ให้จีนทองคำ การซื้อขายที่ดินเป็นอันเลิกแล้วต่อกัน ข้อ ๒ จีนทองคำผู้นำเงินมาวางประจำจะซื้อที่และสิ่งของที่ได้กล่าวแล้วในข้อ ๑ ได้ยอมประพฤติรับตามความประสงค์ของจีนอึมทุกประการ และจีนทองคำให้สัญญาแก่จีนอึมว่าเงินที่ค้างอีก ๗๐๐๐ บาทนั้น เมื่อที่ดินเป็นสิทธิแก่จีนทองคำแล้ว จีนทองคำจะขอส่งให้เสร็จภายในกำหนด ๒ ปี แต่เงิน ๗๐๐๐ บาทที่ผัดนี้ เมื่อเวลาที่โอนโฉนดกันเสร็จแล้ว จีนทองคำจะได้ทำหลักฐานต่อเจ้าพนักงานต่อไป" ข้อความในหนังสือสัญญาเป็นดังนี้ ครั้นย่างเข้าเดือน ๑๒ ฝ่ายจีนทองคำโจทได้นำเงินอีก ๑๓๐๐ บาท จะมาส่งตามสัญญา ฝ่ายจีนอึมจำเลยก็ได้นำโฉนด ๒ ฉบับไป พร้อมกันณะหอชุเยียรที่ดินทั้ง ๒ ฝ่าย จีนทองคำโจทติดใจสงสัยน่าโฉนด จึงขอให้พนักงานตรวจสอบดู ได้ความว่าเนื้อที่จำเลยขอกขายนั้นรวมอยู่ในโฉนด ๓ ฉบับ แต่โฉนด ๒ ฉบับที่จำเลยนำมานั้นลงชื่อจำแลงพรัง

มารดา จำเลย เป็น เจ้าของ จำเลย มี ชื่อ เป็น เจ้าของ อยู่ แต่ โฉนด ฉบับ เดียว ทั้ง โจทก์ ทราบ ว่า ทาง เกวียน เข้า ออก ตาม สัญญา ก็ ไม่ มี ด้วย เหตุ ทั้ง ๒ ประการ นี้ โจทก์ จึง ปฏิเสธ สัญญา ยก เหตุ ว่า ถูก จำเลย หลอก ลวง ให้ เข้าใจ ผิด ไป โจทก์ ไม่ ยอม ซื้อ ที่ ดิน ไม่ รับ โอน ที่ นั้น และ ขอ ฟ้อง เรียก เงิน วาง ประจำ ๒๗๐๐ บาท คืน กับ ให้ ใช้ ค่า ป่วย การ เงิน ด้วย อีก ๓๐๐ บาท

จำเลย ให้ การ ต่อสู้ ว่า โจทก์ เอง เป็น ผู้ ทำ ผิด สัญญา ไม่ ซื้อ ที่ ดิน จาก จำเลย เพราะ เห็น ว่า ราคา แพง ไป เมื่อ ถึง กำหนด เดือน ๑๒ โจทก์ ไม่ นำ เงิน ๑๓๐๐ บาท มา ให้ อีก โจทก์ ยอม ให้ จำเลย กิน เงิน วาง ประจำ เดิม ตาม ข้อ สัญญา นั้น ได้ และ แก้ ว่า ที่ จำเลย นำ โฉนด ไป ๒ ฉบับ เพราะ ลืม เมื่อ พนักงาน คอซูเบียร์ ขอ ให้ ทราบ ก็ ได้ รีบ ไป เอา มา ทั้ง ๓ ฉบับ เพื่อ ขอ จัด โอน กรรมสิทธิ์ ให้ แก่ โจทก์ แล้ว ข้อ ที่ ว่า โฉนด มี ชื่อ อำแดง พริ้ง มารดา จำเลย นั้น แก้ ว่า เพราะ ใน เวลา จำเลย ไม่ อยู่ มารดา เอา ชื่อ ลง เป็น เจ้าของ รับ แทน แต่ ภาย หลัง จำเลย ได้ ยื่น คำร้อง ขอ ถอน คำ แก้ คำ ให้ การ นี้ ว่า ที่ ดิน ๒ โฉนด นั้น ได้ โอน เป็น ชื่อ มารดา จริง และ มารดา จำเลย ยินยอม ให้ ขาย ได้ พา ตัว มารดา จำเลย มา ยัง คอซูเบียร์ ด้วย แล้ว พร้อม กับ ทั้ง ใบ มอบ ฉันทะ ให้ จำเลย จัด ขาย ที่ นั้น ยื่น ไว้ แก่ ศาล แล้ว

ศาล เมือง อุทัยธานี ไม่ พัก พิจารณา สืบ สวน ทวน พยาน ให้ สิ้น กระแส ความ แต่ รายงาน ไว้ ห้วน ๆ แล้ว ด่วน ปฏิ ยา ตัด สิน หยิบ เหตุ ว่า คำ ให้ การ จำเลย ประกอบ กับ โฉนด เอกสาร เพียง นั้น ได้ ความ ว่า โฉนด ที่ บ้าน กับ ที่ นา ๒ แปลง จำเลย ได้ ขาย ให้ อำแดง พริ้ง มารดา จำเลย แล้ว จำเลย กลับ ยอก

ขาย แก่โจท อ้าง ว่าเป็นที่ ของ ตน ดัง นี้ ได้ชื่อ ว่า จำเลย กล่าว เท็จหลอก ลวง ฉ้อ กระทำให้ จีนทองคำโจท หลง เข้า ทำ สัญญา ถึง แม้อำแดงพริ้ง มารดา จำเลย จะได้ ตก ลง ปลงใจ ยอมขายให้ เมื่อ ภาย หลัง ก็ ดี แต่ จำเลย มิได้ ยอก แก่โจท แต่ ชั้น ต้น ว่า ตน เป็น ตัว แทน อำแดงพริ้ง เช่นนี้ ก็ เป็น สัญญา ซื้อ ที่ ผิด ตัว เจ้าของ ซึ่ ชาด ว่า สัญญา ระหว่าง โจท จำเลย นี้ เป็น สัญญา เสีย เปล่า โจทผู้ เข้า ทำ สัญญา เพราะ ถูก หลอกลวง ให้ หลงไป ย่อม มี อำนาจ ปฏิเสธ สัญญา นั้น เสียได้ จึง ตัดสิน ให้ จำเลย แพ้คดี แล ให้คืน เงินประจำ ๒๗๐๐ บาทให้แก่โจท แลให้ ใช้ค่า ฤชาธรรมเนียม แทนโจท

จำเลย ร้อง อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ ข้าหลวง พิเศษ ปฤกษา ทับ สัตย์ ศาล เดิม

จำเลย ทูลเกล้า ฯ ถวาย ฎีกา คัดค้าน ว่า ศาล เดิม รวบรัด ตัดสิน ไม่ พิจารณา ให้สิ้น กระแส ความ ข้อ สัญญา มี บ่ราก ฎว่า จะ ขาย ที่ ดินกับ สิ่งของให้ แก่โจท เท่านั้น ต่อ เมื่อ จำเลย จัดโอนโฉนด ขายที่นั้นให้แก่ โจทไม่ได้ดัง สัญญาไว้ จึงควร ว่า จำเลย ผิด สัญญาได้

กรรมการ ศาลฎีกาได้ ประชุม ปฤกษา สำนวน นี้ ตลอด แล้ว เห็น ว่า หลัก กฎหมาย ลักษณ โมฆียะ สัญญา (คือ สัญญา ที่ อาจ เสีย เปล่า ฝ่าย หนึ่ง อาจ ปฏิเสธ เสียได้) ซึ่ง อ้าง มา ปฤกษา ตัด คดี นี้ ศาลล่าง ใช้ ยังไม่ ถูก ที ถูก ทาง คลาดเคลื่อน จาก ทำนอง วินิจฉัย เหตุ ว่า แก่นสาร สำคัญ แห่ง หนังสือ สัญญา นี้ อยู่ ที่ ข้อ ว่า โจท ปรารถนา จะ ซื้อ ที่ ดิน มี ลักษณ ดัง ว่าไว้ ในสัญญาไม่ ว่า ที่ ของใคร ฝ่าย จำเลย สัญญา จะ ขาย ที่ นั้นได้

รับเงินประจำไว้แล้ว ข้อว่าโฉนดสำหรับที่ดินเป็นชื่อของใคร จำเลยเป็นเจ้าของจริง ฤๅเป็นผู้แทนเหล่านี้ ไม่ใช่แก่นสำคัญแห่งการสัญญากันนั้นเลย เป็นแต่พลความ ศาลจะยกเอาข้อนี้ขึ้นชี้ขาดว่าจำเลยหลอกลวงโจทให้หลงสัญญาไม่ได้ ถ้าหากว่าจำเลยไม่มีทางว่าฤๅไม่สามารถจะทำโอนกรรมสิทธิชายที่นั้นให้ได้เป็นต้น เมื่อนั้นและควรจะว่าได้เทียว ว่าจำเลยหลอกลวงให้โจทหลงสัญญาเปล่า ๆ ศาลล่างปฤกษาหยิบเอาแต่พลความแห่งสัญญามาตัดสำนวน ด่วนรวบรัดตัดสินบังคับคดีเหมือนหนึ่งว่าโจทจำเลยคู่นี้สัญญาซื้อขายกันในโฉนดแก่กัน ไม่ใช่สัญญาซื้อที่ดินแก่กันดังนี้ ไม่ชอบด้วยกฎหมายลักษณโมฆียะสัญญาเสียเลย ประเด็นโจทจำเลยพิภายยังมียังไม่ได้พิจารณาสืบสวนทวนพยานให้สิ้นกระแสแง่เงื่อน ด้วยเหตุฉนี้ฎีกาจำเลยฟังขึ้น ให้ยกคำพิพากษาศาลล่างทั้ง ๒ ซึ่งตัดสินมาผิดทำนองโมฆียะสัญญานั้นเสีย ให้ย้อนสำนวนคืนไปยังศาลเดิม ให้พิจารณาสืบพยานโจทจำเลยให้เสร็จสิ้นสำนวนแล้ว พิพากษาใหม่บังคับไปตามรูปความ ฯ คดีอยู่เฉพาะหน้านี้จำเลยชนะฎีกา ให้โจทใช้ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาแทนจำเลย ๒ ศาล กับค่าทนายความอีก ๒๐๐ บาทด้วย

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

อธิบดีตรวจปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๓๘๕ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๘

มรฎก อายุความ

ในคดีที่พิภาษด้วยทรัพย์ที่ผู้หนึ่งได้ยกให้โดยมีพินัยกรรมเปนหลักนั้น จะใช้บทอายุความมรฎก ๑ ปี ขึ้นตัดคดีนั้นไม่ได้

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกา เจ้าพนักงานรักษาทรัพย์

คดีแพ่ง โจท นวม (ภรรยาหลวงนาวาเกนิกร)
จำเลย พระพิบูลย์พัฒนากร (ยู่กุ่ย)

คดีนี้โจทฟ้องว่า พระพิบูลย์พัฒนากร (เกียยิ่ง) บิดาโจทจำเลยได้ทำพินัยกรรมแบ่งทรัพย์ยกที่ดินกับตึกญี่ห้อขันกิมกี่ตำบลถนนสำเพ็งให้แก่โจท บัดนี้บิดาโจทจำเลยถึงแก่กรรมไปแล้ว จำเลยรวบเอาที่ดินกับตึกไว้เสีย จึงขอให้บังคับจำเลยส่งที่ดินกับตึกให้แก่โจท

จำเลยให้การต่อสู้ว่า ที่ดินกับตึกพิภาษนี้บิดาโจทจำเลยได้ยกให้เปนสิทธิแก่จำเลยผู้เดียวแต่ครั้งเมื่อยังมีชีวิตอยู่ แลโฉนดสำหรับที่ก็มีชื่อจำเลยเปนเจ้าของแต่ผู้เดียว กับตัดว่าโจทฟ้องเกินอายุความมรฎก

ศาลแพ่ง พิจารณา แล้ว ยก ประเด็นขึ้น ปฤกษา ว่า (๑) พระ พิบูลย์พัฒนากร (เกีย ยึง) ได้ทำ พินัยกรรม ยก ที่ดิน กับ ตึก พิภาย ให้ แก่ โจท จริง ฤๅหาไม่ (๒) ฤๅว่า พระ พิบูลย์พัฒนากร (เกีย ยึง) ได้ยก ที่ดิน กับ ตึก พิภาย ให้ เปน สิทธิ แก่ จำเลย แต่ ครั้ง เมื่อ ยัง มี ชีวิต ร อยู่ (๓) ฟ้อง โจท เกิน อายุ มรฎก ฤๅหาไม่ ฯ ในประเด็นข้อ ๓ นั้นเห็นว่าไม่ใช่คดีทรัพย์มรฎก ธรรมดา เปนคดี ที่ โจท ฟ้อง เรียก ทรัพย์ ตาม หนังสือ พินัยกรรม ซึ่งได้ แย่ง สรรพ ขึ้น ส่วนไว้ แล้ว แม้ จะ ฟ้อง เกิน ๑ ปี จะใช้ อายุความ มรฎก บังคับ คดี นี้ไม่ได้ ข้อ คัดค้าน จำเลย ข้อ นี้ ย่อม ตกไป แล วินิจฉัย ประเด็น ข้อ ๑ ข้อ ๒ ซึ่ง โจท จำเลย พิภาย โต้ แย้ง กัน นั้น ว่าฝ่าย โจท ไม่สามารถ นำ ต้น พินัยกรรม มา แสดง ในศาลได้ โจท จึงได้ เผชิญสืบ ท่าน เจ้า พระยา อภัย ราชา ผู้ นั่ง พินัยกรรม เปน พยาน เบิก ความ ว่า พระ พิบูลย์พัฒนากร (เกีย ยึง) ได้ทำ พินัยกรรม ยก ที่ ตึก ให้ แก่ โจท จริง แต่ จะเปน ตึก ตำบล ใด นั้น พยาน จำไม่ได้ แล หลวง นาวา เกนิกร สามี โจท เบิก ความ ประกอบ ว่า ก่อนที่จะฟ้องความเรื่องนี้พยานได้ไปถามจำเลยถึงทรัพย์ที่ โจท จะได้ ตาม พินัยกรรม จำเลย ตอบ ว่า ทรัพย์ ส่วน ที่ โจท จะได้นั้น คือ ที่ ตึก ญี่ห้อ จัน กิมกี ร าย พิภาย นี้ ขุน ราช กิจ พยาบาล พยาน โจท อีก ปาก หนึ่ง เบิก ความว่า พยานได้เปน ผู้ ใกล่เกลี่ย จะ มิให้ โจท จำเลย เปน ความ กัน จำเลย ได้ พูด แก่ พยาน ถึง ตึก พิภาย นี้ ว่า จำเลย จะขอ คิด เปน ราคา เงิน ให้ แก่ โจท แต่ โจท ไม่ ยินยอม รับ เอา จึงได้ฟ้อง คดี นี้ขึ้น ทาง พิจารณาได้ความ ดังนี้ ศาล แพ่ง ชี้ขาด ว่า ฟังได้เปน ความ จริงว่า

พระ พิบูลย์พัฒนากร (เกียอึง) ได้ทำ พินัยกรรม ยก ที่ ดิน กับ ตึก พิภาย ให้แก่โจท ข้อ จำเลย ต่อสู้ ว่า พระ พิบูลย์ พัฒนากร (เกียอึง) ได้ ยก ที่ดิน พิภายให้ แก่จำเลย แต่ ครั้ง เมื่อ ยังมีชีวิตรอยู่ นั้น จำเลยไม่มีพยาน อย่างใด มา พิสูจน์ ให้ ปรากฏ แก่ศาล ที่ จะ ลบ ล้างหลักฐานของโจทได้ พิพากษา ให้ จำเลย ส่ง ตึก ญี่ห้อ จัน กิมกี่ ให้ แก่โจท ถ้า จำเลยไม่ สามารถ จะส่งได้ ก็ให้ ตี ราคา ที่ ดิน กับตึก บังคับให้ จำเลย ใช้เงิน เท่า ราคา นั้น กับให้ จำเลย ใช้ค่า ฤชา ธรรมเนียม แลค่า ทนาย ความ ด้วย ๕๐๐ บาท

จำเลย ร้อง อุทธรณ์

ศาล อุทธรณ์ ปฤกษา ทับ สัตย์ ศาล เดิม

ใน ระหว่าง ฎีกา พระ พิบูลย์ พัฒนากร (ยู่กุ่ย) จำเลย มี ณี สิน ล้น พ้น ตัว ต้อง คำ พิพากษา ให้ เปน คน ล้ม ละลาย ตาม กฎหมาย หลวง ราม บัญชา ได้ เปน พนักงาน ผู้ รักษา ทรัพย์ ของ ผู้ ล้ม ละลาย ราย นี้ จึง เข้า แก้ คดี แทน จำเลย ทำ ฎีกา ยื่น คำ คัดค้าน ขึ้น ว่า ศาล ผิด กฎหมาย ด้วย อายุ ความ มรฎก ๑ ปี

กรรมการ ศาล ฎีกา ได้ฟัง ความ พนักงาน รักษาทรัพย์ จำเลยกับทนาย โจท แถลง สำนวน แล้ว หลวง ราม บัญชา พนักงาน รักษา ทรัพย์ แถลง ข้อ ค้น ว่าไม่ คิด ใจ คัดค้าน ใน ข้อ เท็จ จริง ว่า โจท สืบ พินัยกรรม ได้ สม ฤๅ มิได้ ยอม ให้ ฟัง คำ ซื้อขาด ของ ศาลล่าง เปน ยุติ เช่น นี้ แล้ว กรรมการ ก็ไม่ พัก จะ ต้อง ย้อน ขึ้น วินิจฉัย อีก กระบวน พิจารณา คดี เพ่ง พลั้ง ปาก แล้ว ต้อง เสีย ทรัพย์ รับ แล้ว จะ กลับถ้อย คำ คืน คำมิได้ แลในข้อ ญัตติ กฎหมาย ที่ คัดค้าน ขึ้นมา ว่า โจท ฟ้อง ขาด อายุ ความ นั้น ก็ ฟังไม่ขึ้น เพราะทรัพย์ ที่ ยก

ให้ไว้ โดย พินัยกรรม นั้น จะใช้ บท อายุ ความ มรฎก ๑ ปี บังคับ คดี นั้น มิได้ มี คำ พิพากษา ฎีกา เปน บันทัดฐาน แล้ว หลาย ฉบับ หาก หลวง ราม บัญชา ไม่ สนใจ สำเหนียก เอง ฎีกา เจ้า พนักงาน รักษา ทรัพย์ พึงไม่ ขึ้น ให้ ยก เสีย คดี ต้อง เปน ไป ตาม คำ พิพากษา ศาล ล่าง แลให้ ฝ่าย จำเลย ใช้ ค่า ทนาย ศาล นี้ แก่ โจท ๔๐๐ บาท

กรมสวัสดิ

พระยานรเนติบัญชากิจ

พระยาเกษมศุขการี

อธิบดี ทรงปฤกษา

คำพิพากษาที่ ๔๑๕ วันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๔

วิธีพิจารณา ลักทรัพย์

มีผู้ร้ายลักทรัพย์ของนายอ่องไปจับของกลางได้ที่จำเลย ในเวลากระชั้นใกล้เหตุผลนั้น ศาลลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์ได้ทีเดียว

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้กรรมการตรวจปฤกษาฎีกาโทษ

คดีอาญา โจทก์ อัยการเมืองหล่มศักดิ์
จำเลย นายจันดา

คดีนี้โจทพ้องศาลเมืองหล่มศักดิ์กล่าวว่า เมื่อเดือน ๖ พุทธศักราช ๒๔๕๗ จำเลยเปนคนร้ายลักกระบือของนายอ่องไป ๑ กระบือ ราคา ๔๐ บาท นายอ่องเจ้าทรัพย์ออกติดตามพบที่จำเลย จำเลยเรียกเงินไถ่ ๑๓ บาท แล้วก็คืนกระบือให้นายอ่อง ครั้นต่อมาเดือน ๗ ปีเดียวกันนี้ กระบือนายอ่องหายไปอีก นายอ่องสืบได้ความว่าจำเลยลักเอาไปฆ่าเสีย ขอให้ลงโทษจำเลยตามกฎหมาย กับให้จำเลยคืนเงินค่าไถ่กระบือครั้งแรก แลให้ใช้ค่ากระบือที่สูญไปครั้งหลังรวม ๕๓ บาท

จำเลยให้การปฏิเสธ อ้างฐานที่อยู่

ศาลเมืองหล่มศักดิ์พิจารณาแล้วปฤกษาพร้อมเห็นพร้องกันว่า วันใดไม่ปรากฏในเดือน ๖ พุทธศักราช ๒๔๕๗ นายอ่องเจ้าทรัพย์เอากระบือผูกไว้ใต้ถุนเรือน พอเวลากลางคืนมีคนร้ายลักกระบือไป นายอ่องได้ออกติดตามในวันรุ่งเช้า พบจำเลยจึงถามถึงเรื่องกระบือ จำเลยบอกให้นายอ่องไถ่เป็นเงิน ๑๓ บาท แล้วก็จูงกระบือมาคืนให้แก่นายอ่อง ภายหลังต่อมาเดือน ๗ ในปีเดียวกันนี้ นายอ่องผูกกระบือไว้ใต้ถุนเรือน ในเวลากลางคืนมีคนร้ายลักเอาไปเหมือนครั้งก่อนอีก โจทนำสืบได้ความแดงตาคนซอยพ้องกับจำเลย เบิกความว่า ในวันกระบือหายเวลาเย็น จำเลยได้บอกความแดงตาให้นึงเข้าไปส่งให้จำเลยที่ตำบลหัวนาโป่ง จำเลยจะไปคอยซุ่มลักกระบือนายอ่องไปฆ่า แลมีนายเทือะเบิกว่า รุ่งขึ้นจากวันกระบือหายเวลาเช้านายเทือะพบจำเลยขี่กระบือไป นายเทือะจำได้ว่าเป็นกระบือของนายอ่อง ได้ถามจำเลย ๆ บอกว่าเอามาแต่บ้านน้ำต้อ พยานจึงรีบมาแจ้งแก่นายอ่องเจ้าทรัพย์ ๆ ได้ติดตามไปพบจำเลยได้พูดขอไถ่คืนเหมือนครั้งก่อน จำเลยบอกว่าอย่าตามเลยฆ่ากินเสียแล้ว ทางพิจารณาปรากฏดังนี้ ศาลเมืองหล่มศักดิ์มีข้อขาดว่า กรณีพึงได้ว่าจำเลยเป็นผู้ร้ายลักกระบือทั้ง ๒ ครั้ง แม้โจทจะไม่มีพยานในฐานที่เห็นจำเลยในขณะลักก็ดี แต่ในครั้งแรกเวลากระบือหายไปกับเวลาที่จำเลยให้เจ้าทรัพย์ไถ่คืนไปเป็นเวลากระชั้นติดต่อกันเพียงเวลากลางคืนกับเวลารุ่งเช้า ส่วนในครั้งหลังโจทมีพยานสืบประพฤติเหตุภายนอกห้อมล้อมกรณี พึง

สันนิษฐานได้ว่า จำเลยได้ลักกระบือทั้ง ๒ ครั้ง จำเลยมีความผิดฐานลักสัตว์พาหนะในเวลาค่ำคืน เข้าบทลักษณอาญามาตรา ๒๙๔ ข้อ ๖ ประกอบด้วยมาตรา ๒๙๓ ข้อ ๑ (แต่เขียนเลขผิดเป็น ๒๙๖) ซึ่งขาดให้จำคุกจำเลยรวม ๒ กระทง มีกำหนด ๓ ปี

จำเลยร้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ข้าหลวงพิเศษปฤกษากลับใบสัตย์ศาลเดิม พึงว่า กรณีลักกระบือครั้งแรกโจทก์ไม่มีสักขีพยานเห็นจำเลยลัก ทางพิจารณาปรากฏแต่เพียงว่า จำเลยได้เรียกเงินค่าไถ่จากเจ้าทรัพย์ควรพึงว่าจำเลยได้รับของร้ายไว้ มีความผิดฐานรับของโจรตามมาตรา ๓๒๑ ซึ่งขาดให้จำคุกจำเลย ๑ ปี กับคืนเงินค่าไถ่ ๑๓ บาท กรณีชั้นหลังพยานโจทเบิกความไม่ควรพึงเป็นประมาณว่าจำเลยเป็นพิรุธให้ยกฟ้องโจทเสีย

โจทฎีกา ฯ ถวายฎีกา

กรรมการศาลฎีกาได้ประชุมปฤกษาสำนวนคดีนี้ เห็นว่าผู้พิพากษาตระลาการบางสำนักมีวาทะถือว่า การจะซื้อขาดกรณีโจทลักสัตว์พาหนะจำจะต้องให้มีสักขีเห็นเวลาลงมือลัก แม้จะมีพยานประพฤติเหตุห้อมล้อมกรณีที่คิดตามจับของกลางได้ในเวลากระชั้นใกล้เหตุลักเท่าไร ก็มักจะไม่ยอมพึงว่าลักทรัพย์ผ่อนลงเอาโทษเพียงรับของโจร เป็นทางง่ายเพราะได้ของกลางประจักษ์อยู่ ปฤกษาโดยทำนองฟั่นเฟือนมืดเสียเทียว ฝืนความคิดคนสามัญแลไม่สมเหตุสมผล เหตุใกล้กระชั้นอันนี้เป็นข้อที่กฎหมายพึงสันนิษฐานได้ว่าลักโดยชอบ ฎีกาอัยการพึงชั้น ให้ยกคำพิพากษาศาลข้าหลวงพิเศษซึ่ง

ปฤกษาไม่ชอบนั้นเสีย บังคับคดีลงโทษจำเลยฐานลักทรัพย์ทั้ง ๒ กะทง ให้จำคุกไว้ ๓ ปี ตามคำพิพากษาศาลเดิม แลให้บังคับจำเลยใช้ค่ากระบือ ๕๓ บาท แก่เจ้าทรัพย์ด้วย

กรมสวัสดิ์
พระยานรเนติบัญชากิจ
พระยาเกษมศุขการี

อธิบดี ทรงปฤกษา

ที่ทำการหนังสือฎีกาบัญญัติ

ตั้งอยู่ริมถนนบำรุงเมืองใกล้กับโรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ ตำบลสี่กั๊กเสาชิงช้า แห่งเดียวกันกับบำรุงศิริพันธุ์ ขายหนังสือแบบเรียนและเครื่องเล่าเรียนต่าง ๆ เช่น ดินสอ. เขียว. แดง. ดำ. หมึก. ปากกา. สมุดหัดเขียนต่าง ๆ กระดาษ. ซองต่าง ๆ และอย่างอื่นอีกหลายอย่างหลายชนิดล้วนเป็นของควรใช้ควรซื้อทั้งนั้น กับขายกฎหมายและพระราชบัญญัติต่าง ๆ เช่น กฎหมายหุ้นส่วน พระนิคา. หลักสัญญาหลวงประดิษฐ ประทุษฐร้ายส่วนแพ่งหลวงพินิติ วิธีพิจารณาหลวงพรหม. กฎหมายผัวเมียและมรฎกหลวงพิศลและนายเซี้ยง. ตัวการผู้สมรู้. ฎีกาบันทัดฐาน. ของนายเซี้ยง ลักษณพยานพระยานรเนติ กฎหมายที่ดินหลวงวรวาทและพระสุธรรม เป็นต้น กับขายหนังสือเรื่องอ่านเล่นต่าง ๆ หลายสิบหลายร้อยเรื่อง ของทั้งหลายเหล่านี้ขายโดยราคาย่อมเยากว่าที่อื่นทั้งหมด

ถ้าท่านผู้ใดมีการเกี่ยวข้องกับหนังสือฎีกาบัญญัติ หรือจะต้องการของชนิดใด โปรดบอกและสั่งไปยังที่ทำการนี้จะเป็นการสดวกแก่ท่านและจะได้สมประสงค์

ขุนศรีบุพพรรณเขตร์
ผู้จัดการ

หนังสือที่มีประโยชน์

ถึงแม้ว่าท่านไม่ได้เรียนเป็นแพทย์ แต่ท่านรู้สรรพคุณยาแก้โรคต่าง ๆ ไว้บ้างสำหรับใช้ในเวลาอันฉุกเฉินทันด่วน มีประโยชน์แก่ท่านฉันใด

ถึงท่านไม่ได้เรียนกฎหมายก็ดี แต่ถ้าท่านจะรู้กฎหมายไว้บ้างโดยซื้อหนังสือเหล่านี้ไว้อ่าน คือ :—

๑ ฎีกาบัญญัติ ราคาเล่มละ ๒ บาท
๒ คำอธิบายหลักกฎหมายอาญา ,, ๕๐ สตางค์
๓ คำอธิบายหลักกฎหมายสัญญา ,, ๖๐ สตางค์
๔ คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณา ,, ๓๐ สตางค์
๕ คำอธิบายหลักกฎหมายประทุษฐร้ายส่วนแพ่ง ,, ๓๐ สตางค์
๖ คำพิพากษาฎีกาปี ร.ศ. ๑๓๐ เล่ม ๑,๒,๓,๔
ราคาเล่มละ ๑ บาท
๗ คำพิพากษาฎีกาปี ๑๒๙ มกรา ถึง มีนาคม
ราคาเล่มละ ๑ บาท ๕๐ สตางค์

จะเป็นประโยชน์แก่ท่านอย่างรู้สรรพคุณยาไว้บ้างฉันนั้น แลนักปราชญ์คงสรรเสริญท่าน เพราะท่านได้เสียทรัพย์ไปในสิ่งที่มีประโยชน์

หนังสือนี้มีขายณะที่ทำการหนังสือฎีกาบัญญัติ ถนนบำรุงเมือง ใกล้กับโรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ กรุ...พ ฯ และที่ร้านเจริญเกษากิจ แถวห้างสยาม สมิตี ก็มีขายที่ร้านกอกยรรณกิจ ถนนเจริญกรุง